Ազգ
Azg
6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ՇԱԲԱԹ 182 (3834)

Հայաստանի
Գրադարան

Թուրքական ընկերությունը ՀԷԿ է կառուցելու Ջավախքում

Ջավախքում գտնվող Փարվանա լճից ոչ հեռու նոր հիդրոէլեկտրակայան է կառուցվելու: Հղում անելով «Ա-ինֆո» գործակալությանը, «Պրայմնյուզը» հաղորդում է, որ նման պայմանագիր է ստորագրվել Վրաստանի կառավարության եւ «Georgian Urban Enegry» թուրքական ընկերության միջեւ: Պայմանագրի համաձայն, նոր կառուցվող ՀԷԿ-ի հզորությունը կկազմի 70-80 ՄՎտ: Շինարարական աշխատանքները, փոխանցվող լրատվության համաձայն, կսկսվեն արդեն այս տարի եւ կավարտվեն 4 տարվա ընթացքում: Նախագծի իրականացման համար թուրքական կողմը պարտավորվել է հատկացնել ավելի քան 100 մլն դոլար:

Փոքր-ինչ տարօրինակ է, որ մի քանի կայքէջերում հայտնված տեղեկությունը նոր ՀԷԿ-ի կառուցման մասին հայտնվել է հոկտեմբերի 2-5-ին, ընդ որում, համաձայն այդ հրապարակումների, Վրաստանի վարչապետ Զուրաբ Նողաիդելին հայտարարել է, թե նոր կառուցվելիք ՀԷԿ-ի հզորությունն այնքան է, որ ձմռանը կբավարարի Վրաստանի (թերեւս լավագույն դեպքում կարելի է ընկալել որպես տարածաշրջանի, այլ ոչ ողջ Վրաստանի) էլեկտրաէներգիայի կարիքները, իսկ ամռանը հնարավոր է նաեւ էլեկտրաէներգիա մատակարարել Թուրքիային: Ա. Հ.

«Հայոց ցեղասպանության հարցում Թուրքիայի ժխտողականության դիրքերը սպառվել են»

Համոզված է թուրքագետ Հակոբ Չաքրյանը

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի օրակարգում է Հայոց ցեղասպանության ճանաչման 106-րդ բանաձեւը, որը քննարկվելու է հոկտեմբերի 10-ին:

«Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը մեծ նշանակություն ունի այն առումով, որ միջազգային ասպարեզում Թուրքիայի նկատմամբ մեր դիրքերն ամրապնդվում են, իսկ դա նշանակում է մեր դիրքերի ամրապնդում նաեւ Ղարաբաղի հիմնահարցում: Ինձ թվում է, Ներկայացուցիչների պալատը կընդունի բանաձեւը, հանձնաժողովից բացի Ներկայացուցիչների պալատի գլխավոր ասամբլեան եւս, բայց Սենատը, կարծում եմ, նորից կմերժի: Սակայն կա մի հանգամանք՝ մի բան է Հայոց ցեղասպանության բանաձեւի ընդունումն ԱՄՆ-ի կողմից, մի այլ բան, ասենք, Բոլիվիայի ընդունումը: ԱՄՆ-ն աշխարհի միակ լիարժեք գերտերությունն է, որն ուղղորդում է միջազգային հանրությանը, հետեւաբար ճանաչելու դեպքում ցեղասպանության հետեւանքների վերացման պատասխանատվություն է ստանձնում», երեկ «Հայելի» ակումբում բանաձեւի հնարավոր ընդունման մասին թեմայով հանդիպմանն ասաց թուրքագետ, **«Ազգ»** օրաթերթի վերլուծաբան **Հակոբ Չաքրյանը**:

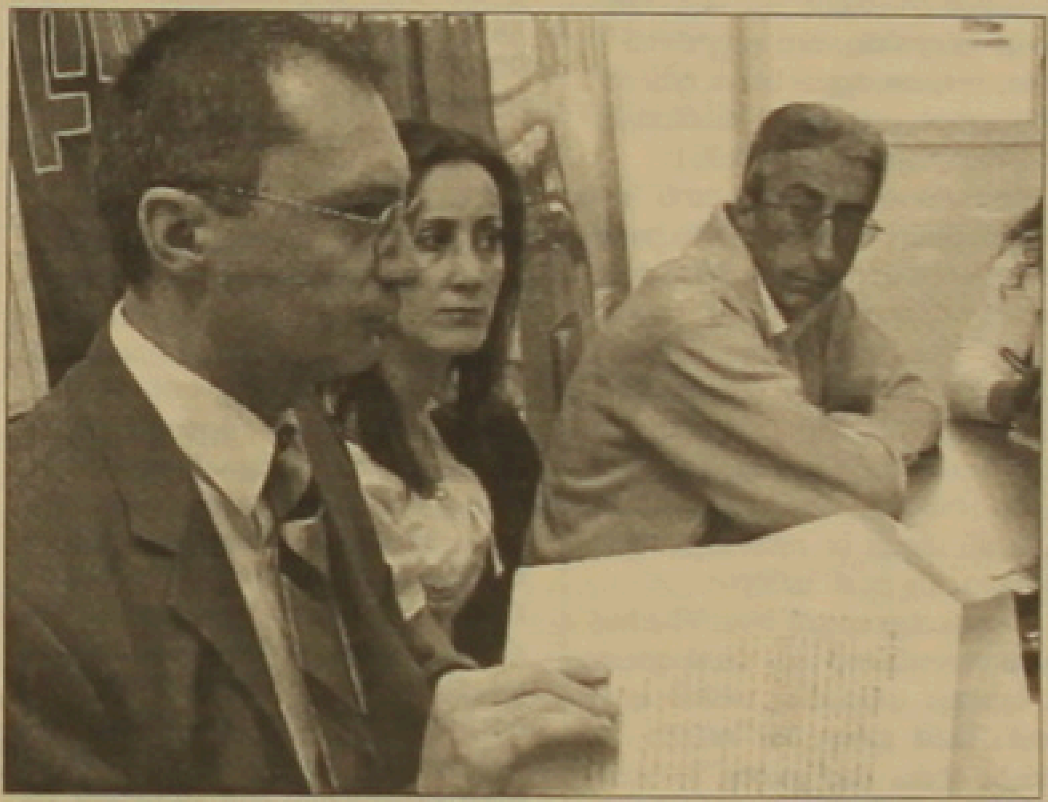

Ակումբի մյուս հյուրը՝ քաղաքական գիտությունների դոկտոր, «Արարատ» ռազմավարագիտական կենտրոնի տնօրեն **Արմեն Այվազյանը** եւս կարծում է, որ այս տարի Ներկայացուցիչների պալատում բանաձեւի ընդունման հավանականությունն ավելի մեծ է:

Տես էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայերը վերականգնում են մզկիթները...

Հայ մասնագետները ավարտում են Շուշիում գտնվող երկու մզկիթների վերականգնման աշխատանքները: Հաղորդվում է, որ վերականգնվում են Վերին եւ Ստորին կոչվող մզկիթները: Այդ աշխատանքների հիմնական հովանավորն է «Շեն» կազմակերպության ֆրանսիական մասնաճյուղը:

Իսկ ադրբեջանցիները շարունակում են ավերել

Բաքվի կենտրոնում գտնվող Մոնթին կոչվող գերեզմանոցի ավերումը շարունակվում է: 19-րդ դարի վերջից գործող գերեզմանոցը Բաքվում ավելի շատ հայտնի է որպես հայկական գերեզմանատուն, սակայն այնտեղ թաղված են նաեւ ռուսներ, հրեաներ եւ այլ ազգերի ներկայացուցիչներ: Գերեզմանի բարբարոս ավերման դեմ բողոք են հայտնել Ադրբեջանում Ռուսաստանի դեսպանը եւ տեղի ռուսական համայնքը:

Այնուամենայնիվ հանդիպեցին

Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 62-րդ նստաշրջանի շրջանակներում, հանդիպում է տեղի ունեցել արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանի եւ Ադրբեջանի իր գործընկերոջ միջեւ: Կարճատեւ զրույցի ընթացքում քննարկվել է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման իրավիճակը: Վարդան Օսկանյանը հանդիպել է նաեւ ԵԱՀԿ ՄԽ-ի ամերիկացի համանախագահ Մեթյու Բրայզայի հետ:

Նախկին մրցակցին հեռացրեց

Ղարաբաղի նորընտիր նախագահ Բակո Սահակյանը իր առաջին հրամաններից մեկով աշխատանքից ազատել է փոխարտգործնախարար Մասիս Մայիլյանին: Հիշեցնենք, որ վերջինս եղել է Բակո Սահակյանի հիմնական մրցակիցը նախագահական ընտրությունների ժամանակ: Ըստ Ղարաբաղի սահմանադրության, փոխնախարարներին նշանակում եւ ազատում են կառավարության որոշմամբ, սակայն Մասիս Մայիլյանի ազատման հրամանը ստորագրել է անձամբ Բակո Սահակյանը: Ավելորդ եւ անիմաստ ոխակալություն:

ԼՏՊ-ի հանդիպումները շարունակվում են

Երեկ Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն այցելել է Սիսիան: Նախ եղել է արցախյան հերոսամարտի զոհերի պանթեոնում, ապա հանդիպել է իր համակիրների հետ: Առաջին նախագահին ուղեկցել են Արամ Զ. Սարգսյանը, Սուրեն Աբրահամյանը, Հովհաննես Հովհաննիսյանը, Արարատ Զուրաբյանը եւ Արամ Մանուկյանը: Հանդիպումները, որոնք կազմակերպել էր Սիսիանի ՀՀՇ վարչությունը, կայացել են «Բանսեն» կոչվող համալիրում: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ելույթ չի ունեցել:

Երեւանցիները կազատվեն մաշված եւ քայքայված վերելակներից

Կառավարության հատկացված 3 միլիարդ դրամով կապիտալ նորոգման կենթարկվեն 2500 վերելակներ եւ կտեղադրվեն 34 նորերը

Երեւանի բարձրահարկ շենքերի բնակիչների մշտական հոգսերից են վերելակների մաշվածությունն ու պարբերաբար չգործելը, դրանց վտանգավորությունը, նորոգման համար գումարներ հավաքելը եւ այլն: Ինչպես եւ այլ ոլորտներ, 90-ականներին այս համակարգը եւս քայքայվեց, վերելակները թալանվեցին, դրանք կոմպլեկտավորող մասերը շարքից դուրս եկան: Հույսը, թե վերելակային տնտեսությունը վերստին նորմալ կգործի, ըստ էության կորել էր: Սակայն այս տարի կառավարության որոշմամբ 3 մլրդ դրամ տրամադրվեց մայրաքաղաքի վերելակների կապիտալ նորոգման նպատակով:

Երեւանի փոխքաղաքապետ **Վանո Վարդանյանի** հավաստմամբ, նախորդ տարիներին վերելակների նորոգման եռամյա բիզնես ծրագրեր էին պատրաստվում, որոնք յուրաքանչյուր տարի թարմացվում էին: Քաղաքապետարանում հույս էին, որ վարկային ծրագրով կամ ֆինանսավորման այլ աղբյուրներով ներդրումներ կկատարվեին եւ այս գործը կսկսվեր: «Բարեբախտաբար, կառավարության կողմից քայլ արվեց եւ բյուջեից հատկացված 3 մլրդ դրամով պետք է նորոգվեն 2500 վերելակներ: 34 վերելակներ ամբողջությամբ պետք է փոխվեն եւ տեղադրվեն նորերը: Ընդ որում, 7-ն արդեն այս տարվա 4-րդ եռամսյակում», ասաց փոխքաղաքապետը:

Այս տարի գույքագրվեց ամբողջ համակարգը, կոնկրետ հասցեներով ու շենքերով նշվեցին, թե որտեղ ինչ խնդիրներ կան: Կազմվել են խմբեր նորոգման աշխատանքները կազմակերպելու համար: Սակայն փոխքաղաքապետն ընդգծեց, որ պակասում են այս ոլորտի մասնագետները եւ որ պատրաստ են ներգրավել վերելակների մասնագետների ու նրանց, ովքեր թեկուզ մասամբ հասկանում են այդ աշխատանքից: «Աշխատանքների ծավալը մեծ է, նրանց կարիքը կա», մեկ անգամ եւս ասաց Վանո Վարդանյանը, ավելացնելով, որ ժամանակին «Երվերելակ» ընկերությունը հզոր մասնագիտացված կառույց էր՝ 1100 աշխատողներով: Նրանցից, սակայն, այժմ աշխատում է 10-11 տոկոսը՝ 154 մարդ: Շատերը հեռացան, որովհետեւ հույս չունեին, որ վերելակային տնտեսությունը կսկսի նորմալ գործել եւ իրենց մասնագիտությունը որեւէ մեկին պետք կլինի:

Տես էջ 2

Զանգվածային ազատումներ «Հայփոստում»

«Հայփոստի» աշխատակիցներից 120-ը հոկտեմբերի 15-ից այլեւս չեն աշխատի այդ ընկերությունում: Նրանք արդեն ծանուցումներ են ստացել «Հայփոստի» ղեկավարությունից: Այս մասին տեղեկացանք ազատված աշխատակիցներից, որոնք երեկ զանգահարեցին **«Ազգի»** խմբագրություն եւ իրենց վրդովմունքն ու անհամաձայնությունը հայտնեցին այդ որոշման կապակցությամբ:

Ըստ աշխատանքից ազատվածների, զանգվածաբար ազատվում են այս կառույցում երկար տարիներ աշխատած եւ հայտնի մասնագետներ: Մասնավորապես կոմերցիոն բաժնի աշխատակիցները հայտնեցին, որ իրենց բաժնի 15 աշխատակիցներից աշխատանքային պայմանագիրը երկարացվել է միայն 2-ի հետ: Նրանց հավաստմամբ, սա եկամուտներ բերող բաժինն է, որի շնորհիվ յուրաքանչյուր ամիս ընկերությունը ստանում էր մոտ 20 մլն դրամի եկամուտ: Ազատվել են նաեւ ինֆորմացիոն, շենքերի-շինությունների, տեխնիկական վարչությունների բազմաթիվ աշխատակիցներ:

«Հայփոստի» գործազուրկ դարձած աշխատակիցները նշում են, որ իրենց չի հաջողվում հանդիպել եւ պարզաբանումներ ստանալ ընկերության ներկայիս ղեկավարներից՝ գլխավոր տնօրեն Հանս Բոնից եւ մարդկային ռեսուրսների գծով փոխտնօրեն Արման Խաչատուրյանից: Նրանք խուսափում են հանդիպել իրենց հետ:

Աշխատակիցներից մեկը՝ Արեւհատ Գեւորգյանը, մատնանշելով իր՝ 20 տարի այս համակարգում աշխատելու փաստը, ասաց, որ Արման Խաչատուրյանի ասելով, իրենց ազատումը վերեւից, այսինքն՝ կառավարությունից է ասվել: Ըստ Արեւհատ Գեւորգյանի, փոխտնօրենն ազատում է մասնագետներին եւ աշխատանքի ընդունում իր բարեկամներին: Նա նշեց, որ իրենք վճռական են պայքարելու իրենց աշխատանքային իրավունքները վերականգնելու համար եւ նպատակ ունեն հանդիպելու վարչապետի հետ:

Ա. Մ.

«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության նախագահ Գագիկ Ծառուկյանի ուղերձը Ուսուցչի օրվա կապակցությամբ

Սիրելի ուսուցիչներ

Ընդունեք մեր ջերմ շնորհավորանքը Ուսուցչի օրվա կապակցությամբ: Մաղթում ենք ձեզ առողջություն, չթուլացող եռանդ եւ երջանկություն:

Ուսուցիչը բոլոր ժամանակներում եղել է մեր հասարակության համար ամենահարգված մարդկանցից: Ուսուցչին է վստահված երեխաներին կրթելու, նրանց գիտելիքի օվկիանոսում նավարկելու համար հմտություններ տալու գործը: Մեր ժողովուրդը հպարտանում է ազգային մշակույթի բազմահազարամյա նվաճումներով եւ ակնկալում է, որ յուրաքանչյուր հաջորդ սերունդ իր նոր, նշանակալից ներդրումը կունենա ազգային արժեքների պահպանման ու զարգացման գործում:

Մենք համոզված ենք, որ 21-րդ դարը գիտելիքի ու տեղեկատվության դարաշրջան է: Մենք հանդես ենք գալիս գիտելիքի վրա հիմնված հանրային կառավարման օգտին, ինչը միակ ճանապարհն է ժամանակակից քաղաքակիրթ ազգերի շարքում պատվավոր տեղ ունենալու եւ մրցակցային պայքարում հետ չմնալու համար:

Ընդունեք սիրո ու երախտագիտության մեր զգացումները: Մեր երեխաների ստացած գիտելիքը, կրթությունը եւ դաստիարակությունը ձեր անդուլ աշխատանքի արդյունքն են:

Հարգանքով՝

ԳԱԳԻԿ ԾԱՌՈՒԿՅԱՆ
«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության նախագահ

Ամեն թիմ նախագահի թեկնածու է առաջադրում եւ շարունակում խոսել միասնական թեկնածուի մասին

Զարմանում է Գալուստ Սահակյանը

ՀՀԿ փոխնախագահ Գալուստ Սահակյանը քաղաքական այս հանգրվանը լուրջ կանխորոշումների եւ դիտարկումների շրջան չհամարեց, ավելի շուտ՝ քաղաքական քաոսի ժամանակաշրջան է, ընտրություններից առաջ այդպիսի շրջան լինում է, երբ մեկը մյուսին փնովում է: Մինչդեռ ՀՀԿ-ն ավելի է կանոնավորում իր գործունեությունը, ներկուսակցական առավել ակտիվություն դրսեւորում:

Գ. Սահակյանին աբսուրդ է թվում, որ յուրաքանչյուր կուսակցություն իր լիդերին առաջադրում է որպես նախագահի թեկնածու, բայց շարունակում քննարկումները միասնական թեկնածուի շուրջ. «Փորձ է արվում զոնդաժային եղանակով փորձադաշտ ստեղծելու հասարակության մտածողության տեսանկյունից»:

Կամ՝ երկար քննարկվում է, թե Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ինչո՞ւ եկավ, ինչո՞ւ հանդիպեց ՀՅԴ-ի հետ. քննարկելու բան չկա, պարզապես լավ պրոդուկտ է մամուլի համար, եւ մամուլն էլ լայնորեն օգտվում է՝ փորձելով սենսացիաներ առաջացնել հասարակության մեջ. «Երեւի նոյեմբերի երկրորդ կեսից առանձին քաղաքական ուժերը որոշակիորեն կլրջանան», եզրակացրեց ՀՀԿ փոխնախագահը՝ ավելացնելով, որ ՀՀԿ-ն քաղաքական դաշտում կռիվ չունի, բոլորը կռվում են միմյանց դեմ, երբ հոգնում են, սլաքն ուղղում են Հանրապետականի դեմ: «Այս չակերտավոր պատերազմի եւ քաղաքական անեկդոտների մեջ մենք խնդիր էլ չունենք պատասխաններ տալու, որովհետեւ մենք ունենք ռեալ քաղաքական կապիտալ, մենք ընդամենը խնդիր ունենք դասակարգված ձեւով ներկայանալու հասարակությանը, որն արել ենք ամբողջ ամռան ընթացքում, արել ենք խորհրդարանական ընտրությունների ընթացքում, փորձելու ենք իրականացնել նաեւ նախագահական ընտրությունների ժամանակ»: ՀՀԿ-ի համար քաղաքական օրակարգի ամենակարեւոր հարցն է լավ ընտրություններ անցկացնելը. «Որովհետեւ եթե լավ ընտրություններ չանցկացնենք, ով էլ լինի նախագահ, մենք խնդիր ենք ունենում»:

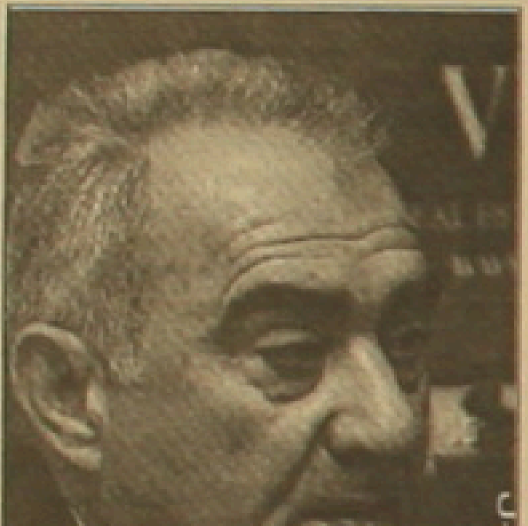

Եթե հավատանք Գ. Սահակյանին՝ 2008-ի վերջերին ունենալու ենք առատ փող եւ հիմիկվանից էլ պետք է փորձ ձեռք բերենք այդ փողը ծախսելու: Այսօր արդեն Հայաստանը ռեալ աշխատուժի կարիք ունի: Թանկացումների, հատկապես ալյուրի թանկացման խնդիր կա, խնդիր է նաեւ, որ գյուղացուն չեն թողնում երեւանյան շուկաներ՝ սա Գ. Սահակյանն ընդունեց, երբ ընդունում էր նաեւ, որ կոռուպցիա կա ու դրա դեմ պայքարելու լավագույն ճանապարհը աղքատության վերացումն է:

Հետաքրքրական է, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի քաղաքականություն վերադարձի վերաբերյալ ՀՀԿ դիրքորոշումը ճշտող հարցին Գ. Սահակյանը հարցով պատասխանեց. «Արդյոք լրագրողները հիշո՞ւմ են որեւէ դեպք, որ ինքն անձամբ վատ բան ասած լինի առաջին նախագահի մասին, պարզապես՝ այլ բան են ազգի եւ պետության խնդիրները, այլ բան՝ անձի»:

Դաշնակցության հետ ՀՀԿ հարաբերությունները նա շատ զուտ եւ կոռեկտ անվանեց. «Չեմ կարծում՝ մենք խնդիրներ ունենք, որ մինչեւ հիմա չենք լուծել, եւ հիմա պատրաստվում ենք լուծել»:

Մ. Խ.

Հ.Գ. Երեկ «Ուրբաթ» ակումբում լրագրողներին հանդիպած Մկրտիչ Մինասյանը նկատել է սակայն, որ եթե ՀՅԴ-ն որոշել է չքննադատել ընդդիմադիրներին, ուրեմն նա իր քննադատության սլաքն ուղղելու է ՀՀԿ-ի դեմ:

Երեւանցիները կազատվեն մաշված եւ քայքայված վերելակներից

1-ին էջից

Գույքագրմամբ պարզվել է, որ Երեւանում վերելակների ընդհանուր թիվը 4261 է, որից ընդհանրապես չի աշխատում 354-ը: Չաշխատող վերելակներն, ըստ փոխքաղաքապետի, չարիքի փոքրագույնն են, որովհետեւ դրանք կարելի է նորոգել: Սակայն աշխատող վերելակների 70 տոկոսը վաղուց սպառել է 25 տարի կազմող շահագործման ժամկետը, որից հետո դրանք պետք է փոխվեին նորով կամ վերանորոգվեին: Այդ վերելակները, ճիշտ է, այսօր աշխատում են շնորհիվ «Եռվերելակի» մասնագետների, բայց երբեմն բացթողումներ էլ լինում, որոնք խիստ անհանգստացնող են:

Աշխատանքները սկսելու համար գույքագրումից հետո կապեր հաստատվեցին Ռուսաստանի եւ Բելառուսի վերելակաշինական գործարանների եւ Հայաստանի այն գործարանների հետ, որոնք ժամանակին սարքավորումներ են արտադրել այդ վերելակների համար: Դրանք «Էլեկտրապարաս», «Էլեկտրաշարժիչ» եւ «Մարս» գործարաններն են: Մասնագետներ գործուղվեցին այն երկրներ, որտեղից ժամանակին ստացել ենք այդ վերելակները: Դրանք Ռուսաստանի Կարաչաեւ եւ Բելառուսի Մոգիլյով քաղաքներն են: Լինելով գործարաններում, հայ մասնագետները տեսան գործարանների վիճակը, արտադրվող սարքավորումների որակն ու գները: Ավելի նպաստավոր պայմաններ առաջարկեցին եւ պատրաստակամություն հայտնեցին բելառուսները, եւ պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց Մոգիլյովի գործարանի հետ: 4-րդ եռամսյակում արդեն որոշակի քանակություն պետք է ստացվի: Տեղափոխման համար պայմանագրեր են կնքվել հայկական «Ապավեն» եւ մեկ բելառուսական բեռնափոխադրող ընկերությունների հետ, որոնք պետք է իրականացնեն վերելակների տեղափոխումը Հայաստան:

«Վերելակը բաղկացած է 86 կոմպլեկտավորող մասերից եւ 2500 վերելակների համար այդ մասերից մեզ տարբեր քանակներով անհրաժեշտ է: Դրանք արտադրվում են Մոգիլյովի եւ մեր երեք ձեռնարկություններում», նշեց Վանո Վարդանյանը:

Աշխատանքները սկսելուց առաջ սկսվել է վերելակների վերին՝ տեխնիկական հարկի տանիքների նորոգումը: Դրանք նույն անմխիթար վիճակում էին, ինչ վերելակները: Սակայն աշխատանքներն իրականացնելիս ի հայտ եկավ մեկ այլ խնդիր՝ պարզվեց, որ այդ տեղերում ալեհավաքներ են տեղադրվել: Քաղաքացիներին ավելորդ հոգսից ազատելու եւ դժգոհության առիթ չտալու համար, ինչպես հայտնեց մեր զրուցակիցը, այդ ալեհավաքները տեղափոխում եւ ամրացնում են վերելակների տեխնիկական տանիքների եզրերի մոտ: 26 շենքերի վրա այժմ այդ աշխատանքները տարվում են: Միաժամանակ, թաղապետարաններին հանձնարարված է, որ վերելակների սակահորերը մաքրվեն: Դրանք նույնպես լցվել են աղբով, մինչդեռ առնվազն տարին մեկ անգամ պետք է մաքրվեն:

Այս օրերին արդեն որոշ շենքերում սկսվել են անմիջականորեն վերելակների նորոգման մասնակի աշխատանքները: Պայմանագրեր են կնքվել երեք կազմակերպությունների հետ: Քաղաքապետարանը սկսել է դրանց ֆինանսավորումը: Աշխատանքները սկսվել են Արաբկիրում, Նոր Նորքում, Մալաթիա-Սեբաստիայում, Ավանում, Դավիթաշենում: Փոխքաղաքապետը նշեց, որ վերելակների խնդիր չկա միայն Նորք-Մարաշ համայնքում, իսկ Նուբարաշենում կան միայն 6 շենքեր, որոնք գերատեսչական շենքեր են եւ այդտեղ աշխատանքներն ավելի ուշ կսկսվեն:

Վանո Վարդանյանն հայտնեց նաեւ, որ քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանի որոշմամբ ստեղծվել է հանձնաժողով, որի մեջ մտել են «Երվերելակ» կազմակերպության, թաղապետարանների եւ քաղաքապետարանի կոմունալ վարչությունների ներկայացուցիչները, ինչպես նաեւ համատիրությունների նախագահներն ու վերին հարկերի բնակիչները: Հանձնաժողովն իր մասնագիտական գնահատականը, իսկ բնակիչներն էլ իրենց կարծիքն ու ոչ մասնագիտական գնահատականը պետք է տան կատարված աշխատանքների մասին դրանց ավարտից հետո՝ հանձնման ժամանակ:

«Սա շատ կարեւոր խնդիր է, քանի որ բոլորս ենք օգտվում վերելակներից: Հուսով եմ, որ մեր բնակչությունը եւս, տեսնելով նորն ու լավը, կպահպանի եւ չի վնասի նորոգված վերելակները», մեր զրույցի վերջում հույս հայտնեց փոխքաղաքապետը:

Ա. Մ.

«Հայոց ցեղասպանության հարցում Թուրքիայի ժխտողականության դիրքերը սասանվել են»

1-ին էջից

Հակոբ Չաքրյանը նշեց, որ մինչեւ հոկտեմբերի 10-ը Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովի պատվիրակությունը կմեկնի ԱՄՆ՝ լոբբիստական աշխատանքներ իրականացնելու համար, սակայն մինչ այդ մեկնած 4 աշխատանքային պատվիրակություններն էլ որեւէ արդյունքի չեն հասել: «Հայոց ցեղասպանության հարցում Թուրքիայի ժխտողականության դիրքերը սասանվել են, նրանք էլ չգիտեն ինչ անել: Պատահական չէ, որ մի անգամ Էրդողանի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության ներկայացուցիչը Եվրոպայում ասել է, թե ինչպես ճանաչենք, եթե 90 տարի շարունակ ժխտել ենք», հայտարարեց Չաքրյանը:

Արմեն Այվազյանը շեշտեց մեկ այլ հանգամանք: Նրա խոսքով, Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացի նկատմամբ մեզ մոտ մի տեսակ մակերեսային մոտեցում կա: «Մենք մեզ համար պիտի ճշտենք ինչ ենք ուզում, որպեսզի իմանանք հաջորդ փուլում ինչ ենք անելու: Հարցին պետք է լուրջ մոտենալ, ոչ թե ճանաչել-չճանաչելու կտրվածքով», ասաց նա՝ ընդգծելով, որ մեր երկրում նույնիսկ բանաձեւի թարգմանված տեքստը չկա, «ի՞նչն ենք քննարկում»: Հակոբ Չաքրյանն էլ հավելեց, որ առանց նյութին ծանոթանալու մեր երկրում խոսելը շատ ընդունված է՝ ակադեմիկոսներից մինչեւ գիտությունների թեկնածուների շրջանում: Դրա օրինակն են Զեյնո Բարանի հետ Բռայզայի ամուսնության մասին քննարկումները: Վերլուծաբանի խոսքով, ինտերնետային թերթերից մեկը Զեյնո Բարանի հետ Մեթյու Բռայզայի ամուսնության առնչությամբ, մեղադրելով հայկական իշխանություններին, գրել էր թե հայկական դիվանագիտությունը պետք է միջոցներ ձեռնարկի: «Մինչդեռ, տվյալ պարագայում չկա այլ միջոց, քան թուղթ ու գիր անելը», նկատեց թուրքագետը: Հակոբ Չաքրյանը համակարծիք էր Արմեն Այվազյանի հետ այն հարցում, որ մոտեցումը մակերեսային է եւ դրա պատճառը «նախաձեռնությունից զուրկ մեր արտաքին քաղաքականությունն է»:

Արմեն Այվազյանը շեշտեց 5 կարեւոր կետեր, որոնք մենք պետք է հաշվի առնենք, երբ լսում ենք այս կամ այն երկրի կողմից Հայոց ցեղասպանության փաստի ընդունման մասին: Քաղաքագետի խոսքով, պետք է նկատել, թե արդյոք տվյալ բանաձեւում ինչ ժամանակաշրջան, ոճրագործության ինչ վայր է նշված, պատասխանատվության եւ հետեւանքների մասին ինչպիսի՞ ձեւակերպումներ կան: Արմեն Այվազյանի համոզմամբ, ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատին ներկայացված բանաձեւը բավական դրական ձեւակերպումներ ունի: «Եթե Սենատն էլ չհաստատի, սա մեկ քայլ առաջ է», համաձայնեց Հակոբ Չաքրյանը:

Անդրադառնալով Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ նախագահ Բուշի ամենամյա ելույթին, որից հետո սփյուռքի որոշ շրջանակներ դժգոհել են, թե ավելի լավ է ելույթ չունենա, քան ցեղասպանություն բառը չօգտագործի, Հակոբ Չաքրյանն ընդգծեց. «Պետք է մոռանալ, որ ԱՄՆ-ն միակ պետությունն է, որի նախագահն ամեն տարի ապրիլի 24-ի ուղերձով վշտակցում է հայերին: Թեպետ ցեղասպանություն բառը չի արտասանում, նրա ձեւակերպումներն ամբողջությամբ արտահայտում են ՄԱԿ-ի ցեղասպանության մասին կոնվենցիայի դրույթները»: Վերլուծաբանը շեշտեց, որ թուրքերը 40 մատաղ կանեին, որ Բուշը ապրիլի 24-ին այլեւս ելույթ չունենար. «Այդ մասին գիտի նաեւ Էմուիկս, որն էլ տարիքով փոքր է, նա գիտի, որ դա սխալ քայլ է»:*

Թուրքագետը բանաձեւի քննարկումը Ներկայացուցիչների պալատին ներկայացնելու խնդիրը սփյուռքի հետ չի կապում, առհասարակ առաջարկում է չգերագնահատել սփյուռքի գործունեությունը՝ մանավանդ որ համակարգված չէ: «Երբ ԱՄՆ-ին անհրաժեշտ է Թուրքիային զսպաշապիկ հագցնել, Հայկական դատի հանձնախմբին է ակտիվացնում, երբ անհրաժեշտ է լինում մեղմել լարվածությունը, շրջանառության մեջ է դնում Ամերիկայի հայկական համագումարին: Ես չեմ ուզում ասել՝ նրանք վերահսկվում են, բայց բոլոր դեպքերում, եթե գործունեություն են ծավալում այդ երկրում, պետք է որոշ հարցերում հաշվի նստեն պետական կառույցների հետ: Այնպես որ սփյուռքի գործունեությունը պետք չէ գերագնահատել», շեշտեց Հակոբ Չաքրյանը:

(*) Ի դեպ, Էմուիկը Հ. Չաքրյանի սիրունիկ փիսիկն է:

ԲՀԿ-ն այժմ ունի 80 հազար անդամ

Երեկ «Բարգավաճ Հայաստան» խորհրդարանական խմբակցության քարտուղար **Արամ Սաֆարյանը** համարյա սենսացիոն հայտարարություն է արել ԲՀԿ-ի անդամների թվի վերաբերյալ: Խորհրդարանական ընտրություններից առաջ հայտարարված 380 հազար թիվն այլեւս գոյություն չունի: Այժմ ԲՀԿ-ն 80 հազար կուսակցական ունի: Հարցին, թե ո՞վ էր մեղավոր այդպիսի ուռճացված թվեր ներկայացնելու համար եւ մեղավորներին արդյոք բացահայտե՞լ են կուսակցությունում, Արամ Սաֆարյանը պատասխանեց. «Ամեն ինչի մասին տեղյակ ենք, այդ բոլորի մասին կխոսվի ԲՀԿ նոյեմբերյան համաժողովում»:

Մ. Խ.

Վիրահայերի քննարկում

Սեպտեմբերի 28-ին տեղի է ունեցել «Վիրահայերի միություն» ՀԿ-ի նախագահության արտահերթ նիստը: Քննարկվել են Վրաստանում տիրող ներկա իրավիճակը, կազմակերպության դիրքորոշումը եւ հետագա անելիքները: Քննարկվել են նաեւ Հայաստանի ներքաղաքական զարգացումները եւ «Վիրահայերի միության» հետագա գործունեության ռազմավարական ուղղությունները:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Հաշուապահութիւն (գովազդ) /հեռ 582960
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շաբաթական լրահաւաք ծառայութիւն
/հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատւութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԺ ճեմազրույցներում

Ազգային ժողովի ավանդական ճեմազրույցներին ներկայացել էին խորհրդարանական բոլոր խմբակցությունները: Բացառություն էր «Օէկ»-ը, որը լրագրողների հետ այսկերպ հանդիպելն անարդյունավետ է համարում:

Ո՞րտեղ է հայտնվելու Ռոբերտ Քոչարյանը

«ՀՀ ներկայիս նախագահի ապագա կարգավիճակը ինչպիսի՞ն կլինի եւ կկրկնի՞ ռուսական սցենարը» հարցին ԲՀԿ խմբակցության քարտուղար **Արամ Սաֆարյանը**, որ ՀՀԿ անդամ Գագիկ Մելիքյանի հետ մասնակցել է «Եդինայա Ռոսիա» կուսակցության համագումարին (հենց այդ համագումարում Պուտինը կուսակցության նախընտրական ցուցակը գլխավորելու համաձայնություն տվեց եւ չբացառեց վարչապետի պաշտոնը ստանձնելու հեռանկարը), պատասխանեց. «Ես քաղաքականության մեջ ոչինչ չեմ բացառում: Երբ նախագահը որոշի իր հետագա աշխատանքի հարցը, լուծումներ միշտ էլ կգտնվեն: ՀՀԿ-ում եւ ԲՀԿ-ում շատ մարդիկ կան, որոնք սերտ բարեկամական հարաբերությունների մեջ են հանրապետության նախագահի հետ, եւ եթե նա ցանկանա, այդ խորհրդակցությունները կարող են սկսվել, բայց դեռ ոչ մի քայլ չի արվել այդ ուղղությամբ»:

«Սաֆարյանի խոսքից կարելի՞ է եզրակացնել, որ Ռոբերտ Քոչարյանը կստանա իր ցանկացած աշխատանքը» հարցին եղավ հետեւյալ պատասխանը. «Կժվարանամ այդ հարցին պատասխանել, բայց որեւէ նախաձեռնությամբ առաջին հերթին Հայաստանի նախագահն ինքը պետք է հանդես գա: Մնացած զարգացումները, լուծումները բանակցությունների, պայմանավորվածության արդյունք են»:

Նույն հարցին ՀՀԿ մամուլի քարտուղար, պատգամավոր **Էդուարդ Շարմազանովը** պատասխանեց. «Չի կարելի բացառել, բայց այդ հարցին արդեն պատասխանել է Հայաստանի վարչապետը, պարոն Սարգսյանը: Պարոն Քոչարյանը դեռեւս նման ցանկություն չունի, իսկ եթե-ներով խոսելը օբյեկտիվ չեմ համարում: Իսկ եթե լինի նման առաջարկ, արդեն մենք կարող ենք քննարկել այդ առաջարկները: Եթե նման առաջարկ չկա, պարոն նախագահն էլ նման ցանկություն չունի, բնականաբար նման հեռանկարների մասին խոսելն ավելորդ է»:

Ո՞րտեղ է Արկադի Ղուկասյանը

ՀՀԿ ցուցակով ԱԺ-ում հայտնված **Արեգ Ղուկասյանը**, որը ԼՂՀ նախկին նախագահ Արկադի Ղուկասյանի եղբայրն է, ի պատասխան վերջինիս որտեղ գտնվելու, ինչ անելու, վարչապետ դառնալու ցանկություն ունենալ-չունենալու մասին հարցի, հայտարարեց. «Ես Արկադի Ղուկասյանը չեմ, ես Արեգ Ղուկասյանն եմ, եւ այդ հարցը լավ կլիներ իրեն տայիք: Որտեղ է, իհարկե, ես կարող եմ իմանալ, որովհետեւ նա իմ եղբայրն է: Նա Ղարաբաղում է: Ինչ վերաբերում է աշխատանքին, ինձ թվում է, ինքը մի քանի անգամ սպառիչ պատասխան է տվել այդ հարցին, եւ իմ անդրադառնալն ուղղակի սխալ կլինի»:

«Ժառանգությունը» դեռ կորոշի նախագահականին իր մասնակցության ձեւաչափը

«Մի քանի կուսակցական ատյան է անցնում «Ժառանգություն» կուսակցության նախագահի թեկնածուի առաջադրման մասին վարչության որոշումը եւ համագումարի կողմից վավերացվում», հայտարարեց կուսակցության ֆորմալ ղեկավար **Վարդան Խաչատրյանը** եւ շեշտեց, որ հենց այդ ընթացակարգը նկատի ունենալով վաղ է համարում նախագահական ընտրություններին կուսակցության մասնակցության ձեւաչափի մասին խոսելը: Նույն ընթացակարգով բանախոսը բնական համարեց Րաֆֆի Հովհաննիսյանի չառաջադրման դեպքում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին աջակցելու հեռանկարը եւ ընդգծեց, որ «Ժառանգությունը» միշտ եղել եւ լինելու է քաղաքական գործընթացների ակտիվ մասնակից: ՀՀ առաջին նախագահի հետ հնարավոր հանդիպման մասին Վարդան Խաչատրյանն ուղղակի հայտնեց, որ չկա հանդիպման հրավեր: ԲՀԿ-ն նույնպես հանդիպման առաջարկ չի ստացել:

ՀՅԴ-ն նեղացածություն չի դրսեւորել, դրա համար էլ հանդիպել է ՀՀՇ-ի հետ

«ՀՅԴ-ն այս շրջանում հանդիպումներ է ունեցել մի շարք կուսակցությունների հետ, դեռ կունենա, եւ բնական էր, որ հանդիպում եղավ նաեւ ՀՀՇ ղեկավարության, հանրապետության նախկին նախագահի հետ: Գուցե դա արտառոց էր՝ հաշվի առնելով անցյալի ինչ-ինչ հարցեր, բայց քաղաքական ուժերի համախմբությունը, շրջահայացությունը, ազգային շահերը վեր դասելու սկզբունքները թելադրում են ունենալ այդ քաղաքական համախմբությունը, վեր կանգնել նեղ զգացումներից, եթե դա շահեկան է երկրի համար: Ես չեմ նկատել, որ հանրապետության նախագահը կամ վարչապետը դրանից զարմացել են, անակնկալի են եկել, նրանք շատ նորմալ, հանգիստ են ընդունել փաստը: Զարմանալին այն կլինի, եթե մենք երբեւէ խախտենք այն համաձայնությունները, որ ունենում ենք մեր քաղաքական գործընկերների հետ», ի պատասխան համապատասխան հարցի հայտարարեց ՀՅԴ խմբակցության քարտուղար **Արտաշես Շահբազյանը**: Նա նաեւ հավելել էր ասել. «Երբ Դաշնակցությունը գործընկերության համաձայնագիր էր ստորագրում կոալիցիայի հետ, ամրագրում էր, որ ինքն ինքնուրույն է լինելու քաղաքական գործընթացում»:

Հրայր Կարապետյանն էլ ասաց. «Մենք երեխաներ չենք, որ նեղացածություն դրսեւորենք: Երկրի ապագայով մտահոգված քաղաքական ուժ ենք, մեծ պատասխանատվությամբ ենք մոտենում բոլոր քաղաքական շփումներին եւ քաղաքական գործընթացներին ու այդպես էլ շարունակելու ենք գործել»:

Ն. Գ.

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- ◆Ժամը 10.30-ին ՄԱԿ-ի գրասենյակում տեղի կունենա հանդիպում-խորհրդակցություն թրաֆիկինգի դեմ պայքարող լրագրողական խմբի մասնակցությամբ:
- ◆Ժամը 12.00-ին Ազգային գրադարանում տեղի կունենա Դավիթ Սարգսյանի 50-ամյակին նվիրված միջոցառում:
- ◆Ժամը 14.00-ին Դավիթաշենի իր այգում Պարույր Հայրիկյանը կհանդիպի լրագրողների հետ:
- ◆Նույն ժամին Գյումրիում Հայ կանանց միջազգային միավորման 15-ամյակին նվիրված միջոցառումների շարքից Գեղագիտական ազգային կենտրոնում տեղի կունենա «Հայ մշակույթը ազգի անձնագիրն է» միջոցառումը:
- ◆Ժամը 19.00-ին Օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում տեղի կունենա Մարկ Մնացականյանի 50-ամյակին նվիրված միջոցառում:

Երկուշաբթի

- ◆Ժամը 10.30-ին «Կոնգրես» հյուրանոցի փոքր դահլիճում տեղի կունենա «Իմացիր-գործիր» գրքի շնորհանդեսը, գիրքը լույս է տեսել ԵԱՀԿ Երեւանյան գրասենյակի աջակցությամբ:
- ◆Ժամը 11.00-ին Արմենպրեսի սրահում տեղի կունենա «Հայջրմուղկոյուղի» ընկերության գլխավոր տնօրեն Պատրիկ Լորենի մամուլի ասուլիսը:
- ◆Նույն ժամին Ազգային գրադարանում տեղի կունենա գրադարանի օրվան նվիրված միջոցառում:
- ◆Ժամը 11.30-ին ԵՊՀ «սեւ շենքի» դահլիճում տեղի կունենա Ռուսաստանի կենտրոնական բանկի առաջին նախագահի տեղակալ Ալ. Ուլյուկաեւի դասախոսությունը:
- ◆Ժամը 12.00-ին «Ոսքար» ակումբում տեղի կունենա ՀՀ ԱԺ պատգամավոր, ՀՅԴ խմբակցության անդամ Ալվարդ Պետրոսյանի մամուլի ասուլիսը:
- ◆Նույն ժամին «Հայացք» ակումբի հյուրն է լինելու Կիրո Մանոյանը:
- ◆Ժամը 12.00-ին Առնո Բաբաջանյան համերգասրահում տեղի կունենա ուսուցչի օրվան նվիրված միջոցառում:
- ◆Ժամը 19.00-ին «Մհեր Մկրտչյան» արտիստական թատրոնում տեղի կունենա ՀՀ վաստակավոր արտիստուհի Լալա Մնացականյանի ծննդյան օրվան նվիրված հանդիսություն:

Հայ կինը՝ առանց ծխախոտի

«Ազգը» անդրադարձել է «Հայ կանանց միջազգային միավորում» (ՀԿՄՄ) հասարակական կազմակերպության հիմնադրման 15-ամյակին նվիրված միջոցառումների շարքի ծրագրերին: Այդ շրջանակում երեկ Հայ-ամերիկյան առողջության կենտրոնում տեղի ունեցավ «Հայ կինն առանց ծխախոտի» հանդիպում-քննարկումը: Քննարկմանը մասնակցում էին ՀԿՄՄ խորհրդի անդամները, բժիշկներ, մանկավարժներ, արվեստագետներ: Քննարկումը բացեց ՀՀ ԱԺ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ **Հրանուշ Հակոբյանը**, որի ջանքերով խորհրդարանն ընդունեց ծխախոտի դեմ պայքարի օրենքը: Քննարկմանը մասնակցում էին նաեւ ԼՂՀ ԱԺ-ի հանձնաժողովի նախագահ **Լյուդմիլա Բարսեղյանը**, «Արցախի մայրություն» ՀԿ-ի նախագահ **Հասմիկ Միքայելյանը**: Իր համոզիչ խոսքն ասաց Հայ-ամերիկյան կենտրոնի հիմնադիր, բարերար Ռիտա Բալյանը:

Կանայք նշում էին, որ չնայած ԱԺ-ն ընդունեց օրենք, սակայն այսօր չկան այդ օրենքի ենթաօրենսդրական ակտերը: ՀԱՄ կենտրոնի գինեկոլոգիական բաժնի հիմնադիրներից մեկը՝ **Էմմա Զարգարյանը** (ԱՄՆ) նշեց. «Զարմանում եմ, որ մեր ժողովուրդը, գիտակցելով ծխելու վատ հետեւանքները, չի հետեւում իր առողջությանը եւ «մոդային» է տուրք տալիս: Ուստի մեր պայքարն ավելի մեծ քայլերով պետք է շարունակենք»:

Հասմիկ Միքայելյանը նշեց. «Արցախում թիվ մեկ խնդիր է առողջությունը, առողջ սերունդ, առողջ բանակ ունենալը, քանի որ դա նաեւ ռազմավարական նշանակություն ունի: Արտանց ողջունելի է նման պայքարը: Այդ օրենքի անհրաժեշտությունը Արցախում կա ու քննարկումներ են ընթանում»:

Ռիտա Բալյանը **«Ազգի»** հետ զրույցում նշեց, որ ծխախոտը առաջնային կապ ունի մարդու օրգանիզմի հետ, առաջացնելով կրծքագեղձի քաղցկեղ, եւ դրա վնասները երբեմն 3, 4, 5, 6 սերունդների մեջ կարտահայտվեն, անցնելով ժառանգաբար: «Ծխախոտը թուլացնում է օրգանիզմի իմունային համակարգն ու գենետիկորեն փոխանցված բջիջները գլուխ բարձրացնելով սկսում են զարգանալ: «Մեռցրու ծխախոտը, որ նա քեզ չմեռցնի» կարգախոսը պետք է գիտակցի ամեն մեկն ու հետեւողական լինի իր առողջության նկատմամբ, հաճախ դիմի բժշկի, որպեսզի եթե կա քաղցկեղի նորագոյացություն, կանխվի առաջին փուլում ու բուժվի»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Փաստաթղթերի թվայնացման հոգսը պատել է նաեւ ազգային արխիվին

Ազգային արխիվի տնօրեն **Ամատունի Վիրաբյանի** ասելով, արխիվի 300 մլն փաստաթղթերից էլեկտրոնային շտեմարանում պահպանվում է միայն կես միլիոնը: Փաստաթղթերի եւ ֆիլմերի թվայնացումն իրեն զբաղեցնող թիվ մեկ խնդիրն է, որի լուծումն առաջ մղելու համար բանակցություններ է վարում ֆրանսիական ու գերմանական ընկերությունների հետ, նաեւ մշակում է նախագիծ՝ ներկայացնելու մեր կառավարության քննարկմանը: Մամուլի ազգային ակումբում երեկ նա հայտնեց, որ մինչեւ տարեվերջ Մոսկվայից կբերվեն «Հայֆիլմ» կինոստուդիայում նկարահանված 18 հեռուստատեսային ֆիլմերի ժապավենները: Երկար բանակցություններն ավարտվել են ռուս գործընկերների մեծահոգի քայլով՝ այդ ժապավենները ոչ թե վաճառվել, այլ նվիրվել են մեր ազգային արխիվին: Վիրաբյանը տեղեկացրեց, որ Ռուսաստանի կինոարխիվում պահպանվում են պատմական տեսանկյունից մեզ հետաքրքրող ֆիլմեր, որոնք նկարահանել են ռուս սպաները 1915-1916 թվականներին Արեւմտյան Հայաստանում: Հասկանալի է, որ դրանք հնչյուն չեն, տեքստն արտահայտվում է ենթագրերով: Մեր արխիվն արդեն հայտնել է այդ ֆիլմերի պատճենները գնելու ցանկության ու մտադրության մասին:

Մեր պետական հիմնարկներում ստեղծվող փաստաթղթերի պահպանման վերաբերյալ նա նշեց, որ նախարարություններն իրենց ձեռքի տակ եղած փաստաթղթերն արխիվին հանձնում են 10 տարի պահելուց հետո, իսկ ուժային կառույցները, օրինակ՝ ազգային անվտանգությունը, 50 տարի անց:

Արխիվի տնօրենը նաեւ հայտնեց, որ մոտակա տարիներին ազգային արխիվը մասնաճյուղեր կունենա Գյումրիում, Էջմիածնում եւ այլ քաղաքներում:

Նա նաեւ հաղորդեց, որ հոկտեմբերի 8-ին ազգային արխիվում կբացվի «Երկու աշխարհամարտերի ռազմաճակատում» խորագրով փաստավավերագրական ցուցահանդեսը:

Ռ. Պ.

Հայաստանի ֆիլատելիստների միությունը տոնում է նորանկախ Հայաստանի առաջին նամականիշի թողարկման 15-ամյակը

Հայկական ֆիլատելիան լավ ավանդույթներ ունի դեռեւս Հայաստանի առաջին հանրապետության ստեղծման ժամանակներից: Հայաստանի ֆիլատելիստների միությունը (ՀՖՄ) համախմբելով Հայաստանի ֆիլատելիստներին՝ նպատակ ունի վերականգնելու անցյալի լավագույն ավանդույթները:

Երեւանում 2007-ի հոկտեմբերի 9-13-ը տեղի է ունենալու ցուցահանդես նվիրված Նորանկախ Հայաստանի առաջին նամականիշի թողարկման 15-ամյակին եւ փոստի համաշխարհային օրվան:

1990-ին Երեւանում կայացած ցուցահանդեսը նվիրված էր միջազգային հանրությանը, որն իր օգնությունը ցուցաբերեց երկրաշարժից տուժած մեր ժողովրդին:

2001-ի ցուցահանդեսն էլ քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակին էր նվիրված:

Երեկ «Ցիտադել» բիզնես կենտրոնի սրահում հավաքված լրագրողներին իր մտահոգությունը հայտնեց ցուցահանդեսի տնօրեն **Յուրի Կոտայանը**: Նա ասաց, որ վերջին տարիներին ֆիլատելիստական ցուցահանդեսներ Հայաստանում չեն կազմակերպվել:

Հայաստանի ֆիլատելիստների միության 32 անդամները ցուցահանդեսում կներկայացնեն 36 հավաքածուներ: «Հայփոստը» ցուցահանդեսի ընթացքում նախատեսել է անցկացնել մի շարք միջոցառումներ՝ նվիրված Հայաստանի պատմամշակութային իրադարձություններին: Բացման օրը կնշվի փոստի միջազգային օրը, որը նշվում է Համաշխարհային Փոստային միության բոլոր անդամ երկրներում:

Այդ օրը ծրագրված է «Ծիծեռնակաբերդ» գեղաթերթը շրջանառության մեջ դնելու արարողությունը:

«118 ցուցակների վրա 35 ցուցանմուշ, որը Հայաստանի համար ավելի մեծ է, իսկ 3-4 ցուցանմուշ չկարողացան պատրաստել այլեւայլ պատճառներով», տեղեկացրեց ցուցահանդեսի տնօրեն Յուրի Կոտայանը: Հոկտեմբերի 12-ին անցկացվող միջոցառումը, որը նվիրված է կրթությանը եւ գիտությանը, նախատեսում է Մատենադարանի 50-ամյակին նվիրված նամականիշը շրջանառության մեջ դնելու արարողություն:

Հայաստանի ֆիլատելիստների միությունը հաղթողների համար սահմանել է 20 ոսկե, 25 արծաթե եւ 15 բրոնզե մեդալներ:

Հայաստանի ֆիլատելիայի վերածնունդը համընկավ Նորանկախ Հանրապետության կայացման ժամանակաշրջանի հետ:

Ֆիլատելիայի երկրպագուներին հատկապես ուրախացնում են ֆիլատելիայի միջազգային ֆեդերացիայի համաշխարհային ու միջազգային ցուցահանդեսներին հայաստանցի ֆիլատելիստների մասնակցության առաջին արդյունքները: 1994-2000-ը այդպիսի 24 ցուցահանդեսներում ցուցադրվել են 25 հայաստանյան ցուցանմուշներ եւ արժանացել 2 ոսկե, 6 մեծ ոսկեզօծ, 5 մեծ արծաթե, 16 արծաթե եւ 29 բրոնզե մեդալների:

«Ֆիլատելիան արժեք է, որը պետք է զարգանա Հայաստանում եւ որը չի պահանջում ոչ մի արտակարգ տրանսպորտային միջոց, ունի մեծ ինֆորմացիա տալու հնարավորություն», հավելեց «Ցիտադելի» նախագահ **Վահրամ Մոսոյանը**:

ՆԱԻՐԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Իրավիճակ

Նոյեմբերին (Գոդոյին) սպասելիս

Նաեւ Լ. Տեր-Պետրոսյանի ելույթի «Ազգի» ընթերցողների արձագանքների մասին

Եթե առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ուզածը հենց դա էր՝ ստուգել հասարակության վերաբերմունքն իր մեծ քաղաքականություն վերադառնալու հանդեպ, նա լիովին ստացավ: Ու թեեւ հանրապետականներից մեկը լրագրողներիս ասում էր, թե ախր նրա ուզածը հենց դա է՝ իր վրայից թոթափել մոռացության փոշին, իսկ դուք տարբեր պաշտոնյաների կարծիք հարցնելով նրա ելույթի մասին, նպաստում եք հենց դրան, սակայն մենք, լրագրողներս չենք լսում մեր բարեկամ այդ հանրապետականին ու շարունակում ենք այդ հարցերը տալ, քանի որ, այնուամենայնիվ, գոնե այս վերջին երկու շաբաթվա մեջ դա թարմ արյուն մտցրեց քաղաքական կյանքում՝ անկախ մեր համակրանքներից եւ հակակրանքներից:

Իսկ հետաքրքրություն կա, որովհետեւ Հայաստանի ընդդիմությունը օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ գործոնների ազդեցությամբ լավագույնս ոչնչացված է, մեկ-երկու չվարկաբեկված գործիչ չեն կարող եղանակ ստեղծել, իշխանությունն ինքն էլ նպաստել է այս իրավիճակին՝ հենց իր մասին չմտածելով եւ չդողալով իրական ընդդիմության վրա, որպեսզի իրեն չպատառնա ճահիճը, իսկ սուրբ տեղն, ինչպես գիտեք, ազատ չի մնում: Ահա եւ Լ. Տեր-Պետրոսյանը փորձում է գրավել այդ տեղը. կստացվի՞ դա, թե ոչ, կամ արդյոք ինչ-որ ուժերի (այդ թվում՝ արտաքին) դրդմա՞մբ է անում նա, այլ խոսակցության նյութ է: Առայժմ սպասողական վիճակ է բոլորի համար. բոլորը սպասում են նոյեմբերին, գրեթե բոլոր կուսակցությունները նախագահի թեկնածու առաջադրելու իրենց որոշումը թողել են նոյեմբերին. Գեղամյանը, Կարապետյանը (արդեն իր թիմի կողմից առաջադրված), Բաղդասարյանը, Մանուկյանը (թեեւ նա, այնուամենայնիվ, անընդհատ պնդում է, որ առաջադրվելու է), ՀՀԿ-ն, ՀՅԴ-ն, մանր-մունր նախագահացուներ, ու թվում է, թե մինչեւ այդ որոշումը հոկտեմբեր այս ամսին շատ-շատ կարեւոր իրադարձություն է կատարվելու, որից հետո բոլորը թեթեւացած շունչ են քաշելու եւ վերջապես, համարձակվելու են բարձր ասել՝ սեփակա՞ն, թե ուրիշի թեկնածու են առաջադրելու: Չգիտեմ՝ ուրիշները նկատեցին, թե ոչ, բայց հենց **«Ազգի»** հարցին պատասխանելիս վարչապետը մի լակոնիկ, բայց հետաքրքրական պատասխան տվեց. «Եթե այդպես լինի, մենք կտեսնենք, թե ինչպես կվարվենք»: Իսկ հարցը վերաբերում էր ՀՅԴ-ի կողմից նախագահի թեկնածու առաջադրելու դեպքում դաշնակցական նախարարների աշխատելու ձեւին: Եթե. այսինքն, վարչապետը մինչեւ վերջ չի հավատում, թե ՀՅԴ-ն, այնուամենայնիվ, սեփական թեկնածուով է հանդես գալու եւ այդ պատճառով գուցե նա մեզ համար անտեսանելի իր պատճառներն ունի: Բայց ջինն արդեն դուրս է եկել շշից:

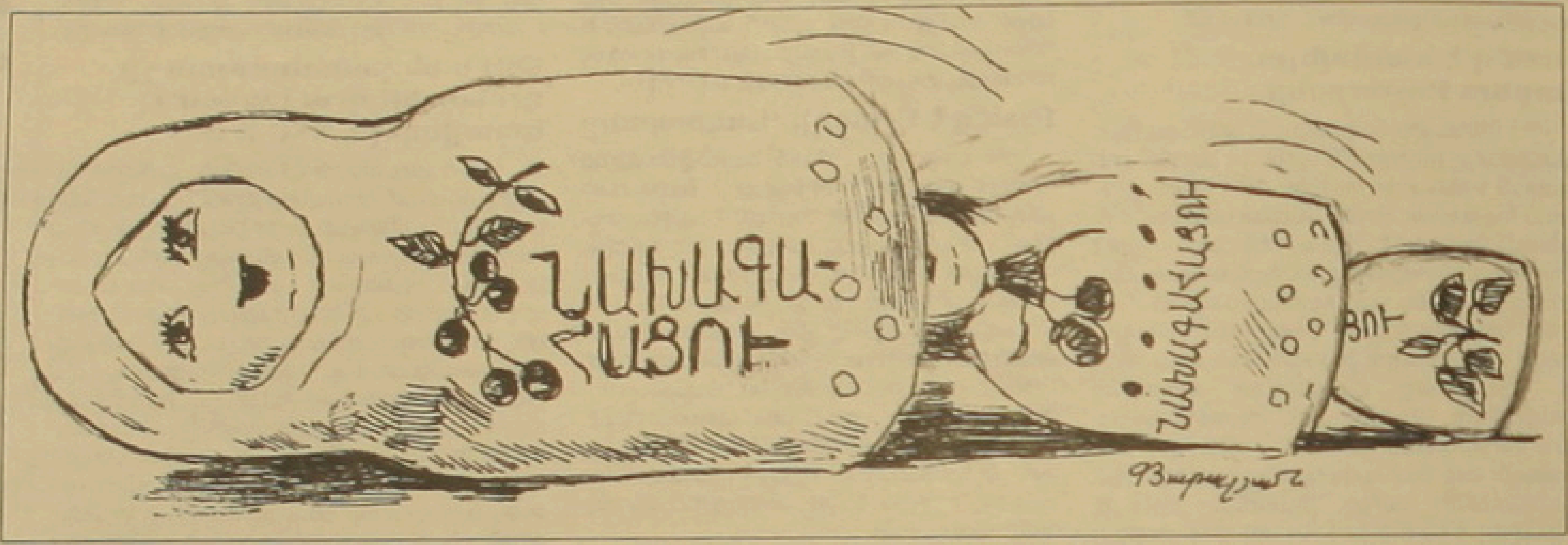

Վերադառնալով Լ. Տեր-Պետրոսյանին՝ չնայած հենց **«Ազգը»** նրա իշխանության տարիների հետ կապված սեփական անհարմարավետ հիշողություններն ունի, իսկ տողերիս հեղինակի հանդեպ նրա արբանյակները պարզապես անարդար են վարվել, բայց մենք հիշաչար չենք, եւ որոշելով, որ անձերի զգացածն, այնուամենայնիվ, մեծ քաղաքականության համեմատությամբ ոչինչ է, որոշեցինք՝ առաջինը ստուգել առաջին նախագահի վերադարձի հանդեպ հասարակության՝ գոնե մեր ընթերցողական հատվածի վերաբերմունքը, եւ նրա ելույթը մի քանի օր (ընդամենը երեք օր), տեղադրեցինք կայքէջում՝ ստանալով չմիջնորդավորված արձագանքներ: Ինչպես եւ սպասվում էր, ելույթը հետաքրքրություն էր առաջացրել, ընդ որում՝ կարծիքները բախվում էին մինչեւ իրար հետ ճակատամարտելու աստիճան:

Եվ այսպես՝ **մեր ֆորումի վիճակագրությունը**: Ելույթը բացել եւ կարդացել են հարյուրավոր մարդիկ, իսկ կոնկրետ կարծիքներ հայտնել է 84 ընթերցող, որոնցից 13-ը չեզոք կարծիքներ է հայտնել երկրի վիճակի, նախագահի թեկնածուների եւ այն բոլորի մասին, ինչ այդ պահին գլուխները եկել է: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վերադարձին կողմ է 23 ընթերցող, դրանք հավասարապես եւ Հայաստանից են, եւ սփյուռքից, դեմ է 48-ը, ընդ որում դրանց մեծ մասը, ինչպես ընդունված է ասել, ցուրտ ու մութ տարիներին երկրից սփյուռքի տարբեր գաղթօջախներ մեկնած մեր հայրենակիցներն են: Բայց այս վիճակագրությունը շատ քիչ բան է ասում, այսինքն՝ ասում է այն, որ հասարակության գոնե մեր ընթերցող հատվածը առավելապես չի ողջունում առաջին նախագահի մտադրությունը: Սխալ չլինելու համար նկատենք, որ գուցե մեր կայքէջի ընթերցողն ավելի սպեցիֆիկ ընթերցող ունի, ասենք, շատ են սփյուռքից մեր նախկին հայրենակիցները: Այնպես որ՝ ամենեւին չենք ուզում վերջնական պատկեր ձեւավորողի կերպարանք ընդունել, սա միայն մի պստիկ փորձ է պատկեր արձանագրելու, որին գուցե մի փոքրիկ հայացք նետի ինքը՝ առաջին նախագահը, սեղմելով կոճակը եւ նայելով հոկտեմբերի 2-ի **«Ազգի»** էլեկտրոնային տարբերակը (**http://www.azg.am/?num=2007100210&lang=AR**): Մնացյալն ընկալումների խնդիր է: Իսկ մենք ընդամենը մի քանի մեջբերում անենք տիպական կարծիքներից:

Մինաս Գոջայան, Լոս Անջելես, ԱՄՆ

Հարցս ուղղում եմ առաջին նախագահի ընդդիմախոսներին. ինչո՞ւ եք դուք այդքան արհամարհող: Դուք կորցրե՞լ եք հիշողությունն ու դատելու ունակությունը: Դուք մոռացե՞լ եք այդ օրերի արտաքին իրավիճակը: Թվում է՝ այո: Ինչո՞ւ եք դուք որոշակի անկյունով նայում խնդիրներին եւ դատում ծայրահեղ ու ատելով: Եթե դուք նախագահ լինեիք՝ ինչ հրաշք ի վիճակի կլինեիք գործել: Կարո՞ղ էիք ինչ-որ բան անել: Խիստ կասկածում եմ: Եթե ես լինեի նախագահ Տեր-Պետրոսյանը՝ ես չէի դնի իմ թեկնածությունը. Դուք արժանի չեք նրան:

Վարդան Հովհաննիսյան

Մեծարգո պարոն նախագահ: Ես ինձ չեմ կարող թույլ տալ խորհուրդ տալ Ձեզ, սակայն որպես հայ մտավորականության ներկայացուցիչ, որպես Հայաստանի քաղաքացի կարծում եմ, որ Դուք մարտավարական սխալ կատարեցիք՝ հանդես գալով երջանիկաբգարյանների եւ լեւոնզուրաբյանների ֆոնի վրա: Այդ մարդկանց ներկայությունը Ձեր կողքին ուղղակի վնասում է Ձեր հեղինակությանը: Հաջորդ անգամ հանդես գալուց եղեք մենակ... տարբերությունը կզգաք անմիջապես: Ի դեպ՝ Ձեր թիմում կան ավելի հայրենասեր ու մաքուր մարդիկ, որոնց ներկայությունը Ձեր կողքին գուցե ավելի ճիշտ լինի:

Ապրես Ապրեսյան, Համբուրգ

Սա մեծագույն անամոթություն է, որ Դուք նորից եք ուզում քաղաքական կրախի մատնվել: Ձեր թույլ տեղերը գիտեն Հայաստանի թշնամիները: Դուք պետք է հեռանաք քաղաքական դաշտից: Դուք չե՞ք զգում, որ վնաս եք հասցնում Հայաստանին:

Սոնա, Ռուսաստան, Կալինինգրադ

Ամոթ է ուղղակի, եթե այդքանից հետո ժողովուրդը ընտրի կամ ընդունի Ձեզ, պարոն Տեր-Պետրոսյան... Վերադարձրեք մեզ մեր չեղած մանկությունն ու պատանեկությունը, որոնցից Ձեր օրոք Ձեր թեթեւ ձեռքով զրկված էինք մութ ու խավար տարիներին...

Տիկո, Ֆրանսիա, Փարիզ

Ուզում եմ ասել, որ այսօր բոլորս էլ գիտենք Հայաստանի դժվարությունները, քանի որ էդ ծանրությունը հենց ժողովուրդն է տանում, ոչ թե Տեր-Պետրոսյանը կամ Քոչարյանը, եւ ժողովրդին պետք չէ այսօր ներկայացնել, թե ինչ վիճակ է Հայաստանում՝ իրենցից էլ լավ գիտենք: Եթե ուզում են ժողովրդի վստահությունը ձեռք բերել, գոնե մի հատ գործ անեն, հա: Ճիշտ է, չեմ կարող ասել, որ մեր կառավարությունը լավն է, բայց ինչ-որ տեղ առաջընթաց կա, ու հույսով ենք, որ ամեն ինչ լավ կլինի:

Մասնավոր մտածող, Երեւան

Կա երկու տեսակի մարդ՝ ազատամիտ եւ ստրուկ: Պառակտումը Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ Վազգեն Մանուկյանի միջեւ խորը հաշվով առաջացավ հայ մարդու գնահատման հողի վրա: Վազգենն ասում էր. «Հայ մարդը ազատ մարդ է»: Լեւոնն ասում էր. «Հայը ստրուկ է»: Լեւոնը այդպես էլ կառուցեց իր երկիրը. «Ստրուկների երկիր»: Իմ համակրանքը Վազգենի կողմն է, մի պարզ պատճառով. ես ազատ մարդ եմ: Երբ մենք հիշում ենք, որ մենք ազատ ենք, գնում ենք դեպի Վազգեն Մանուկյան: Երբ հոգնում ու խեղճանում ենք՝ հիշում ենք լեւոններին: Ազատ մտածողություն ունեցող մարդիկ մեր հայ հավաքականության մեջ քիչ կան: Մենք, ըստ իս, Լեւոնի ժողովուրդ ենք: Վազգեն Մանուկյանը պետք է փնտրի մի այլ ժողովուրդ ու նրանց առաջնորդի:

Գուցե տխուր, բայց այսպիսին էր արձագանքների ոգին, որոնք փնտրեք մեր ֆորումում:

ՄԱՐԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Օգոստոսին բնակարանների գների աճի տեմպը նվազել է

Երեւանում նվազել է դրանց առուվաճառքի գործարքների քանակը

Անշարժ գույքի շուկայում 2007-ի օգոստոսին գործարքների քանակը նախորդ տարվա օգոստոսի համեմատ աճել է գրեթե 35 տոկոսով, իսկ նախորդ ամսվա համեմատ՝ 8,5 տոկոսով: Միայն օտարման գործարքների դեպքում պատկերը համանման է՝ նախորդ տարվա օգոստոսի համեմատ արձանագրվել է աճ 19,6 տոկոսով, իսկ այս տարվա հուլիսի համեմատ՝ 10,1 տոկոսով: Այս մասին տեղեկանում ենք անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի՝ օգոստոս ամսվա շուկայում կատարված գործարքների տվյալների վերլուծությունից:

Օգոստոսին Երեւանում առուվաճառքի գործարքների 62,8 տոկոսն արձանագրվել է բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների նկատմամբ: Նախորդ ամսվա համեմատ գործարքների քանակը նվազել է՝ 8,5 տոկոսով, իսկ նախորդ տարվա օգոստոսի համեմատ՝ 16,5 տոկոսով: Օգոստոսին մայրաքաղաքում բնակարանների միջին գների աճի տեմպը նվազել է, կազմելով 1,4 տոկոս: Սովորաբար Երեւանում բնակարանների գների միջին ամսական աճի տեմպը գտնվում է 2-3 տոկոսի շրջակայքում:

Կենտրոն համայնքում բնակարանների 1 քմ-ի միջին գինը կազմել է 454 հազար դրամ (մոտ 1380 դոլար), Արաբկիրում՝ 376 հազար դրամ: Ընդ որում, Կենտրոնում եւ Արաբկիրում հուլիսին արձանագրված միջին շուկայական գները մնացել են անփոփոխ: Այնուհետեւ՝ Քանաքեռ-Զեյթունում 1 քմ շուկայական միջին գինը կազմել է 282 հազար դրամ, Դավիթաշենում՝ 259 հազար, Շենգավիթում՝ 251 հազար (նույնը, ինչ հուլիսին), Աջափնյակում՝ 247 հազար, Էրեբունիում՝ 237 հազար, Նոր Նորքում՝ 234 հազար, Մալաթիա-Սեբաստիայում 231 հազար, Ավանում՝ 228 հազար եւ Նուբարաշենում՝ 127 հազար:

Մարզերում բնակարանների գները հուլիսի նկատմամբ աճել են 2,8 տոկոսով: Ամենաթանկ բնակարանները Երեւանից հետո Կոտայքի մարզի քաղաքներում են: Աբովյանում բնակարանի 1 քմ մակերեսի միջին գինը կազմել է 150 հազար դրամ, Նոր Հաճընում՝ 106 հազար, Ծաղկաձորում՝ 98 հազար, Եղվարդում՝ 95 հազար:

Արարատյան դաշտի քաղաքներից Վաղարշապատում (Էջմիածին) բնակարանների 1 քմ-ի միջին գինը կազմել է գրեթե 132 հազար դրամ, Մասիսում՝ 101 հազար, Արմավիրում՝ 98 հազար: Արագածոտնի մարզից Աշտարակում բնակարանների 1 քմ-ի միջին գինը կազմել է 110 հազար դրամ: Մայրաքաղաքից հեռու գտնվող քաղաքներից ամենաթանկը շարունակում է մնալ Ջերմուկը: Այստեղ բնակարանի 1 քմ միջին գինը կազմում է 112 հազար դրամ:

Ամենաէժան բնակարանները կարելի է ձեռք բերել Լոռու մարզի Շամլուղ բնակավայրում, որտեղ 1 քմ-ն արժե 3000 դրամ, Թումանյանում՝ 5400, Ախթալայում՝ 11 հազար եւ Սյունիքի մարզի Դաստակերտ քաղաքում՝ 6800:

Երեւանում արձանագրված անհատական տների 154 առուվաճառքի գործարքների ցուցանիշների վերլուծությունից պարզվել է, որ այստեղ միջին գներն օգոստոսին հուլիսի համեմատ աճել են 1,9 տոկոսով:

2007-ի օգոստոսին միջինացված՝ 250 քմ շինության մակերես եւ 400 քմ տնամերձ ունեցող անհատական տների 1 քմ-ի միջին գինը Կենտրոնում կազմել է 471 հազար դրամ (1400 դոլար): Արաբկիրում միջին գինը եղել է 389 հազար դրամ, Քանաքեռ-Զեյթունում՝ 286 հազար, Դավթաշենում՝ 263 հազար, Շենգավիթում՝ 256 հազար, Աջափնյակում՝ 250 հազար, Նորք-Մարաշում՝ 238 հազար, Էրեբունիում՝ 240 հազար, Մալաթիա-Սեբաստիայում՝ 235 հազար, Ավանում՝ 234 հազար, Նուբարաշենում՝ 129 հազար:

Մարզերում միջինացված են 200 քմ շինության եւ 1000 քմ տնամերձ մակերեսով անհատական տների գները: Այստեղ անհատական տների գներն ամենաթանկն են նույն բնակավայրերում: Առաջինը դարձյալ Աբովյանն է՝ 1 քմ-ն արժե գրեթե 155 հազար դրամ, երկրորդը՝ Ծաղկաձորը, 144 հազար, երրորդը՝ Վաղարշապատը, 134 հազար, այնուհետեւ՝ Աշտարակը, 113 հազար, Նոր Հաճընը՝ 110 հազար, Մասիսը՝ 103 հազար: Նախորդ ամսվա համեմատ գների աճը մարզերի անհատական տների առուվաճառքի ժամանակ կազմել է 2,8 տոկոս:

Անշարժ գույքի շուկայում այս ամսին արձանագրված հիմնական միտումը Երեւանում բնակարանների առուվաճառքի գործարքների թվի նվազումն է, ինչպես նաեւ գների աճի տեմպի դանդաղելը: Առայժմ դժվար է ասել, դա ժամանակավո՞ր երեւույթ է, թե՞ բնակարանային շուկայում պահանջարկն ու առաջարկը սկսել են հավասարակշռվել միմյանց:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ԷՋ Ա

Հ Ա Ւ Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ

ՄՇԱԿՈՅԹ

Պարբերականութիւնը՝ երկշաբաթյա

Թիւ 19(38)

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
ԻՆՉ ՈՐ ՏՈՒԱՒ ՈՒՐԻՇԻՆ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

Տասնեակ տարիներ ամբողջ ինքզինք բաշխելէ եւ յիսնամեայ երկունքով մը քերթողական հարուստ վաստակի մը երկնումէն յետոյ, Թէքէեանի հոգին միշտ լեցուն մնաց անբաւարարութեան տրոփով, աւելին չկարենալ տալու հեւքով, որովհետեւ ինք ուրիշին տուածին մէջ կը տեսնէր կեանքէն շահուածը: Նոյն պատճառով ալ, տալէ ետք որակով ու քանակով անկրկնելի վաստակ մը՝ կը գրէր.

Հոգիս հանքի մը նման- ոսկի՞, ածո՞ւխ
թէ կապար,
Որուն հազիւ հեղեղներ քերեցին խաւը
վերին,
Մերթ հրճուանքի ու յաճախ սեւ հեղեղները
ցաւին,
Մինչ հրաբուխ մը խորունկ անոր ներքեւ
կը գոռար...

Անբաւարարութեան զգացումը յաճախ կը տագնապեցնէ զինք՝ դարձնելու համար «ծնած, չիշխած թագաւոր» եւ կամ արծուային թռիչքի սահմանուած, բայց չղջիկի թեւերով թռչուն մը («Յիսնամեակ»): Այնքան հզօր էր Թէքէեանի հոգին, այնքան բուռն՝ իր ձգտումը բարձրին ու անհունին հասնելու, որ կեանքի կաշկանդիչ բեռը սահմանափակութեան սեղմում մը կը դառնար անոր վրայ:

Ահա այդ տառապանքը, արեան այդ եռքն է, որ Թէքէեանի արուեստի զգայարանքին եւ հասարակական միտքին զգաստութիւնը պահեց միշտ զօրաշարժի մէջ, միշտ ստեղծագործութեան ընթացքին մէջ՝ այրող երկունքի մը գալարող դրոշմով: Ատոր համար է որ իր քերթուածները՝ յատկապէս եւ իր հասարակական միտքերը՝ ընդհանրապէս, վառ են ու կենդանի, երկունքի առոյգ գալարումներով, եւ ծնուցիչ տենդովը անօրինակ ապրումներու: Իր քերթողական ամբողջ վաստակը ծնունդ կ'առնէր իր ես-էն, այդ ես-ին «հոգեր»-էն, զայն տանելու հասցնելու համար «Հայերգութեան» համամարդկային ու տիեզերական տարածքին, տալու համար անոր խռովքը, փոթորկումներն ու տարակոյսները համամարդկային ապրումներուն:

Թէքէեան իր գրականութեան բոլոր երեսներուն վրայ- անձնական, ազգային ու համամարդկային- հասած է կատարելութեան մը, որ քննադատներուն իրաւունք կու տայ զինք դասելու համաշխարհային արժէքներու շարքին, առանց իյնալու չափազանցած ըլլալու մեղադրանքին տակ:

Թէքէեանի գրականութեան առանցքը Մարդն է եւ ամէնէն առաջ՝ հայ մարդը. ահա թէ ինչու իր գրականութեան ամբողջ տարածքին քերթողին սիրտը կ'արիւնի տառապանքովը իր ժողովուրդին, կը հրճուի «Հրաշալի յարութեամբ»ը անոր: Ու իր ստեղծագործական այս ընթացքին մէջ եթէ Թէքէեան անձնատուր ըլլար այլամերժութեան, սահմանափակ կալանքով մը պիտի արգելափակուէին իր ստեղծագործութիւնները՝ մեռնելու համար հետզհետէ աւելի զօռ համամարդկայնութեան տոփին մէջ: Սակայն, Թէքէեան կանխած է ժամանակը, անցած է ցանկապատերը՝ իր օրին հասնելու համար համամարդկայինին՝ ստեղծագործական նորարար կնիքով դրոշմելով իր գործերը: Թէքէեանի նորարարութիւնը յաճախ մոռացման կը տրուի, այսինքն՝ մեր գրականութեան մէջ իր մտցուցած նորութիւնը՝ տեսնելու, զգալու եւ ստեղծագործելու իւրօրինակ արուեստն ու զգայնութիւնը կ'անտեսուին երբեմն, իր տաղանդին խորութեան ու ահագնութեան առթած զմայլանքին մէջ: Գրողներ ունինք- առէք Մեծարենցը- որոնց նորարարական արժանիքները բաւ են համարած՝ դասականացնելու համար զիրենք, որ մեր ժողովուրդը Թէքէեանին չէր որ պիտի զլանար այդ պատիւ, եթէ այդմանով բաւականացած ըլլար ան:

Բայց ան տուած է աւելին:

Գրողներ ունեցած ենք եւ ունինք տակաւին, որոնք հրապարակագրական ասպարէզին ընդգրկումով կ'ըլլան քիչ մը գրող՝ հրապարակագրութեան մէջ ու քիչ մը հրապարակագիր՝ գրականութեան մէջ, առաջին պարագային անմատչելիութեան պատեանին մէջ կարծրացնելով իրենց հոգիներուն ու առօրեայ սեւեռումներուն շուրջ արձանագրուած մտածումները, իսկ երկրորդ պարագային՝ բարոյախօսութեան խարխուլ ու ճապաղ գետնին վրայ փոխադրելով իրենց ստեղծագործողի հրայքը:

Եւ մեղադրելի չեն գուցէ, որովհետեւ քիչերու միայն շնորհուած է ճարտարապետեալ հոգիի մը կառոյցը. իսկ զայն ունեցողներէն ոմանք ալ մեր դաժան առօրեայի տարուբերումներուն մէջ կը ճարճատեցնեն այդ կառոյցը, կը քանդեն, առօրեայ տագնապներու որպէս տուրք ընծայաբերելով այն՝ զոր բնութիւնը պարգեւած էր ընտրեալ երկի մը ստեղծագործ բաբախման որպէս նախանիւթ գործածելու: Այստեղ եւս բացառութիւն մըն էր Թէքէեան. անթեք էր ան որքան իր շրջապատին՝ նոյնքան եւ իր անձին ու ես-ին նկատմամբ: Ու բացառիկ երեւոյթ է, քանքարի ապացոյց՝ իրողութիւնը, թէ ան իր ամբողջ կեանքի տեւողութեան անխախտ պահեց կառոյցը իր ճարտարապետեալ հոգիին: Հասարակական մարդու իր գրասեղանին առջեւ եղաւ հանրային պատասխանատուութեան տէր եւ ժողովուրդի գերագոյն շահերուն նկատմամբ անզիջող անհատականութիւն մը՝ խիստ, կարծր, վիրաւորելու չափ անթեքելի երբեմն, բայց ուղիղ, արդար եւ խիզախ: Ան նոյնիսկ եղաւ առեւտուրի մարդ՝ ճակատագիրի հեգնանքին անձնատուր, սակայն ինքն իր մէջ մնաց գերազանցապէս բանաստեղծ՝ իրաւ եւ անխառն: Հասարակական իր գործունէութեան մէջ ան երբեք չապաւինեցաւ շուկայի մարդու իր հմտութեան եւ փորձառութեան, ինչպէս իր գրականութեան մէջ չներմուծեց երբեք հասարակական գործիչ յատուկ՝ հանրային բարոյականին հսկողի, յորդորողի, բարոյախօսի ու թելադրողի իր կարողութիւնները: Իր գործունէութեան ոչ մէկ մարզը խաչաձեւեց միւսը՝ խախտելու համար ամբողջութիւնը: Ատոր համար է որ հրապարակագիրի, հանրային գործիչի ու կուսակցական ղեկավարի իր դիմագիծը մնաց անաղարտ՝ խորշոմուած միայն իր ժողովուրդին տառապանքով, մինչ իր գրականութիւնը մնաց բիւրեղի լուսեղինութեամբ ու կառոյցով: Մեր ժողովուրդը ինչպէ՞ս կրնար հատուցանել այն՝ ինչ որ տուաւ ուրիշին Թէքէեան: Երկար ատեն կը տագնապեցնէր այս հարցումը բոլոր անոնք, որոնք երախտապարտ կը զգային իրենք զիրենք Թէքէեանի նկատմամբ, որովհետեւ ան գրական դէմք մը ըլլալէ աւելի գրական ժամանակաշրջան մըն էր եւ գրական դպրոց մըն էր՝ շնորհալի հոյլովը իր հետեւորդ բանաստեղծներուն, սակայն միշտ բարձր կանգնած՝ պատուանդանին վրայ անկրկնելիութեան:

«Ոչ ոք մարգարէ է իր երկրին մէջ»,- կ'ըսէ ֆրանսական առածը, որ լաւագոյնս կը պատշաճի Թէքէեանի պարագային: Բանաստեղծը իր կենդանութեան չարժանացաւ այն գուրգուրանքին ու պաշտամունքին, որուն արժանի էր լիովին. ապրեցաւ հասարակ մահկանացուի պէս, գործեց եռանդուն գաղափարապաշտի մը պէս, սակայն իր հոգին եւ իր հպարտ ճակատը ամպերէն վեր պահեց միշտ. իր երկրային կեանքին հետ ունեցաւ նաեւ տիեզերական կեանք մը, որուն տարողութիւնն ու մեծութիւնը ըմբռնելը յաճախ դժուար եղաւ իր շրջապատին եւ ինչու չէ նաեւ՝ իր ազգին համար: Այսօր, երբ չկայ անոր երկրային կեանքը, տիեզերական անհունութիւններու հաղորդ եւ այդ տարածութիւններէն արձագանգող իր հոգին է, որ տակաւ կը մեծնայ, կը բացատուի, կը բաշխուի՝ իր յիշատակով ապրող եւ գրականութեամբ սնանող մահկանացուներուն:

Թէքէեանի կեանքին ամէն րոպէն դժուարալոյծ հանգոյց մը եղաւ միշտ. հանգոյց՝ անձնական տառապանքի, ազգային անձկութեան եւ համամարդկային տագնապներու, եւ ան ապրեցաւ եռեակ կեանքով- անձին, ազգին ու մարդկութեան համար: Երբ անձնական ցաւը կը սպիացնէր՝ չմոռցաւ ազգը, իսկ երբ ազգը կ'երգէր՝ չմոռցաւ մարդկութիւնը. ու բոլորը շղթայեց իրարու եւ այդ շղթան՝ իր հզօր հոգիին:

Անոնք որոնք չեն ճանչցած Թէքէեանի անձն ու կեանքը, այսօր, կանգնած տարիներու հեռաւորութեան մը վրայ, կրնան զայն վերականգնել՝ իր գրականութեան ընդմէջէն, այնքան նոյնացած են իր գրականութիւնն ու կեանքը. կեանք մը՝ որ եղած էր ինքնագրի առաքեալինը: Ան գրեց՝ ինչ բանի որ հաւատաց, եւ հաւատաց՝ ինչ բան որ կենսագործեց:

Անոր երազները չեղան թուղթէ երազներ, այլ ան իր էութեամբ իսկ կեանք տուաւ այդ երազներուն: Իր այրող ու տոչորող հոգին զինք մղեց նետուելու ազգային կեանքի ապերախտ ասպարէզը, ուր նախ գործեց նախանձելի եւ անձնուրաց նուիրումով մը եւ հարստացած այդ գործին փորձառութեամբ՝ իր բանաստեղծութեան մէջ երգեց ազգային կեանքը. երգեց

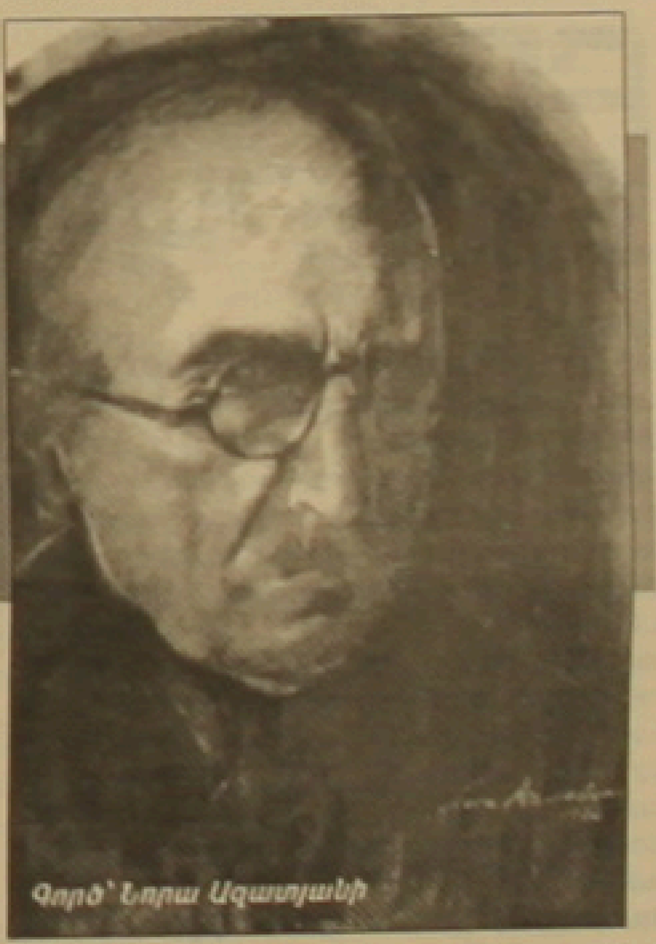

Գործ՝ Նորա Ազատեանի

այնքան իրապաշտութեամբ, որքան քիչեր միայն կրցած էին երգել: Բացառիկ տաղանդ եւ հարցերու էութեան թափանցելու ուժ է հարկաւոր, կարենալ գրականութեան բերելու մեր ազգային ցաւոտ կեանքը, մեր ընկրկումները, մեր անհատականութիւնը, վերականգնումի տրտում ճիգերը, մեր ջլատումը իբրեւ ազգ եւ վերջապէս «յարութեան շունչը»:

Եւ Թէքէեան հանդիսացաւ այդ հզօր տաղանդը:

Բնական ու գուցէ ներելի պիտի ըլլար, որ ան իր անձնական խորունկ ապրումներու ծնունդումին մէջ ըլլար ինքներգակ բանաստեղծ միայն եւ այդ ճամբով անկարելի չէր դասուիլ մեր ազգային ու համամարդկային հանճարներու կարգին, որոնցմէ շատեր իրենք զիրենք միայն երգելով նուաճած են իրենց մեծութեան բարձունքները: Սակայն Թէքէեան ընթացաւ խութառատ ճամբայէ. ան ազգը եւ ազգային ցաւը փոխադրեց գրականութեան. աշխատանք մը, որ այնքան վտանգաւոր է եւ այնքան ենթակայ՝ հռետորութեան փորձութեանց:

Բայց ան, շնորհիւ իր տաղանդին արգաւանդ ենթահողին, կրցաւ խուսափիլ բոլոր վտանգներէն եւ ազգային մեր պոռացող ցաւերը կրցաւ երգել խորութեամբ, անհռետորութեամբ, բայց նաեւ՝ ընդերայոյզ հրաբխայնութեամբ: Ազգային հանգրուանէն ետք, բանաստեղծը ենթակայ է նոյնպէս ծխականութեան վտանգին, ազգային սահմանափակութեան կաշկանդումներուն: Եւ մանաւանդ, մեր փոքրիկ ազգին այնքան մեծ ցաւերուն մէջ այնքան աւելի հաւանական է կլանուիլ ու տարուիլ այդ փորձութենէն:

Սակայն, Թէքէեան, շնորհիւ իր բազմաբովանդակ տաղանդին, այդ հանգրուանը եւս անցաւ յաղթական ու մատչեցաւ համամարդկային ապրումներուն, ուր բոլոր ժողովուրդներու մեծագոյն տաղանդները կը հանդիպին իրարու:

Այսպիսով, ինքներգակ ու հայերգակ բանաստեղծը իր հարուստ վաստակը պսակեց մարդերգակ բանաստեղծի անկրկնելի արժանիքով: Ան մարդը երգեց իր բոլոր տկարութիւններով, ու նաեւ՝ կեանքի ու մահուան գաղտնիքը խուզարկող իր խիզախութեամբ:

Թէքէեան նոր ուղի մը բացաւ մեր գրականութեան մէջ, թէ՛ իր գրականութեան բովանդակութեամբ ու թէ մանաւանդ՝ իր նորարար արուեստին կենսունակութեամբ: Եթէ միայն առաջինին ռահվիրան եղած ըլլար ան՝ իր գրականութիւնը պիտի գնահատուէր ժամանակի ցաւերն ու հոգերը արձանագրած ըլլալու բարեխղճութեան համար, ինչպէս է պարագան շատ մը ուրիշ գրողներու: Սակայն, հոգեկան այդ փաստագրութիւնը կ'ապրի եւ յաւերժօրէն կը շնչաւորուի արուեստի իր խորունկ զգայարանքով: Ինչպէս իր անձը՝ իր գրականութիւնը եւս եղաւ դժուարամատոյց՝ հակառակ իր պարզութեան: Անցնող տարիները բաւարար չեղան զանգուածին բանաստեղծը դարձնելու Թէքէեանը, իր ամբողջութեան մէջ, թէեւ իր ազգային ու սիրային քերթուածներէն շատերը դասական տոկունութեամբ մը ընտանութիւն հաստատած են ընթերցող լայն հասարակութեան հետ: Սակայն, Թէքէեան իր քերթողութեան ստուար մասով դեռ կը մնայ ընտրեալներու բանաստեղծը:

Հայրենիքը եւս «դեռ տաք» չէր իրեն նկատմամբ «մինչեւ երէկ»: Տարիներ ու ժամանակները սաստկացուցին այդ տաքութիւնը, եւ հայրենիքի մէջ հրատարակուեցաւ Թէքէեանի հատընտիրը 1958-ին: Առաջին հերթին, «արհեստանոց» մը դարձաւ այդ հատընտիրը, արուեստի ու գրականութեան բացուող հայրենի նոր հոգիներուն համար: Անոր գեղագիտական նրբութիւնը եւ արուեստի կատարելութիւնը ուսանելի շատ բաներ ունին մեր բոլոր գրական սերունդներուն համար, բայց մանաւանդ՝ նոր սերունդին համար:

Թէքէեանի գրականութիւնը այսօր աւելի ժողովրդական է, քան քսան տարի առաջ: Ու քսան տարի ետք՝ աւելի եւս ժողովրդականացած պիտի ըլլայ ան: Թէքէեան դժուար կը բացուի ընթերցողին ու բացուելէն ետքը՝ միայն արժանաւորներուն կը պարգեւէ հմայքը իր «հիւթեղ բառեր»ուն. բայց անգամ մը որ կը բացուի՝ կը մնայ յաւերժօրէն ընթերցողին հետ, անփարատելի քաղցրութեամբ մը:

Թէքէեան մեր ազգային բանաստեղծն է. բայց իր տաղանդին տարածքով կը դառնայ նաեւ մարդկութեան բանաստեղծը, եւ անցնող ժամանակները կը ծառայեն միայն տարածելու անոր «հմայքին օղակը» եւ ընդհանրացնելու իր ազնուական քերթողութիւնը:

▼▼▼

«Լեզուն, որով գրեցի,- կը գանգատէր Թէքէեան իր քերթուածներէն մէկուն մէջ,- երկրի երեսը» քիչեր կը կարդային զայն արդէն ու պակսեցան անոնք ալ՝ անպաշտպան թողելով գրական այն ժառանգութիւնը, զոր ինք կը ստեղծէր, սակայն, այսօր, Թէքէեանի մահուընէ տասնամեակներ վերջ, տակաւ կը տարածուի անոր հմայքը եւ արմատներ կ'արձակէ անոր գրականութիւնը մեր կեանքին մէջ, Հայրենիքէն ներս թէ դուրս:

Անոր գրականութիւնը կը բխէր իր անձէն, որուն իւրայատկութիւնները ունէր, կեանքի թէ գրականութեան մէջ Թէքէեան հեռու եղած է ցուցական փորձութիւններէ, չէ ջանացած ան հրավառութիւններով հրապուրել իր ընթերցողը. այդ պատճառաւ ալ իր գրականութեան տպաւորութիւնն ու ներգործումը կարօտած են ժամանակի. սակայն, ժամանակի ընթացքին ալ անոր թափանցումը եղած է լիւ ու անջնջելի:

Ազնուական բանաստեղծն ու բանաստեղծութեան ազնուականը հաւանաբար երկրորդական դիրք գրաւած ըլլար մեր գրականութեան մէջ , եթէ դիպուածը չօգնէր անոր. արդարեւ, անոր տաղանդի աճումը ու հասունացումը երկար ժամանակաշրջանի մը վրայ տարածուեցան:1914-ին ան հանդէս կու գար իր երկրորդ ու վճռական հատորով՝ «Հրաշալի յարութիւն»ով, որ մէկ կողմէ տաղանդի վաւերական կնիքով մը կը պարգեւատրէր բանաստեղծը, իսկ միւս կողմէ ազգային յուսավառ ժամանակներու մէկ արձագանգը կը հանդիսանար, որ սակայն պիտի փշրուէր ողբերգութեան դաժան ժայռերուն վրայ: Այդ շրջանին Թէքէեան ազգային առաքելութեամբ կը գտնուէր Երուսաղէմ եւ այդ կերպով խնայուեցաւ իրեն այն դժխեմ ճակատագիրը, որ մեր նահատակ գրողներունը եղաւ: Եւ կարծէք իրեն մնաց այդ ճակատագրին ողբերգուն ըլլալու

Տես էջ 6

ՍԻՐԱՆՈՒՅՇ - 150

ԲՈՒՅՆԸ՝ ԵՐԿՆՔԻ ՈՒ ԵՐԿՐԻ ՄԻՋԵՎ

ՎԱՐՍԻԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Մեր բեմը հանճարավոր արվեստագետներ շատ է ունեցել, բայց նրանցից միայն երեքին ենք մեծարում հանճար բառով։ Ադամյան, Սիրանույշ, Փափազյան։ Այս երեքը ոչ միայն արտիստական ստեղծագործությամբ բարձրացան բեմարվեստի համաշխարհային մեծությունների աստիճանին, այլեւ հանդես եկան գեղարվեստական-արվեստաբանական աշխատություններով, գրչի շնորհիվ։ Եվ ամենակարեւորը նրանք հետեւողականորեն շարունակել են իրենց ազգի հանճարը օտարներին ճանաչեցնելու հիմնարար գործը. եւ իբրեւ ցույց, եւ իբրեւ ամենուր սփռված յուրայիններին միավորելու, հայ պահելու գործոն։

Վանից էին եկել նախնիները եւ բույն հյուսել Կ. Պոլսո ամենագեղեցիկ՝ Բերա թաղում, որը մարդիկ երբեմն «Փոքրիկ Փարիզ» էին կոչում։ Եվ հայերի շնորհիվ ծաղկել-շենացել էր՝ գեղեցիկի, լույսի ու կրթական, տպագրական օջախներով։ Գանթարչյան Սահակն ամուսնացավ, 1852-ին ունեցավ ավագ դստերը՝ Ամտերին (որ հետո Աստղիկ էր կոչվելու), 1857-ին Մերոպեին (որ հետո Սիրանույշ էր դառնալու) եւ որդուն, որ Եվրոպա էր գնալու կրթություն ստանալու։ Ամտերն ու Մերոպեն մանկական խաղերից առաջ թատրոն տեսան, նրանով սնվեցին։ Մորաքրոջ զավակները՝ Ազնիվը (հետո նշանավոր Ազնիվ Հրաչյան) եւ Միհրանիկ եղբայրը տանը թատրոն էին ստեղծել եւ յուրայինների համար տնային ներկայացումներ էին տալիս։ Փոքրիկ դերերով էլ Ամտերին էին մասնակից անում։ Բայց մի օր, երբ «Վարդան Մամիկոնյան» էին պատրաստում, հարկ եղավ հրեշտակի դերում չորսամյա Մերոպեին ձյունաթույր շղարշ հագցնել, հրեշտակի ոսկեզօծ թեւեր կպցնել ու բեմ բերել... Շատ բան չէր հասկանում, բայց ընդհանուրի ուշադրության առարկան էր «բեբեքը», գգվում, սիրում էին, եւ դա բավական էր, որ աղջիկն ինչ էլ աներ ու մտածեր՝ թատրոնի հետ կապված լիներ... Բեմի կապույտը դաջվել էր ճակատին։ Շուտով ութամյա աղջկան իր թատրոնը հրավիրեց հայտնի ռեժիսոր Պետրոս Մաղաքյանը (մեր արեւմտահայ բեմի բոլոր նշանավորների ուսուցիչը) եւ տղեկի դեր տվեց մի կոմեդիայում, ուր միայն մի նախադասություն կար՝ հավանաբար ուղղված «եղջերավոր» տանտիրոջը. «Դուն կնիկդ նայե, կնիկդ»։ Մարդիկ երկար տարիներ հիշում էին այդ նախադասության թաքնված իմաստն ու ծիծաղում... Հետեւեց ավելի լուրջ հրավեր. Մաղաքյանը նրան տվեց մի ժիր ու չարաճճի աղախնի դեր՝ «Հողմանսի դեղձանիկը» կոմեդիայում։ Աղախինը նկատում էր ամեն ինչ, ձեռք էր առնում բութ տիրոջը, կասակում, դայլայլում ու քրքջում... Այնքան վարակիչ էր այդ դայլայլը, որ Հակոբ պեյ Պալյանը (հայտնի ճարտարապետը) գրեց «Թռչնիկը» բանաստեղծությունը, իսկ երիտասարդ Տիգրան Չուխաջյանը եղանակեց այն եւ տասը ոսկու հետ ընծայեցին Մերոպեին... Առաջին «հոնորարը»։

Աղջիկը սիրում տանն էր ապրում, գեղեցիկ պարտեզում թռչունների հետ մրցում իր դայլայլով եւ ամբողջ կյանքն անվերջանալի երգ էր թվում... Եղե՞լ էր, արդյոք... 1862 թ. Զեյթունի դեպքերից հետո երկրում բույն դրած չարը չարն էր որոնում։

Բերայի սոսկալի հրդեհից հետո ընտանիքի հայրը՝ Սահակը նոր բույն հյուսեց՝ Պոլսո մի քիչ հեռավոր կղզում՝ Ենի գյուղում։ Բույնը բարձունքին էր, որտեղից չքնաղ մի տեսարան էր բացվում Բոսֆորի վրա, որի զմայլական արձագանքն ամբողջ կյանքում կցոլանա Սիրանույշի շարադրանքներում։ Հիմա Մերոպեի համար նոր հեռանկար բացվեց. Բերայից Մաղաքյանի թատրոնը ապաստանել էր Միջագյուղում. ամենահայահոծ շենը, որ դեռեւս մեծ բանաստեղծի՝ Մկրտիչ Պեշիկթաշլյանի ժամանակներից մշակույթի գողտրիկ օջախ էր ու նրա ողբերգություններով էր դաստիարակված։ Այստեղ մեղք կլինի երկու տող չբերել Հրաչյայի հուշերից։ «Օրթագյուղը (Միջագյուղ- Վ. Գ.) Պոլսո հայոց ամենեն լուսավորյալ թաղն էր։ Այնտեղ հայերը մեծամասնությամբ շատ լավ հայերեն կխոսեին, կրթված էին, ուսյալ»։ Պարզվում է, որ թատրոնն էլ էր մասնակից սկսված «լեզվաքաղաքական պայքարին», որ մղվում էր բեմում՝ աշխարհաբարը կամ գրաբարը հաստատելու համար։ Առաջինների մեջ էին Հ. պեյ Պալյանը եւ Ռուփինյանը, երկրորդների մեջ՝ Էմանուել Եսայանը։ Հրաչյան հումորով պատմում է, թե ինչպես ամենասիրված երկու դերասանները՝ Պ. Ադամյանը եւ Հրաչյան հիսունական ոսկի պարգեւ էին ստանում՝ ցանկալի բառաձեւի հնչեցման համար... Աստղիկն ու Մերոպեն արդեն թատրոն էին հրավիրված եւ նրանց կոչում էին Աստղիկներ, սակայն Մաղաքյանը որոշեց Մերոպեին Սիրանույշ կոչել։ «Ոսկեդար» են հորջորջում 1872-73 թթ. Միջագյուղի թատերաշրջանը։ Խաղացվում էին ֆրանսիական եւ իտալական մելոդրամներ ու վոդեւիլներ, որոնց անունները այսօր ոչինչ չեն ասում, սակայն հիշենք մի երկուսը, որովհետեւ դրանք աշխարհի բոլոր նշանավոր թատրոնների խաղացանկում էին. «Փարիզի աղքատները», «Արքայն զբոսնու» («Ռիգոլետտո), «Լիոնի սուրհանդակը», «Արյան բիծ» եւ հայկականից՝ Թ. Թերզյանի «Սանդուխտ կույսը»։

Ոսկեդարը՝ ոսկեդար, սակայն հայության համար ե՞րբ է երկինքն անամպ եղել... Այս անգամ վտանգը թատրոնից էր. թուրքական թատրոնից, որի ստեղծողը.... հայ է (ուրիշ ո՞վ կարող էր Պոլսում թատրոն ստեղծել)։ Երեւի սա էլ թատրոնի գործը առաջ տանելու ելք էր, մանավանդ, որ սկզբից հայկական ներկայացումներ էին խաղացվելու՝ մինչեւ թուրքերենը գրվեր-թարգմանվեր... Եվ հայ ուրիշ խմբերի աղբյուրը ցամաքեցնելու համար՝ արտակարգ պայմաններ եւ բարձր ռոճիկներ... Մենք գիտենք, որ այս օծված ռեժիսոր ու դերասան Հակոբ Վարդովյանն ստեղծեց իսկական թատրոն, որը պրոֆեսիոնալ դրվածքով, բազմամարդ երգչախմբով ու նվագախմբով մրցում էր ժամանակի օտարների հետ եւ հաղթում։ Այստեղ հավաքվեցին բոլոր օծվածները, նաեւ Մաղաքյանի լուծարված թատրոնի արտիստները։ Միայն երեքը խորապես վրդովվեցին եւ հրաժարվեցին այդ թատրոնից եւ ընդհանրապես թուրքերեն խաղալուց. Մտայակ Փափազյան, Պ. Ադամյան եւ Ազնիվ Հրաչյա։ Այդպես շաբաթվա վեց օրը հայերեն, մեկ օրը միայն թուրքերեն։ Շատ շուտով այդ հարաբերությունը կփոխվի՝ ի վնաս հայկականի... Մշակույթի շահագրգիռ այրերը զգում էին եւ հակադիր քայլեր էին անում։ Ինքնաշխատ ու ընդվզող Թ. Ֆասուլյաճյանն իր խումբն ստեղծեց եւ Գանթարճյան քույրերի հետ հասավ մինչեւ Բուրսա, Սալոնիկ... Բայց Վարդովյանն էլ քնած չէր. անմիջապես Ֆասուլյաճյանին հրավիրեց որպես ռեժիսոր, կնոջն էլ՝ դերասանուհի եւ... քույրերը կրկին մնացին անգործ ու կրկին բախեցին Վարդովյանի դուռը։ Գիտակցաբա՞ր, թե՞ անգիտակցաբար կամ ի՞ր կամքով, թե՞ այլ ուժերի, նա շարունակ քար էր գցում հայ թատերական ձեռնարկումների ճամփին...

Կովկասից եկող լույսը

Վերը հիշած միտումը 1878-ի ամռանը հանգեցրեց հայերեն ներկայացումների ավարտին։ Վերջին ակորդը արտասովոր շքեղ՝ «Արա Գեղեցիկ» ներկայացումն էր՝ շքեղ ձեւավորումով, երգոպարով։ 1879-ին եկավ Գեւորգ Չմշկյանը թիֆլիսահայ թատրոնի համար ուժեր հրավիրելու։ Ադամյանի խորհրդով Չմշկյանը դիմեց քույրերին եւ ամռանը նրանք միասին ուղեւորվեցին Կովկաս։ Թատերաշրջանը բացվեց «Սեր՝ առանց համառման» մելոդրամով, ուր երեքն էլ զբաղված էին։ Ցնցող հաջողություն, որի մասին իր հուշերում կգրի Ա. Մանդինյանը. «Ասես դա ոչ թե թատրոն էր, այլ տոնախմբություն»։ Հետո մեկ-մեկ խաղացանկ մտան նոր գործեր՝ Գրիբոեդովի «Խելքից պատուհասը», Օստրովսկու «Արդյունավոր պաշտոնը», Սուխովո-Կոբիլինի «Կրեչինսկու հարսանիքը», Գ. Սունդուկյանի «Գիշերվա սաբրը խեր է» եւ այլն։ Առաջին գծի վրա Ադամյանն ու Աստղիկն էին. Սիրանույշը անփորձ էր ու երիտասարդ, ավելի շուտ կանացի երկրորդական դերերով էր զբաղված, սակայն պարզվեց, որ խաղաոճի առումով ամենաճկունը հենց նա էր։ Սիրանույշը եւ Ադամյանն անմիջական խաղընկերներ լինելով նոր գործերում (Չացկի-Ադամյան, Սոֆյա-Սիրանույշ, Ժադով-Ադամյան, Պոլինկա-Սիրանույշ) զգում էին, թե ինչպես էր փոխվում իրենց խոսքը, պահվածքը, դառնում ավելի բնական, անկեղծ ու անմիջական։ Զուր չէր, որ արեւմտահայերը (Ազնիվ Հրաչյա, Մ. Մնակյան) ասում էին՝ թե «խմորը Պոլիսը տվեց, իսկ հունցողը Թիֆլիսը եղավ»։ Ամենամեծ նվաճումը առաջին «Համլետն էր»... հայ բեմում Համլետ-Ադամյան, Օֆելյա-Սիրանույշ։ Երկու տարվա ցնցող հաջողություն եւ վերջ։ Հիմա մնում էր ընտրություն անել։ Ադամյանն ընտրեց Կովկասն ու Ռուսաստանը, քույրերը՝ ծննդավայրը՝ Պոլիս։

Երջանկության եւ դժբախտության արանքում

1881-ին արդեն խոր լռություն էր հայկական օջախներում. ոչ միայն թատրոնը, այլեւ դպրոցն էր փակված։ Այդ նույն թվականին սուլթանի հրամանով այրվեց Կեսիկ փաշայի թատրոնը... Երեւի ճիշտ է, որ ճնշումը հակամղում է առաջ բերում։ Աստղիկը, չգիտես որտեղից գտավ մի քանի խաղընկերներ եւ մտածեց առաջին անգամ հայերեն խաղալ «Քամելիազարդ տիկինը» (մինչեւ այդ միայն թուրքերեն էր խաղացվել)։ Քիչ անց, 1883-ին քույրերն ընդունեցին Ս. Պենկլյանի նորակազմ օպերետային խմբի հրավերը եւ մեկնեցին Հունաստան եւ Եգիպտոս՝ խաղերի։ Սիրանույշը եկել էր որպես խմբի առաջին դերասանուհի-երգչուհի։ Շատ պրոֆեսիոնալ այս խումբը ամենուր մեծ հաջողություն էր ունենում, իսկ Սիրանույշը տառացիորեն գերում էր ամենքին։ Այս տարիների մասին է, որ արեւմտահայ թատրոնի տարեգիր դերասանը կգրի. «Սիրանույշը օպերետներուն մեջ՝ դուշակակիր է, դրամաներուն մեջ՝ աչքառու, իսկ սոփրետների դերերով եզակին կրնա համարվիլ» («Թրքահայ թատրոնը եւ իր գործիչները»)։ Պրոֆեսիոնալ խմբի դիրիժորը հույն երիտասարդ, բայց ճանաչված ջութակահար Կարլո Նիկոսիասն էր։ Եվ սկսվեց մի գեղեցիկ բարեկամություն՝ խմբի դիրիժորի եւ առաջին դերասանուհու միջեւ, որն ավարտվեց ամուսնությամբ (1884)։ Հետո, մոտ վեց տարի Սիրանույշը ազդագրերում գրվում էր մադամ Նիկոսիաս։ Զույգը եւ խումբը հրաշքներ էր գործում։ Ամենուր մամուլը մեծ գովեստներ էր շռայլում խմբին ու Սիրանույշին, բավարարվենք միայն հունական մի թերթից այս մի քանի տողով. «Մուսաների սիրելի Արարատի այս աղջիկը սովորական հոգի չէ։ Նրա ձայնը մեղմ, բայց տրտմահույզ, մաքուր ու վճիտ, որ սրի պես ճեղքում է սիրտդ, բայց եւ նույնքան սիրելի է՝ դառն, մեղմօրոր ու քաղցր նրա ձայնը, որ կարող է արցունքի հեղեղներ հոսեցնել՝ խաղաղ սիրո տենչանքով օրորվող հոգիներից» «Էֆեմերիս»-Աթենք-1883, Իգիդորիս)։

Բայց... ինչ որ բան սկսել էր պղտորվել, թեեւ երկու երեխա ունեին եւ երեխաները չէին խանգարում. նրանք Պոլսում՝ մեծ մոր մոտ էին, բայց խանդ, կասկածներ, անվստահություն, հենց այդ ժամանակ ծնողները լուր առան Միհրանիկ որդու մահվան մասին... Քույրերը վերադարձան Պոլիս... Չանցած կարճ ժամանակ իր տանը մեռած գտան Աստղիկին... Հաջորդեց նոր մահ՝ մյուս քրոջ՝ Քրիստինե Պարոնիկյանի մահը... Սիրանույշն անկողին ընկավ. օրգանիզմի հյուծում եւ նյարդերի անկում... Այնքան վատ էր, որ համարյա չկար... Բժիշկները ոչ մի հույս չէին տալիս՝ ոչ թե բեմ վերադառնալու, այլեւ կյանք... Թիֆլիսյան մամուլը մահախոսական տպեց (1896 թ.)... Անցան ամիսներ, տարիներ... Իրեն եւ դստերը հոգում էր մայրը։ Միայն ընթերցում էր, կամ ժամերով անշարժ հայացքն հառում Բոսֆորի ջրերին... Նյութապես վատ էր վիճակը, բայց աշխատել զորու չէր. մերժեց Զմյուռնիայից, Կահիրեից եւ Թիֆլիսից եկած հրավերները։ 1891-ին վիճակը մի քիչ լավացավ, նա ընդունեց Գ. Պետրոսյանի հրավերը։ Քիչ մնաց, բայց խաղաց երկու նոր դեր, Դոննա Սոլ («Էռնանի») եւ Հովհաննա («Օռլեանի կույսը»)։ Ծնվում էր ողբերգակը... Սեփական կյանքի, ապրածի գինն էր դա. մեծ գին...

Կրկին դարձ դեպի ամայություն, ուր ձգողը եւ կյանքի միակ լուսատու դուստրն է։ Միացավ Ֆասուլյաջյանի խմբին ու մեկնեց Բուլղարիա եւ Ռումինիա։ Սա նրա մեծ ծրագրի մեջ էր մտնում՝ ավանդված Ադամյանից։ Պետք է որ հայերենը միշտ հնչի օտար երկնքի տակ ապաստանած հայի ականջին... Սիրանույշը լեզուներ գիտեր, բայց երբ խնդրում էին տեղի լեզվով խաղալ. հայերը համարյա մոռացել են լեզուն՝ խիստ առարկում էր «Թող հիշեն, թող սովորեն»։

Դուստրը

Նոր փորձություն ու տառապանք

Սովետական թատերագիտությունը անտեսում էր անձնականը եւ Սիրանույշի կյանքի այս հատվածը ստվերում է մնացել։ Հարազատների մեջ վախ կար, որ հոգեկան լարվածությունը կրկին շարից կարող է հանել Սիրանույշին, բայց աշխատել ու վաստակել անհրաժեշտ էր։ Գտնվեցին մարդիկ, որ անկեղծորեն ցանկացան օգնել նրան։ Լուր էր տարածվել, թե եվրոպական հոգեւորականությունն ուզում է տեր կանգնել հայոց որբերին, կրթություն տալ։ Կազմվեց առաջին խումբը՝ 14 հոգի, որի մեջ էր եւ Սիրանույշի դուստրը։ Հարազատներն անհանգստանում էին. առանց դստեր ինչ կանի։ Սիրանույշը շատ լավ էր հասկանում, բայց վճռել էր վեր կանգնել «մայրական եսասիրությունից եւ դա զոհաբերել դստեր ապագայի համար...»։ 1895-ի դեկտեմբերին շոգենավը տարավ Աստղիկին եւ մայրը տիտանական ուժ էր գործադրում դիմանալու համար։ Առաջին նամակը նրան հանգստացրեց. առողջ է, հանգիստ է, լավ է։ Շարունակեց նետվել ներկայացումների, դրամ հավաքեց եւ երեք տարի անց մեկնեց Գերմանիա, սկզբում՝ Շտուտգարդ, ապա Կորնթալ, որտեղ առանձնացած մենաստանում «ուսանում» էր դուստրը... Ութ օր հնարվում էին զանազան պատրվակներ՝ մոր եւ դստեր հանդիպումը խափանելու համար... Նյարդերը տեղի տվին, եւ նա վերադարձավ Շտուտգարդ, դիմեց ոստիկանական նախարարությանը։ Վերջապես տեղի ունեցավ հանդիպումը։ Կարոտ կար, բայց եւ անհասկանալի սառնություն, օտարություն կար։ Երեք տարի առաջվա աղջնակը չէր. «դեռափթիթ օրիորդ էր, նորաբաց վարդի կոկոն», ինչպես Սիրանույշն է գրում, բայց օտարությո՜ւնը... Վերջապես մոր հարցմամբ տեղի տվեց դուստրը... Սիրանույշն աշխատում էր սովորական ընդունել ամեն ինչ՝ չահաբեկելու համար, բայց գեթ պիտի զգացնի՞, որ սխալ է կատարվել. ինչո՞ւ իր միակ դուստրը պետք է մոռանա մայր, հարազատներ, ծննդավայր, ազգ եւ հավատափոխ լինի՝ «Փրկչին» ծառայելու համար. միսիոներ դառնա, որի համար նրան պատրաստում էին... Որոշեց խնդրել կրթական «հաստատությանը» դստերն ամռանը թույլ տալ օդափոխվելու տանել Պոլիս... Բայց ճիզվիտներն ավելի խորամանկ գտնվեցին. «Մյուս անգամ»։ Եվ մայրը սեւացած սրտով մի մեծ նամակ թողեց դստերը եւ վերադարձավ։ Հետո նա ինչե՞ր էր անելու եւ ի վերջո հաջողելու էր հրաշքով պոկել դստերը, պահել իր մոտ, դաշնամուրի դասերի տալ, ամուսնացնել եւ միշտ իր կողքին պահել։ Խաղընկերները հիշում էին, որ մայրը միշտ եւ ամենուր իր հետ էր տանում Աստղիկին եւ նույնիսկ ամուսնությունից հետո էլ՝ երեխայի հետ։

Օազիս՝ կյանքի եւ արարման

Երրորդ կանչը՝ 1897-ին նրան վերջնականապես կապեց Կովկասի հետ։ Գ. Պետրոսյանը Բաքվի հայ դրամատիկ ընկերակցության հետ մշակել էր մի զարմանահրաշ ծրագիր, Սիրանույշը թատրոնի տարեգրության մեջ սահմանեց մի անհավատալի քանակություն. չորս տարում (1897-1901) 40 նոր ու բարդ դեր։ Եվ եթե ասենք, որ նա հուշարար չէր ընդունում խաղի պահին՝

Տես էջ 9

Սիրանույշը Համլետի դերում

Թատրոն

Բ էջից

ապա պարզ կլինի թե հենց միայն տեքստն անգիր սովորելու համար որքան ժամանակ կպահանջվեր: Խաղընկերների վկայությամբ միեւնույն ձեռագիր միակ օրինակը երբեմն խաղից խաղ փոխադրվելիս կորչում էր (օր. «Մեդեա»-ն, «Օռլեանի կույսը»), Սիրանույշն անմիջապես նստեցնում էր հուշարարին եւ թելադրում ամբողջ դերը. նա դա էլ անգիր գիտեր: «Մեդեա», «Անմեղ մեղավորներ», «Ամուլը», «Ոսկեակներ», «Հեդա Գաբլեր», «Սաֆո», «Քամելիազարդ տիկինը», «Հայրենիք», «Ղավաճանություն» եւ վերջում «Համլետ»: Վերջին ակորդը՝ Համլետը. տարիների երազանքը, սերը, հավատամքը, բարոյականությունը:

Իհարկե, միանշանակ չընդունվեց Համլետը: Ոմանք նախքան տեսնելն էին դատապարտված համարում այդ «հանդուգն» փորձը եւ վաղօրոք էին անում դերասանուհու նվաստ համբավի կորստի համար... Բայց հենց նրանց դիտելուց հետո զմայլված գրեցին, շեփորահարելով դերասանուհու մեծությունը: Մի ստվար գիրք կլինի Սիրանույշի Համլետի մամուլային եւ հուշագրական ժառանգությունը. վերստին անհնար է դրա նույնիսկ մեկ տասներորդը հրապարակել, բերենք միայն մի քանի կարծիք:

Թեոդիկի կարծիքով՝ «Սիրանույշը այդ գիշեր բեմին հսկան դարձավ, էրիկ մարդու պատրանք տվավ մեզի»: Հանրագիտակ, մեծ ինտելեկտուալ բեմադրիչ-մանկավարժ Լեւոն Քալանթարի կարծիքով «Յուրաքանչյուր այր դերասան կնախանձեր նրա ճկուն ձեւերին եւ պլաստիկական տղամարդու վարվելաձեւին, եւ առհասարակ բոլոր շարժումներին եւ նույնիսկ սուսերամարտելու հմտությանը»: Իսկ եթե ավելացնենք, որ նրա Լաերտը Վահրամ Փափազյանն էր, ով մրցակից չուներ սուսերամարտում՝ թվում է պարզ կլինի պատկերը: «Կասպիյ» ռուսական թերթի (27-12-1912) կարծիքով «Տաղանդավոր դերասանուհին Համլետի դերը կատարում է շատ դերասաններից ավելի լավ»: Նույնն է հաստատում «Տիֆլիսկի լիստոկ»-ի (Նո. 272-1901) թատերախոսը. «Ինչ խոսք. Սիրանույշը շատ ավելի լավն էր, քան հայ բեմում հանդես եկած շատ մորուքավոր Համլետներ»: Դժվարահաճ, շատ բան տեսած Արմ. Արմենյանի կարծիքով «Ադամյանից հետո, մինչեւ օրս, առանց բացառության, ոչ մի հայ դերասան չի գերազանցել Սիրանույշի Համլետը» («60 տարի հայ բեմի վրա»): «Մշակը», որ ոգեւորված չէր երիտասարդ Սիրանույշով եւ միշտ աննպաստ էր արտահայտվում, 1904 թ. Նո. 174-ում գրում է. «Ադամյանից ու Ռոսսիից հետո անդրկովկասյան բեմերը նման Համլետ չեն տեսել»: Ձմռանը, որ 20-րդի սկզբին բեմերը շատ առատ էին Համլետներով եւ համեմատելու տեղ կար: Շատերն այն միտքն են հայտնել, որ ընդհանրություն կա Ադամյանի ու Սիրանույշի Համլետների միջեւ: Սիրանույշն էլ չի հերքում, քանի որ նույն սկզբունքն ունի: Անձնական երջանկություն չունեցող կնոջ համար Համլետն ամեն ինչ էր, սեր ու հավատ, հավատամք ու բարոյականություն, որով ապրում էր ամենուր եւ կյանքի վերջին տասը տարում Ենի գյուղի բարձունքի իր տանը, անքուն գիշերները փիլիսոփա Պեգասի հետ էր ու Համլետի դերով նոր բեմեր ճախրելու անվերջանալի երազանքներով...

1905-ին որոշվել էր Սիրանույշի բեմական գործունեության 30-ամյակը տոնել, սակայն հայերի նոր կոտորածը Շուշիում եւ այլուր, վրդովեցրեց եւ նա հրաժարվեց: Միայն հինգ տարի հետո, 1909-ին հաջողվեց 35-ամյա հոբելյանը կատարել: Շահագրգիռ հարազատն էր այնտեղ ապրող Ազնիվ Հրաչյան: Չկար մի ժողովուրդ Անդրկովկասում, այդ թվում ռուսները, որ անմասն մնար տոնակատարությունից: Ինչպես 35 տարի առաջ, այդ օրն էլ նրան ձեռքից բռնած բեմ բերեց Ազնիվ Հրաչյան, իսկ բեմի երկու կողմերից ձգվում էր ողջունողների շարքը... Հետո, տարալի մեծարանքներ: Միայն մեկը դրսում մնաց՝ անմասն իր հիացմունքի առարկայի մեծարանքից: Այդ մարդը Կոմիտասն էր: Չեմ կարող արգելակել այդ նամակը գեթ կրճատումով զետեղելու ցանկությունս.

«1909, 1/թ, Սուրբ Էջմիածին

Ազնիվ բարեկամուհի տիկին Սիրանույշ

Բախի տոնակատար հանդիսարանն իր վարագույրը փակեց: Ներեցեք, որ ես դուրս մտասեցի եւ հետո նորս ջմսա իմ բարեկամական զգացմունքներն արտահայտելու Ձեզ՝ Ձեր տոնախմբության օրն իսկ: Ես չէի ցանկանում, որ այդ օրվան մի խմբված բազմալեզու հասարակության բաբախուն եւ զեղուն զգացմունքների բուռն ծովի մեջ կորչեր-անհետանային իմ սրտի խորքից ծայրող եւ գեղջկ միջոցով Ձեզ հասնող ինչյուն արձագանքների կծիկ ալյակները: ...Դու՛ 35 տարի անդադար գեղարվեստի մուրճը ձեռքին անվեհեր կռեցիր, կոփեցիր, ամեն խորդուբորդ ոչնչացրիր, Ձեր տոկուն կամքի թափով արծվի պես սլացար հասարակության հորիզոնից վե՛ր, շա՛տ վեր, թագավորեցիր սրտերի եւ մտքերի վերա, ապա հզորապես ձգեցիր տարար եւ Ձեզ հետ բարձր հանեցիր դեպի ազնիվ գեղարվեստի կանաչազգեստ ու կենսունակ բլուրն ի վեր հասարակությո՛ւնն էլ...

Կոմիտաս վարդապետ»:

Եթե ուրիշ ոչ մի շնորհավորանք էլ չլիներ՝ այս մեկը բավ էր, որ Սիրանույշն իր ջանքերը վարձատրված զգար...

Մեծ խնդություն եւ հաղթանակ

Իսկ հիմա ժամանակն էր ի կատար ածելու վաղեմի երազանքը, ազգային բեմարվեստը տանելու ռուսական մայրաքաղաք եւ այն քաղաքները, ուր ժամանակին Ադամյանը մենմենակ իրենով մի ամբողջ ազգ է ճանաչեցրել: Միայն մեկո՛վ՝ հայ ժողովուրդը տեսանելի դարձավ ամենքին, իսկ հիմա մի ամբողջ թատերախմբով օտարները պետք է տեսնեն հայի բեմական հանճարը: Հովհաննես Աբելյանի հետ նրանք մշակեցին 17 դերի մանրակրկիտ ծրագիր: Ափսոս, վերին ատյանից եկող գրաքննչությունը թողեց միայն չորսը՝ «Մեդեա», «Ղավաճանություն», «Հայրենական տուն» եւ «Ռուզան»: Խմբում հավաքվել էր ժամանակի բեմական ընտրանին. երկու ղեկավարներից բացի՝ Օլգա Մայսուրյանը, Օլգա Գուլազյանը, Ժամբենը, Հովհ. Զարիֆյանը, Վ. Շահ Խաթունին, Լաֆոն, Իսահակ Ալիխանյանը, Միք. Մանվելյանը, Գր. Ավետյանը, Արշակ Հարությունյանը:

Մարգարիտ Գոտիեի դերում «Քամելիազարդ տիկինը» ներկայացման մեջ

Մոսկվայի Լազարյանի ուսանող, հետո պրոֆ. Կ. Մելիք Օհանջանյանը նկարագրում է, որ լիբերալ թերթերն անտարբեր էին, իսկ ռեակցիոն թերթերը՝ թշնամական. նույնիսկ «Սատիրիկոն»-ը ծաղրանկար տպեց... Ինչպե՞ս են հայերը եկել մի քաղաք, որը Գեղարվեստական, Փոքր թատրոն, Երմոլովա ունի... Բայց երբ 1912-ի սեպտեմբերի 3-ին խաղացվեց առաջին ներկայացումը՝ Զուդերմանի «Հայրենական տունը», միանգամից ամեն ինչ փոխվեց: Չեղավ մի թերթ ու հանդես, որ չարձագանքեր: Իհարկե, խմբից էլ էին գոհ, սակայն գովեստների մեծ մասն ուղղված էր Սիրանույշին: Հենց առաջին ներկայացումը ակամա մարտահրավեր էր Ռուսաստանի ամենամեծ դերասանուհուն՝ Մարիա Երմոլովային, որին ռուս բեմի սիմֆոնիան են համարում: Երմոլովան Մագդայի լավագույն դերակատարներից էր: Երիցս հաստատվում է, որ մեծ արվեստագետը նաեւ մեծ մարդ է: Երմոլովան հրաշալի ծաղկեփնջով եկավ ներկայացման, վերջում անձամբ մասնակցեց եւ Սիրանույշին ասաց, որ հիացած է նրանով...: Իսկ ահա թե ինչ գրեց «Գոլոս Մոսկվի»-ի թատերախոսը. «Մոսկվան շատ հռչակավոր ուժեր է տեսել այդ դերում, բայց այն, ինչ երեկ ցույց տվեց մեզ տ. Սիրանույշը՝ իր պարզ, անկեղծ խաղով, նրան դարձնում է Մագդայի լավագույն դերակատարներից մեկը: Բուռն տեմպերամենտ, ինքնատիպ մանեւրներ, դուրեկան ձայն, ահա հայ բեմի զարդարանքը, հայ արտիստուհու աչքի զարնող գծերը»: («Գոլոս Մոսկվի», Նո. 57, 1912 թ.):

Իսկապես «մարտահրավեր» էր: Սիրանույշը խաղաց Երմոլովայի մյուս փայլուն դերը եւս. Զեյնաբ՝ Յու. Սումբատովի «Դավաճանություն» պատմական դրամայում եւ... բեմը ողողվեց Սիրանույշի հասակից բարձր ծաղկեպսակներով, որոնցից ամենաշքեղի վրա հեղինակի մակագրությունն էր «Իմ եզակի Զեյնաբին»: Իսկ մամուլին տված զրույցներում Յուժին Սումբատովն ասում էր, որ Սիրանույշի անունը պետք է դրվի բեմի համաշխարհային մեծ վարպետների կողքին»: Զարմանալի չէր, որ ոմանք իրենց հոդվածը վերնագրում էին «Հայկական Դուզեն»: Պետերբուրգում միայն մեկ ներկայացում խաղաց հայոց խումբը. «Դավաճանությունը», որի համար ցավ ու ափսոսանք հայտնեցին մարդիկ, բայց մեն միակ այդ ներկայացման առիթով հեղինակավոր «Տեատր ի իսկուսստվո» ամսագիրը (Նո. 12-1912 թ.) ընդարձակ թատերախոսական տպեց, ուր մասնավորապես ասվում էր. «Տիկին Սիրանույշը մեծ է, գեղանկարչական. գրեթե անդորր, անտագնապ, սակայն նրա խոսքի մեջ կա զսպված կիրք, շարժումների մեջ լիավարտ ու լիաբուռն զգացմունք, որ ջինջ է, հստակ ու վիթխարի: Եվ ինչ ձայն. երաժշտություն, որի մեջ հնչում է կնոջական հմայքի անխարդախ ու մշտաշող մետաղը»:

Ի՞նչ ասել է Սիրանույշ

Վերացում ու խայտանք, սպասում ու սարսուռ, ակնածանք, մի աննկարագրելի զգացում... Մարդիկ նրան սպասում էին, կանայք հասնում, զգեստներ էին կարում, «Սիրանույշ» կոչում եւ սպասում, որ նրա գալու օրը հագնեն... ծնված աղջիկ երեխաների ծնողները սպասում էին նրա գալուն, որ նրա կնունքը Սիրանույշն ընդունի եւ իր անունը տա... Նորապսակներն սպասում էին, որ նա գցի հարսի քողը... Ամիսներով հետաձգում եւ սպասում էին երջանկավետ օրվան... Իսկ թատրո՞նը... Վաղօրոք ներկայացման տոմս ունեցողներն ամենաերջանիկն էին. եւ ինչ սպասումով էին դիմանում մինչեւ երեկոն գա... Իսկ երբ վարագույրը դանդաղ բացվում էր՝ մարդիկ շունչը պահում էին... Եվ շնչում էին ոտքի ելած՝ որոտալից ծափերով... Արե՛ւ էր հայտնվում... Ինքնամոռացում, ներբողով լարված, հազար աչք դարձած բեմին էին կուլ տալիս...

Երբ Մեդեա էր՝ մինչեւ կյանքիդ վերջին պահը չէիր մոռանա Յազոնի սիրուց հալվող վայրի աղջկան, նրա բերկրանքը, ապա՝ խանդի գալարումները... Հապա կատաղի որոգայթն ու դաժան վճի՞ռը... Վերստին՝ տառապալից գալարումներ, աչքերի դիվային խաղ, էկզալտացիա եւ «օ՜-օ՜-օ՜» հառաչանքը...

Երբ Մագդա էր կամ Կուկշինա. բեմի քուրմի վեհությունն էիր զգում, արտիստական նկարագրի բարձրությունը, կնոջ արժանապատվությունը եւ մեծ տառապանքը, ցավը՝ մարդու եւ աշխարհի անկատարության: Երբ Օռլեանի կույսն էր՝ դեռասի Հովհաննան, իր ժողովրդին հասած աղետի ցավն էիր զգում, զորանում նրա հերոսական վճռից, հիանում, հպարտանում... Իսկ մահից առաջ տված հրաժե՞շտը՝ հայրենի հողին ու ջրին, դաշտերին... Անհնար է հաղորդել...

Երբ նրա Զեյնա՞բն էր բեմում՝ վրացուհու մեջ հայ դյուցազնական կնոջն էիր տեսնում, որ ատամները սեղմած դիմանում է օտարի գերությանը, հրճվում նրա մեծ խելքով, որ հմայում-մոլորեցնում է բռնակալին եւ հաղթում, ծնկի բերում: Բայց ինչ գնով... Նրա աչքի առջեւ միակ որդու դին է... Հնարավո՞ր է տեսնել մոր տառապանքը...

Երբ Նաստասիա Ֆիլիպովնա էր՝ չէիր մոռանա նրա վերքոտ հոգու հառաչը եւ ոչնչացնող քամահրանքը, պայթյունը՝ փողի կապուկն այրելու տեսարանում... Եվ սե՞րը, կարեկցա՞նքը, սիրտ ճմլող կարեկցանքն ու խանդաղատանքը Միշկինի հանդեպ...

Իսկ ինչ ասենք նրա ազգային հայուհիների մասին, որ իր ժողովրդի ցավն ու հպարտությունն էր. առաքինի ու խելացի եւ ազգի չափ էլ դիմացկուն. Սանդուխտ կույս, Ռուզան, Անանի, Մարգարիտ, ինկած բերդի իշխանուհի Աննա... Հնարավո՞ր էր անհաղորդ մնալ նրա Մարիա Ստյուարտի մեծ տառապանքին ու մեծ հպարտությանը, վերջին հայացքին՝ կառափնարան ուղղվելուց առաջ... Այսպես մոտ չորս հարյուր կանայք. տարբեր ճակատագրեր ու խառնվածքներ:

Զգացումների սակնուվրա անող տրոփկումներ, թատերասրահը մի շունչ մի հոգի դարձնող հզոր խառնվածքի ու հույզերի, մտքի ու հոգու շարժման այնպիսի հզորություն, որ ամենի սրտերի պես առնում-տանում է դիտողին... Թափ, կիրք, հզորություն, պրկում ու թուլացում, ոգեղեն հարստություն, հնչյունների ու գույների շքեղություն: Մարդը՝ մեծագույն տառապյալն ու խոյացողն է, ամեն ինչից վեր ու վսեմ Մա՛րդը, սա էր ներշնչում Սիրանույշի արվեստը: Պատահական չէր, որ նրա ներկայացումները վերածվում էին տոնախմբության: Թիֆլիսում «Թագի համար» ներկայացումից հետո երեք գլխավոր դերակատարներին (Սիրանույշ, Աբելյան, Փափազյան) ուսերին բարձրացրած տարել են դեպի կառքերը եւ Սիրանույշի կառքի ձիերն արձակելով, լծվել են եւ արքունական փողոցով տարել: Ոստիկանը կանգնեցրել է՝ չի կարելի փոխարքայի պալատի կողքով սլանալ, տղաները կանգ են առել ու՝

- Էս ի՞նչ է ասում, տո: Մենք մեր գանձն ենք տանում: Քե՞զ ինչ...

Սիրանույշը սովորություն ուներ՝ քաղաքի կենտրոնում խաղալուց հետո ներկայացումը տանում էր Հավլաբար ու Բալախանի, Սեւ քաղաք ու բանվորական ակումբներ: «Չեմ ուզում, որ մարդիկ միայն թերթերից իմանան ինձ»:

Հատկապես ռուսական մեծ շրջագայությունից հետո սլացավ ծննդավայր, որպեսզի այնտեղ ներկայացումներ ունենա, խումբ հավաքեց, ծրագրեց, սակայն սկսած առաջին աշխարհամարտը խափանեց ամեն ինչ: Լավ էր, որ հեռացավ Թիֆլիս, ապա ուղեւորվեց Երեւան, Ալեքսանդրապոլ, Կարս՝ խաղալով այնտեղ: Օվի Սեւումյանի հետ կազմեց մի խումբ, ուր ընդգրկված էին Վ. Փափազյանը, Գր. Ավետյանը եւ ուրիշներ՝ հասուն գավառներում լինելու համար եւ խաղաց իր լավագույն ներկայացումները: Տանում էր թատրոնի ծիլեր աճեցնել՝ ուր հնարավոր էր: Հայտնի էր նրա նամակը՝ Նորնախիջեւանցիներին (Ռոստով), որ չբավարարվեն իր երկուշաբթյա ելույթներով. իրենցը ստեղծեն եւ չմոռանան, որ Ադամյանի հաղթարշավը՝ դեպի ռուսական քաղաքներ՝ իրենց մոտից է սկսել: Շատ չանցած այնտեղ են մեկնել Սաթենիկ Ադամյանը, Գ. Պետրոսյանը եւ այնտեղ նրանց հիմնադրած թատրոնը երկար ժամանակ գործում էր եւ նույնիսկ շնորհալի մարդիկ տվեց Երեւանի թատրոններին: Սիրանույշի վաստակը կար եւ Ախալքալաքի հայկական թատրոնում, որը երկար ժամանակ գործում էր: Սիրանույշի տաք շնչով են կենդանացել պարսկահայ գաղութի թատերախմբերը՝ Թավրիզում ու Սպահանում, Թեհրանում ու Ղազվինում:

1922-ին Պարսկաստանից վերադարձավ Թիֆլիս, խաղաց իր վերջին ներկայացումները, ապա հրաժեշտի հուզիչ ու անմոռաց երեկոյից հետո վերադարձավ ծննդավայր. շատ էր կարոտել դստերն ու թոռնիկներին... Բայց այստեղ նրա կյանքի յուրաքանչյուր պահը լցված էր անմեղ նահատակների անուններով. չէ՞ որ նրանք իր մեծավորներն էին... Ծանր օրեր, ամիսներ, տարիներ, որ լցնում էր մի կերպ բարեսիրական ինչ-ինչ ձեռնարկներով. խաղում էր, ասմունքում, թատրոնի ու գեղարվեստի մասին իր խորհրդածություններն էր թղթին հանձնում: Սիրանույշի արվեստաբանական հայացքները հետաքրքրական են, գրված են սեփական փորձի ու հայտածումների հիման վրա եւ հասուն ուսումնասիրության նյութ են: Օվկիանի պես հոգին, որ Սիրանույշինն էր, չկարողանալով դիմանալ ամուլ կյանքին՝ Ալեքսանդրիայից սկսեց: Իր հետ վերցրել էր Համլետի, Քամելիազարդ տիկնոջ հագուստը: Ալեքսանդրիայում տեղական սիրողների հետ մի կերպ պատրաստեց ու խաղաց Մարգարիտ Գոտիե: Ականատեսները (Տ. Պ. Երկաթ) գրել են իրենց տպավորությունները եւ նույնիսկ համեմատում են նշանավոր ֆրանսուհու հետ, ով նույնպես 70-ամյա տարիքում խաղում էր այդ դերը: Ականատեսների կարծիքով Սիրանույշը թառամ ու գեղեցիկ դեմք ուներ,. ձայնը նույնքան հմայիչ ու մեղեդային էր ի տարբերություն ֆրանսուհու: Ալեքսանդրիայից հետո նրան հրավիրեցին Կահիրե. ցանկանում էին բեմական գործունեության 50-ամյակը նշել: Մինչ հոբելյանը կանեին՝ Սիրանույշը ծանր հիվանդացավ, նրան տարան հիվանդանոց եւ հունիսի 10-ին վախճանվեց... Թատերասերները նրան թաղեցին Մարմինայի գերեզմանոցում եւ միայն 12 տարի անց, ներկայացումների հանգանակության միջոցով Սիրանույշի կիսանդրին դրին շիրիմին (քանդ. Օնիկ Ավետիսյան):

Վաղուց փակ է այդ գերեզմանոցը եւ ավազն ու մացառը ծածկել են ճամփան, իսկ արձանի գլուխը պոկվել-անհետացել է...

Սիրանույշը մեր բարոյականության խտացումն է եւ նման հայրենասեր ու երախտավոր գործչին, արվեստագետին չի կարելի թողնել դրսում, անտեր... Նրա աճյունը պետք է հանգչի հայրենի հողում, իրեն այնքան մեծարող ու գնահատող Կոմիտասի, իր սիրելի մանչ Վահրամ Փափազյանի կողքին: Ազգային արժեքները տուն պիտի բերվեն. սա պարտք է ու պատգամ մեծերից մեզ, ամենքիս: ■

«Գենոցիդի ցավը սարսափելի մեծ ցավ մըն է, բայց մեր մոռացումը սարսափելի տխմար է»

Հանդիպում փիլիսոփա Կարդիս Քորթյանի հետ

«Զանգու» սրճարանից դիտարժան է Հրազդանի կիրճը: Անկախ որ կամուրջները մտորելու տեղիք են տալիս, ոչ մի երեւանցու մտքով չի էլ անցել այդ սրճարանում կամ դրան հարակից մի տեղ լուրջ «փիլիսոփայություն ընելու». պահը բարեպատեհ էր, առավոտյան «Զանգուն» դեռ չէր հասցրել «տառապել» երաժշտության խառնակ աղմուկից:

Կարդիս Քորթյանը Վիեննայի գեղեցիկ արվեստների եւ Մոնրեալի համալսարանների պրոֆեսոր է: Երեւան առաջին անգամ այցելել է 16 տարի առաջ, Հայաստանի առաջին նախագահի հրավերով՝ դասախոսություններ կարդալու պետական համալսարանում: «Ամեն տարի կխոստանայի Հայաստան գալ, բայց գործերս ալ շատ էին, գալն ալ իմաստ մը պիտի ունենար: Սերգեյ Ստեփանյան, երբ Կանտի «Քրիտիքը» թարգմանեց, սկսա մտածել, որ այդ մարդիկը լուրջ են եւ արժե երթալ: Մեկեն գացի Հայաստանի դեսպանատուն՝ վիզա խնդրելու: Մեկ շաբաթ ի վեր «Ռուբինյոնի» տղոց հետ եմ (Մեր զրույցին ներկա էր նաեւ «Փրինթինֆո» տպագրատան եւ «Ռուբինյոն» հանդեսի տնօրեն Արամ Մեհրաբյանը- Մ. Բ.): Երեւանի բոլոր սրճարանները այցելեցինք: Նոր տրադիցիոն կուզենք ստեղծել, ինչ որ ժամանակին Վիեննա, Բուդապեշտ, Պրահա կար: XX դարը մշակույթի ռեւոլյուցիոնով սկսավ, ամենանշանավոր երեւույթը դարու գերմանացի գիտնականներուն դինամիկն էր: Վայմարի շրջանին մեջ, երբ անոնց հետն էի, տեսա որ միայն ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի մասին չէ, որ կխոսին, տեսա որ ինձմե շատ փիլիսոփայություն գիտեն: Կըսեին, որ իրենց գաղափարները սրճարաններու մեջ կստանեն: Մուզիլն էդպես էր. Ֆրանց Կաֆկան Պրահայեն Վիեննա կուգար սրճարանե սրճարան կըպտտեր, եւ սրճարանը կեդրոն էր: XX դարու ամենառեւոլյուցիոն գաղափարները սրճարաններեն դուրս կուգային: Հոս ալ սրճարանները լավագույնն են. պետք չունինք համալսարաններ երթալու»:

Կարդիս Քորթյանը ծնունդով քեսաբցի է, շատ գեղեցիկ էր նկարագրում հայրենի Քեսաբը՝ ծովափնյա եզերքը - խնձորենիների «կապույտ» բնանկար: 2,5 ժամ հետեւեցի փիլիսոփայի մտքի ընթացքներին- թավ ձայն, սրաթափանց խառն հայացքի սեւեռումներ: «Փիլիսոփայի հետ փիլիսոփայական հարցերի շուրջ պետք է խոսել»: «Պայման չէ, ամենապարզ հարցերու շուրջ կրնանք փիլիսոփայել»:

Հայդելբերգի, Վիեննայի համալսարաններում ուսանելիս Կարդիս Քորթյանը աշակերտել է XX դարի խոշորագույն մտածողներին՝ Թեոդոր Ադոռնոյին, Հանս-Գեորգ Գադամերին: Հետագայում նույն մթնոլորտում, նույն միջավայրում գտնվելը եւ նրանց հետ բարեկամությունը հնարավորություն է տվել մասնակից դառնալ դարի կենսական խնդիրներին: Մտերիմ է եղել Միշել Ֆուկոյի եւ Ժան Ֆրանսուա Լիոտարի հետ: Գերմանական փիլիսոփայություն է դասավանդել Մոնրեալի ֆրանսիական, անգլիական եւ եվրոպական մի շարք համալսարաններում, 1973-1986 թթ. աշխատել է Օքսֆորդի համալսարանում, համագործակցել Հարվարդի, Բերկլիի համալսարանների հետ, «Քեմբրիջ Պրեսսի» հետ հրատարակչական պայմանավորվածությամբ պատրաստում է եռահատոր աշխատություն Կանտին եւ գերմանական իդեալիզմին վերաբերող: Առաջին հատորը հրատարակության ընթացքի մեջ է: Մինչ այդ փիլիսոփայական իր աշխատությունները ամբողջացրել է երեք գրքով, որոնք լույս կտեսնեն այս տարի՝ անգլերենով եւ ֆրանսերենով: Առաջինի քննության առարկան փիլիսոփայության ավտոնոմիայի եւ իրավունքի խնդիրներն են:

(Զրույցը տպագրվում է հիմնականում ըստ Կ. Քորթյանի բանավոր լեզվի ոճական առանձնահատկությունների):

- XX դարուն շատ մը շարժումներ սկսան խնդրո առարկա դարձնել Սոկրատի արհեստը: Փիլիսոփայության իրավունքը եւ ավտոնոմիան ես ուզեցի ներսեն պաշտպանել, ըսելու, որ ով կուզե փիլիսոփայությունը պաշտպանել, պետք չունի տիեզերքներուն երթալու, այլ՝ մտածելու. փիլիսոփայությունը այնքան որքան զուտ գիտությունը, որքան արվեստը, որքան որեւէ ստեղծագործ աշխատանք, մտածումի գործողություն է: Մտածումի ուժը միակ չափանիշն է, միակ մասշտաբը՝ ցույց տալու համար՝ ինչ մակարդակով մենք մարդկությունը կտեսնենք եւ մարդկության հարցերը կտեսնենք, գործողություն մը, որ դադար չունի: Մենք այլեւս չունինք փիլիսոփայություն, խոշորները անցյալին էին՝ սխալ է. ո՛չ: Մտածողին համար ակտուալ են բոլոր հարցերը՝ քաղաքական, սոցիալական, արվեստ, գրականություն:

- Պրն Քորթյան, վստահաբար դարը գիտատեխնիկական մտքի մենաշնորհն է դարձել, հումանիտար մտածողությունը, հասարակական, փիլիսոփայական գիտությունները կարծես դեր չունեն հասարակական կյանքում:

- Մենք տեխնոլոգիական աշխարհի մեջ եւ ինդուստրիալ հեղափոխության մեջ կգտնվինք 200 տարիե ի վեր: Գիտությունը իրապես XIX դարու մարդով սկսավ եւ մեր հասարակությունները ռադիկալ պերմանենտ հեղափոխության ենթարկվեց՝ իրեն դրդիչով եւ նեգատիվ հետեւանքներով: Որքանով գիտությունները ինստրումենտալիզացիայի կենթարկվին տեխնոլոգիայի պատճառավ եւ կապիտալիստ ինդուստրիալ տնտեսության պատճառավ, մեր ճակատագիրն է: Ճակատագրական իր կողմը չեմ ուզեր անմիջապես կապել ապոկալիպսիսի հետ: Վստահաբար մարդկությունը ատոմական ռումբի պատճառավ արհավիրքներու առջեւ կգտնվի, բայց առանց տեխնոլոգիայի ալ այդ տեղը պիտի չհասնեինք: Լավ է, որ այդ ռումբը կա, որ տարբեր արժեք ունի: Լավ՝ որ չգործածվի, իսկ որ գործածվեցավ՝ մեր հարցը վերջացավ եւ մեր զրույցն ալ իմաստ չունի: Այնքան որ կապրինք, պարտավոր ենք միշտ իրականության առջեւ զարմանալ՝ այդ գեղեցիկ բանը, որ Պլատոն կգործածեր եւ այդ զարմանքը սկսիլ սահմանել եւ բան մը տեսնել, բան մը ցույց տալ: Այս է ստեղծագործական գործողությունը: Նկարիչը ան է, որ պարզ, հասարակ իրականության մեջ մեկ անգամեն բան մը կտեսնե եւ կոմպոզիցիայի սկզբունքով մեջտեղ կհանե: Եթե այդ կոմպոզիցիայի գործողությունը չկա եւ մտածումի գործողությունը չկա, միլիոնավոր մարդիկ նույն բաները կտեսնեն, ինչո՞ւ Պիկասոն այդպես կտեսնե, Պոլ Կլեն այս ձեւով, ինչո՞ւ Կանդինսկին, ինչո՞ւ Միրոն, ինչո՞ւ Լեոնարդոն եւ այլն: Տեղ մը արվեստ, տեղ մը արվեստի բացակայություն, գործողություն մը, որ արվեստը ոչ արվեստեն կտարբերե:

Ինչ որ տեխնոլոգիային կվերաբերի՝ Հայդեգերեն սկսյալ ամեն հակազդեցությունը գոյություն ունի, որ տեխնոլոգիան իր գործակցությամբ գիտությանց հետ պիտի մեր ճակատագիրը այնպես որոշե, որ համատարած աղետ ըլլա: Ես այդ ապոկալիպտիկին չեմ մասնակցիր: Բայց մյուս կողմե լուրջի կառնեմ այն վիճակը, ինչ որ տեխնոլոգիաները մեզ նոր խնդիրներու առջեւ դրած են: Ուրիշներ այն շարժումները, որոնց հետեւանքով կապիտալիստ հասարակությունը ստեղծվեցավ, որպես հակազդեցություն ունեցավ սոցիալիզմը՝ սարսափելի վաս տարբերակով: Եվ երբ այսօր խայխայվեցավ սովետական կայսրությունը, կապիտալիզմը ավելի ոճական համակարգված ինքզինք պարտադրեց, նոր ի հայտ եկող երեւույթներ ունին Ծայրագույն Ասիո մեջ, ինչպես Չինաստան, Հնդկաստան, գլոբալիզացիան ունին: Այս բոլորը տեղի ունեցան տեխնոլոգիական եւ գիտական ռացիոնալ մտածողությամբ մը: Եվ մեր քաղաքական հարցերը ուրիշ ձեւով սկսան դրվիլ, ուրեմն իրականություն մըն է, որմե մենք չենք կրնար խուսափիլ: Պետք է ընդունինք աներկբա հարվածը, որ ստացավ մարդկությունը, ան է, որ իր ամբողջ ավանդույթները, բարոյական կոնցեպտները 200 տարիե ի վեր խնդրո առարկա դարձուցած են:

Ուրեմն ավանդական մեր մտածելու բոլոր ձեւերը միշտ վերատեսության ենթարկելու անհրաժեշտության տակ ենք, մարդու մոտ կզգանք անկայունություն, կողմնորոշվելու դժվարություն, եւ ծայրահեղ վիճակներու առջեւ գտնվիլ եւ այն նորմատիվ կառույցները, որոնք մեզի պիտի կոնսոլիդացիայի ենթարկեին, այսօր բացակա են: Նոր հարցադրություններու առաջ ենք, նոր նորմերու ետեւեն կվազենք, աղանդներու բազմապատկում, մեծ կրոններու մեջ դոգմատիկ կառույցներու խայխայում, անոնց մորալ արժեքներու անկում, բայց միեւնույն ժամանակ անհրաժեշտ դինամիկ մըն է, որուն պիտի մասնակցինք՝ ստիպված ենք տեսնել, թե մարդը ինչ է այս պայմաններուն մեջ: Հետեւաբար փիլիսոփայությունը անտարբեր չի կրնար ըլլալ այդ կարեւոր հարցերու հանդեպ, որոնք համամարդկային, քաղաքական արժեք ունին: Ուժերու հարաբերությանց մեջ ինչպե՞ս դասավորենք այսօր մարդ-անհատը, որպե՞ս իր իրավունքները պետության մեջ կիրարկվին, որքանով ասոնք զերոյի կիջեցվին, որո՞նք են կայունացման միջոցները, մանիպուլյացիոնը, որ ծայրահեղ ավերներ կգործե. պարզ տելեվիզիոնը 5 րոպե եթե ուզեմ վերլուծումի ենթարկել, պիտի տեսնենք, որ եղածը մանիպուլյացիա է, ուրեմն մեր մտածելու ազատությունը անգամ քանդված է:

- Անհուսություն, հոգեճգնաժամ առաջացնող վիճակներ:

- Այս բոլորով հանդերձ պետք չունինք կատաստրոֆիկ եզրակացությանց գալու: Այո, այս աղբանոցին մեջ դեռ կարելի է գոհար մը ստեղծել: Վստահաբար, ամեն ինչ աղբանոց չէ, վստահաբար դեռ գիտություն կա, մտածում կա, արվեստ կա, հետեւաբար այս դրդիչ տարրը պիտի առնել եւ անոնց մասնակցիլ:

- Մարդու տագնապը, վախը եւ անորոշությունը նիհիլիստական տրամադրություններ են առաջացնում: Դա վերջին պատերազմների հետեւա՞նք է, թե՞ միշտ է մարդուն ուղեկցել:

- Երկու կոնցեպտի շուրջ կարելի է արտիկուլյացիայի ենթարկել այդ երեւույթը, ինչ որ նիհիլիզմ է: Նիցշեն ամենամուտ մտածողն է այդ հարցին: Իրեն պես կրնամ ըսել, որ թերեւս արեւմտյան մտածումով սկսավ արեւելյան նիհիլիզմը: Ինքը երբ իր առաջին մանիֆեստը սկսավ ունենալ, Վագների հետ գործակցությամբ, հույն աշխարհի մեջ տեսավ, որ ապոլոնյան, պլատոնյան պահը ձեւով մը ճանապարհ կբանա նիհիլիստական գործողությանց, հետեւաբար ինքը դրդիչ կետով դիոնիսյան աշխարհ մը ուզեց բանալ, որ կարելի ըլլար ստեղծագործության կոնցեպտը բնությանը չհակադրեցնել, որովհետեւ իր գլխավոր պայքարը կկայանար այն բանի մեջ, որ Պլատոնով սկսավ հիմնական մեղք մը, որ հրեա-քրիստոնեական միտքով շարունակվեցավ երկար ժամանակ: Այդ մեղքը ան էր, որ հունական բնության կոնցեպտը խնդրո առարկա դարձավ եւ մարդը ինքզինք ֆյուզիսեն (բնություն) անջատ ուզեց սահմանել կամ հակադրել բնությանը, փոխանակ բնության հետ հարմոնիկ կապը պահելու: Ուրեմն առաջին հակադրությունը տեղի ունեցավ Պլատոնով, երբ Պլատոնը իր իդեայի գաղափարով բնական աշխարհի նեգացիոն մը մեջտեղ բերավ՝ բնությունը մերժելու, կտրել-անցնելու գաղափարը, գաղափար մը, որ արդեն հրեական միտքի մեջ գոյություն ուներ: Երբ Ադամ եւ Եվան դրախտեն դուրս նետվեցան, մարդը պատժվեցավ, պատժվեցավ ինչ իմաստով՝ գնա եւ հաղթահարե քու բնությունդ, որպեսզի Աստծուն վերադառնաս, այսինքն տվյալ բնությունը հաղթահարելով, վերադառնաս Աստծու գերբնական վիճակին:

- Այսինքն բնությունից ամեն հեռացում կամ հակաբնական քայլ աղետաբեր է: Բայց եւ մարդու մշտական որոնումները ներքին եւ արտաքին աշխարհում նախնականությունից կտրվելու քայլեր են:

- Գործողությունը նիհիլիստական էր արդեն Պլատոնով, հրեա-քրիստոնյա մոնոթեիզմով մենք առաջին նիհիլիստական գործողությունը կընեինք, որ բնությանը կհակադրեինք, բան մը, որ հին հունական աշխարհը չուներ: Հին հունական աշխարհը ֆյուզիսի կոնցեպտ մը ուներ՝ մարդը իր մեջ ընդգրկելով: Մենք արդեն սկսանք մարդու եւ բնության հսկա անջրպետ մը ստեղծել: Չեմ ըսեր, թե մեծ էր այդ ատեն անջրպետը, բայց գործողությունը սկսավ եւ մետաֆիզիկական իդեալիզմը մինչեւ XX դար այդ գործողությունը շարունակեց: Ուրեմն երբ որ Նիցշեն ամբողջ փիլիսոփայությունը, ամբողջ արեւմուտքի մտածումը խնդրո առարկա կդարձնե, կըսե՝ ձեր մտածումին մեջ արդեն նիհիլիզմ կար, ուրեմն պետք է մենք արժեքները ռեւոլյուցիայի ենթարկենք վերեն վար շրջենք:

XVIII դարուն երբ գիտությունը, XIX դարուն ինստրումենտալ եղած գիտությունը, տեխնոլոգիան մեջտեղ եկան, ռադիկալ ընկերային, քաղաքական փոփոխություններ տեղի ունեցան, արդի դարերը, որ լուսավորության դարեր էին, միեւնույն ժամանակ հսկա բեկում մը ստեղծեցին տրադիցիայի մեջ, այդ օրվանե սկսյալ արդի, մոդեռն դարաշրջանի մեջ մարդը կեդրոնական տեղ գտավ եւ Աստծու գաղափարը հետզհետե հեռացուց, հեռացուց: Եվ այն ամբողջ մորալ աշխարհը, որ մոնոթեիստ կրոնքով ստեղծված էր, մեր բոլոր քաղաքական կառույցները, որոնք այդ կրոնքի նորմատիվ կառուցվածքներն ունեին, խնդրո առարկա դարձան: Ուրեմն մենք 200 տարիե ի վեր մեր բարոյական սկզբունքներու վերանայումը կընենք եւ միշտ ռադիկալ ձեւով մեր անցյալը խնդրո առարկա կդարձնենք, ինչ որ գեղեցիկ բան մըն է, որովհետեւ կմասնակցինք նաեւ շարժումին, որ ազատություններու տարբեր մանիֆեստացիաներ, երեւույթներ են: Դժբախտաբար այդ պրոցեսին հայությունը իր մասնակցությունը շատ քիչ կբերե:

- Որովհետեւ դուք Արեւմուտքի գործողությունների կիզակետում եք. մենք այստեղ պրովինցյալ մտքի սահմաններո՞ւմ, թե՞ այլ պատճառներ կան՝ աշխարհագրական կամ պետականության բացակայության:

- Մեր պարագան այն եղավ, որ մենք Օսմանյան կայսրության օբսկուրանտիզմով (խավարամտություն) պարտադրված աշխարհի մեջ ապրեցանք, մեր եկեղեցին ալ, մեր մշակույթն ալ ենթարկվեցավ անոր: Հայության մյուս մասն ալ՝ բյուզանդական օբսկուրանտիզմով, որի վերջին տարբերակը դարձավ մարքսիզմ-լենինիզմ խեղճ ու կրակ իդեոլոգիան՝ իր բոլոր ավերներով: Հայությունը չկրցավ մասնակցիլ վերջին 600 տարիներու կարեւոր ինտելեկտուալ գործողություններուն: Անհատներ մասնակցեցան, անշուշտ, գործողություններ տեղի ունեցան Պոլսո մեջ, Թիֆլիսի մեջ, առաջին գրական շարժումները տեղի ունեցան, վստահաբար XIV դարեն սկսյալ մասնակցություններ եղան, նույնիսկ Կիլիկիո շրջանեն, նաեւ եկեղեցվո պատմության մեջ շարժումներ տեղի ունեցան, բայց գլխավոր ռիթմը հայության վերջին 600 տարիներու ընթացքին հսկա մասնակցության պակաս մըն էր:

- Ինչո՞ւ:

- Որովհետեւ մեր տվյալ իրականությունը, ինչ որ Թրքահայաստանն էր, հիմնականորեն հորիզոնի մը մեջ կարծր միտքին, որ որոշ պրիմիտիվ իսլամով մը սահմանված էր, եւ ինչ որ Եվրոպայի մեջ տեղի կունենար, ոչ մեկ արձագանք ուներ մեր մեջ: Ուրեմն մեր պրովինցիալիզմը, մեր գավառամտությունը դարերու ընթացքին շարունակեցինք եւ ըսինք՝ «Արեւելքեն կուգա լույսը», բայց խավարը դուրս եկավ, գոնե հայության համար: Ես հիմա չեմ ըսեր, թե ինչ որ Արեւմուտքեն կուգա, անպայման լույս է, բայց խաղը ատիկա է, կուզեք ընդունիլ, թե ոչ: Ռացիոնալ գիտությունը Արեւմուտքը գտավ եւ ոչ թե Աֆրիկեն, թեեւ արաբները արդեն այդ գործողության մասնակցեցան: Բայց ինչու խաղեն դուրս եկան, արաբներու խաղեն ելելը այսօր իրենց կհարվածե: Երբ ասում ենք իսլամ ֆունդամենտալիզմ եւ այլն, ուրիշ բան չկա մեջը, բացի այն խայտառակ վիճակը, որ իսլամը չկրցավ ինքզինք վերափոխել, վերանորոգել եւ արդիականացման բոլոր պրոցեսներուն դրական մասնակցություն ունենալ: Մինչեւ այսօր ալ չունի:

Տես էջ Ե

Մասնավորեցում

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2007 Թ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ, ԺԱՄԸ 12:00-ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23/4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ1013-Ն որոշման, «Արփիկի Նավթամթերք» փակ բաժնետիրական ընկերության գույքի կազմից առանձնացված մասնավորեցման ենթակա ստորաբաժանման գույքը

N	Անվանումը	Հասցեն	Գույքի գնահատված արժեքը 12/06/07թ. դրությամբ (դրամ)	Գույքի մեկնարկային գինը (դրամ)
1.	«Արփիկի Նավթամթերք» փակ բաժնետիրական ընկերության գույքի կազմից առանձնացված Ալագյազի ԱԼԿ-ի գույքը	Արագածոտնի մարզ, գ.Ալագյազ	1086000	1086000

* Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ1013-Ն որոշման՝ աճուրդում հաղթողին է օտարվում նաև գույքի զբաղեցրած և օգտագործման ու սպասարկման համար անհրաժեշտ 0.1450 հեկտար հողատարածքը՝ կադաստրային արժեքով՝ 208800 դրամ.

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը գնորդի կողմից առաջարկված գնի և հողատարածքի կադաստրային արժեքի վճարումից հետո երկամսյա ժամկետում գնորդի հետ կնքում է մասնավորեցման պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ 177165 դրամ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը՝ օրենքով սահմանված կարգով:

Աճուրդը կանցկացվի դասական եղանակով:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները պետք է ներկայացնեն՝

- աճուրդի մասնակցության հայտը
- ընկերության հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները, եթե հայտ ներկայացնողը ընկերություն է
- աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, մասնակցության վճարի չափն է 54300 դրամ, վճարների մուտքագրման հաշիվն է՝ թիվ 1 տեղական գանձապետական բաժանմունքի աճուրդի մասնակցության նախավճարի դրամային թիվ 900013145025:

Աճուրդի մասնակիցները պետք է ձեռք բերեն աճուրդի մասնակցի տոմս, որի գինն է 5000 դրամ, աճուրդի մասնակից չհամարվող անձանց համար (դիտորդների) տոմսի գինն է 3000 դրամ:

Հայտերն ընդունվում են (տոմսերը վաճառվում են) մինչև 2007թ. հոկտեմբերի 26-ը, ժամը 17:00, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23, IV հարկ), իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդում հաղթողը պարտավոր է տեղում (30 րոպեի ընթացքում) վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 5 %-ի չափով գումար, որը մասնակցության վճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումների չկատարման դեպքում չի վերադարձվում և փոխանցվում է մասնավորեցման հասույթ հաշվին:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել աճուրդային հանձնաժողովին՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23, IV հարկ հասցեով կամ զանգահարել 23-73-00 հեռախոսահամարով:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2007 Թ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23/4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ1013-Ն որոշմամբ մասնավորեցվող «Ջորագետի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի գույքի կազմից առանձնացված ստորաբաժանումը

N	Անվանումը	Հասցեն	Շենքերի զբաղեցրած մակերեսը (քառ.մետր)	Գույքի գնահատված արժեքը 12/06/07թ. դրությամբ (դրամ)	Գույքի մեկնարկային գինը (դրամ)
1	«Ջորագետի Նավթամթերք» ՓԲԸ-ի գույքի կազմից առանձնացված Տաշիրի ԱԼԿ-ի գույքը	Լոռու մարզ, ք.Տաշիր, Կիրովի 1	76.2	1634000	1634000

* Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ1013-Ն որոշման, աճուրդում հաղթողին է օտարվում նաև գույքի զբաղեցրած և օգտագործման ու սպասարկման համար անհրաժեշտ 0.1150 հեկտար հողատարածքը՝ կադաստրային արժեքով՝ 255000 դրամ.

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը գնորդի կողմից առաջարկված գնի և հողատարածքի կադաստրային արժեքի վճարումից հետո երկամսյա ժամկետում գնորդի հետ կնքում է մասնավորեցման պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ 145440 դրամ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը՝ օրենքով սահմանված կարգով:

Աճուրդը կանցկացվի դասական եղանակով:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները պետք է ներկայացնեն՝

- աճուրդի մասնակցության հայտը
- ընկերության հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները, եթե հայտ ներկայացնողը ընկերություն է
- աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, մասնակցության վճարի չափն է 81700 դրամ, վճարների մուտքագրման հաշիվն է՝ թիվ 1 տեղական գանձապետական բաժանմունքի աճուրդի մասնակցության նախավճարի դրամային թիվ 900013145025:

Աճուրդի մասնակիցները պետք է ձեռք բերեն աճուրդի մասնակցի տոմս, որի գինն է 5000 դրամ, աճուրդի մասնակից չհամարվող անձանց համար (դիտորդների) տոմսի գինն է 3000 դրամ:

Հայտերն ընդունվում են (տոմսերը վաճառվում են) մինչև 2007թ. հոկտեմբերի 26-ը, ժամը 17:00, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23, IV հարկ), իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդում հաղթողը պարտավոր է տեղում (30 րոպեի ընթացքում) վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 5 %-ի չափով գումար, որը մասնակցության վճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ սահմանված ժամկետում (10օրվա ընթացքում) հետագա վճարումների չկատարման դեպքում չի վերադարձվում և փոխանցվում է մասնավորեցման հասույթ հաշվին:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել աճուրդային հանձնաժողովին՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23, IV հարկ հասցեով կամ զանգահարել 23-73-00 հեռախոսահամարով:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. ապրիլի 26-ի թիվ 557-Ն որոշման, «Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով» պետական կառավարչական հիմնարկի օտարման ենթակա հիմնական միջոցները

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Ձեռքբերման/շահագործման տ/թ.	Գույքի որոշման հետ կապված վճարը ներառյալ ԱԱՀ /դրամ/	Գնահատված արժեքը 06.02.07թ. դրությամբ /դրամ/	28.06.07թ. աճուրդի		13.07.07թ. աճուրդի		30.07.07թ. աճուրդի		14.08.07թ. աճուրդի	
					մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	«Dell optipeex» համակարգիչ P1	1997թ.	9095	252640	189480	9474	151584	7580	121268	6064	97015	4851
2	Համակարգիչ P1	1998թ.	4968	138000	103500	5175	82800	4140	66240	3312	52992	2650
3*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-3110» (պ/հ 296 LL 01)	1997թ.	53274	1514100	1135580	56779	908464	45424	726772	36339	581418	29071
4*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-3110» (պ/հ 298 LL 01)	1997թ.	53274	1514100	1135580	56779	908464	45424	726772	36339	581418	29071

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	29.08.07թ. աճուրդի		13.09.07թ. աճուրդի		28.09.07թ. աճուրդի		15.10.07թ. աճուրդի		30.10.07թ. աճուրդի		14.11.07թ. աճուրդի	
		մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	«Dell optipeex» համակարգիչ P1	77612	3881	62090	3105	49672	2484	39738	1987	31791	1590	25433	1272
2	Համակարգիչ P1	42394	2120	33916	1696	27133	1357	21707	1086	17366	869	13893	695
3*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-3110» (պ/հ 296 LL 01)	465135	23257	372108	18606	297687	14885	238150	11908	190520	9526	152416	7621
4*	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ-3110» (պ/հ 298 LL 01)	465135	23257	372108	18606	297687	14885	238150	11908	190520	9526	152416	7621

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. ապրիլի 26-ի թիվ 557-Ն որոշման, Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի նախագահը աճուրդի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում աճուրդի հաղթողի հետ կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին:

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել՝

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է համար:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Վաճառվող լոտերը գտնվում են ք. Երևան, Սայան 22 հասցեում, ծանոթանալու համար զանգահարել հետևյալ հեռախոսահամարով՝ 58-21-59:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 24-67-25, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

* Նշված լոտերը վաճառված են:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
մրցույթի անցկացման մասին
(ծածկագիր՝ 1013-Ն-1)

*Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 2007թ.-ի սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1013-Ն որոշման 1-ին կետի՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը հրավիրում է մասնավորեցման բոլոր սուբյեկտներին մասնակցելու **Տաշիրի կինոթատրոնի գույքի**, այդ թվում՝ 2253.1 ք.մ. մակերեսով կինոթատրոնի շենքի և գույքի զբաղեցրած, օգտագործման ու սպասարկման համար անհրաժեշտ 0.3 հա հողամասի մասնավորեցման մրցույթին (ծածկագիր՝ 1013-Ն-1):*

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

1.1.	Մասնավորեցվող օբյեկտի հասցեն	ՀՀ Լոռու մարզ, ք. Տաշիր, Լենինի փ.
1.2.	ՀՀ կառավարության որոշման համարը և ամսաթիվը	N1013-Ն, 06.09.2007թ.
1.3.	Գույքի (կինոթատրոնի շենքի) զբաղեցրած մակերեսը (ք/մ)	2253.1
1.4.	Գույքի զբաղեցրած, օգտագործման և սպասարկման համար անհրաժեշտ հողային տարածքը (հա)	0.3
1.5.	Հողամասի 1ք.մ.-ի կադաստրային արժեքը (դրամ)	222*
1.6.	Գույքի գնահատված շուկայական արժեքը (հազ. դրամ), այդ թվում՝ շենք, շինությունների գնահատված արժեքը հիմնական միջոցների (բացառությամբ անշարժ գույքի) գնահատված արժեքը	29425 27009 2416
1.7.	Գույքի գնահատման ամսաթիվը	12.06.2007թ.
1.8.	Գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը (դրամ)	1278371
1.9.	Անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայականի համարը, տրման ամսաթիվը	N0224671, 15.11.2000թ

* 1.5. կետը լրացվել է համաձայն ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից տրամադրված տեղեկանքի:

2. Տեղեկություններ մասնավորեցվող գույքի կազմի մասին

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Հաշվեկշռային արժեքը (հազ. դրամ)	Գնահատված արժեքը (հազ. դրամ)
2.1	Հիմնական միջոցներ, այդ թվում՝	339,44*	29425
	շենքեր /1 հատ/	259.500	27009
	տրանսպորտային միջոցներ /4 հատ/	26.382	872.067
	արտադրական տնտ. գույք, գործիք և այլն /127 հատ/	53.558	1543.653

* Ներկայացված են հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքները

3. Մրցույթին մասնակցելու պայմաններ

3.1. Մրցույթին մասնակցելու իրավունք ունեն մասնավորեցման այն սուբյեկտները (կամ նրանց լիազոր ներկայացուցիչները), որոնք սահմանված կարգով վճարել են մրցույթի նախավճարը (տես 6.1 և 6.2 կետերը) և 6.3 կետում նշված ժամկետում ներկայացրել են մրցույթի մասնակցության հայտ (ձևը կարելի է ստանալ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունից, 438 սենյակ), որը ներառում է հետևյալ փաստաթղթերը՝

- գրավոր առաջարկ մրցույթի պայմանների վերաբերյալ (տես՝ 4.12 կետը),
- նախավճարի մուծումը հաստատող փաստաթղթերի պատճենները,
- գրանցման և հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները (իրավաբանական անձանց համար), քաղաքացիների համար՝ անձնագրի պատճենը, սոցիալական քարտի պատճենը,
- հայտատուի կողմից տրված լիազորագիր (եթե մրցույթին ներկայանում է լիազորված անձը),- գործարար ծրագիր- իրավաբանական անձանց համար նաև գրավոր հավաստում առ այն, որ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով կամ դիմողի (հայտատուի) կանոնադրությամբ տվյալ գույքը
- տվյալ ձևով գնելու համար պետական համապատասխան մարմինների կամ ներքին մարմինների (խորհուրդ, ընդհանուր ժողով) համաձայնությունը չի պահանջվում, կամ պահանջվող համաձայնությունները ստացված են՝ կցելով այդ համաձայնագրերը:

3.2. Մրցույթին մասնակցելու իրավունք ունեն ՀՀ օրենսդրությամբ հողի սեփականության իրավունք ձեռք բերելու իրավունք ունեցող անձինք:

4. Մրցույթի մասնակցության հայտերի ներկայացման կարգը

4.1. Մրցույթի մասնակցության հայտերը ներկայացվում են ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն՝ մինչև 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալը:

Մրցույթի մասնակցության հայտերը՝ 3.1. կետում նշված մրցույթի մասնակցության համար անհրաժեշտ փաստաթղթերով, ներկայացվում են սոսնձված և ստորագրված ծրարով՝ անձամբ կամ փոստով: Փոստով ուղարկված հայտերի (ծրարների) ներկայացման ժամկետ է համարվում ծրարի Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն մուտքի օրը և ժամը:

4.2. 4.1. կետին չհամապատասխանող հայտերն առանց ծրարը բացելու վերադարձվում են հայտ ներկայացնողին:

4.3. Մրցույթի հայտատուները՝ մինչև մրցույթի մասնակցության հայտերի ընդունման վերջնական ժամկետի ավարտը (մինչև 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալը) կարող են փոփոխել կամ հետ վերցնել հայտը: Մրցույթի հայտի փոփոխությունը կատարվում է հայտերի ներկայացման կարգով՝ ծրարի վրա ավելացնելով «փոփոխում» բառը:

Մրցույթի մասնակցության հայտերի ընդունման վերջնական ժամկետի ավարտից հետո (մինչև 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալուց հետո) ներկայացված հայտի փոփոխության կամ հետ վերադարձման դիմումները ենթակա չեն քննարկման:

4.4. Մրցույթի մասնակիցների՝ մրցութային պայմաններին համապատասխան ներկայացրած առաջարկությունները պետք է արտահայտված լինեն թվային ցուցանիշներով և փոքր չլինեն ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված նվազագույն արժեքից (տես 4.12 կետը):

4.5. Մրցույթին ներկայացվող փաստաթղթերը ներկայացվում են տպագիր կամ պարզ ընթեռնելի ձեռագրով:

Մրցութային առաջարկները ներկայացվում են հայերեն լեզվով, իսկ օտար լեզուներով գրված փաստաթղթերը կարող են ուղեկցվել թարգմանություններով: Թարգմանությունների բացակայության դեպքում փաստաթղթերը կթարգմանվեն հանձնաժողովի կողմից:

4.6. Ծրարը պետք է հասցեագրված լինի մրցութային հանձնաժողովին՝ նշելով մասնավորեցվող օբյեկտի անվանումը և մրցույթի ծածկագիրը (ծածկագիր՝ 1013-Ն-1):

4.7. Մրցութային առաջարկները կարող են ընդունվել նաև ֆաքսիմիլային կապով: Ստացված փաստաթղթերը ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունում դրվում են ծրարի մեջ և փակվում:

Ներկայացված ծրարները ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության կողմից կնքվում և մուտքագրվում են:

4.8. 6.3 կետում նշված ժամկետի լրանալուց հետո ներկայացված առաջարկները չեն ընդունվում:

4.9. Մրցույթի հայտը գրանցվում է հատուկ գրանցամատյանում՝ հայտատուին տալով ստացական մրցույթի մասնակցության հայտը ընդունելու վերաբերյալ:

4.10. Մրցույթի հայտատուները 6.2 կետում նշված հատուկ հաշվին մուծում են մրցույթի մասնակցության նախավճար 6.1 կետում նշված գումարի չափով:

Մրցույթում հաղթող ճանաչված մասնակցի նախավճարն ընդգրկվում է մասնակցի կողմից առաջարկված գույքի մասնավորեցման (օտարման) գնի մեջ: Մրցույթում հաղթող ճանաչված մասնակցի (կամ նրա լիազոր ներկայացուցչի) կողմից մրցույթի արդյունքների արձանագրությունը չստորագրելու, հետագա վճարումները չկատարելու և (կամ) պայմանագիր չկնքելու դեպքում նախավճարը չի վերադարձվում և մասնավորեցումը (օտարումը) համարվում է չկայացած:

Մրցույթում հաղթող չճանաչված մասնակիցները, ինչպես նաև մասնակցի կարգավիճակ չստացած հայտատուները, մրցույթի մասնակցության նախավճարի վերադարձման նպատակով պետք է դիմեն ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությանը: Հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետում մրցույթում հաղթող չճանաչված հայտատուի (կամ նրա լիազոր ներկայացուցչի) կողմից համապատասխան դիմում չներկայացնելու դեպքում մրցույթի մասնակցության նախավճարը հաշվանցվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի համապատասխան հաշվին:

4.11. Մրցույթի պահանջներին մրցութային առաջարկի անհամապատասխանության դեպքում մրցութային առաջարկ ներկայացրած սուբյեկտին մրցույթի մասնակցի կարգավիճակ չի տրվում և մրցութային առաջարկը հանվում է հետագա քննարկումից:

Մրցույթի հաղթողի որոշման համար առաջադրվում են հետևյալ պայմանները.
- մասնավորեցվող գույքի համար առաջարկվող գինը /նվազագույն գինը՝ 29425 հազ.դրամ/,
- ներդրումների չափը՝ առաջիկա երեք տարիների կտրվածքով,
- սոցիալական երաշխիքներ, այդ թվում՝ աշխատատեղերի (ներկայացվում է ըստ տարիների) և միջին աշխատավարձի վերաբերյալ:

Մրցույթի հաղթող է ճանաչվում այն մասնակիցը, որի առաջարկը առավելագույն չափով է բավարարում մրցույթի պայմաններին:

4.14. Մրցույթում հաղթողին է մասնավորեցվում նաև գույքի զբաղեցրած, օգտագործման ու սպասարկման համար անհրաժեշտ՝ պետական սեփականություն հանդիսացող 0.3 հեկտար հողամասը՝ կադաստրային արժեքով:

5. Վճարումներ և պայմանագրի կնքում

5.1 Մրցույթի հաղթողը 10-օրյա ժամկետում ստանում է մրցույթի արդյունքների հաստատված արձանագրության օրինակը: Մրցույթի մյուս մասնակիցները կարող են ստանալ արձանագրության պատճենները:

5.2 Մրցույթի հաղթողը գույքի և հողամասի արժեքը պետք է վճարի մրցույթի արձանագրությունը ստանալու օրվանից եռամսյա ժամկետում, ՀՀ արժույթով, գույքի վաճառքի գնի 70 տոկոսն ուղղելով ՀՀ պետական բյուջե, 30 տոկոսը՝ համապատասխան համայնքի ֆոնդային բյուջե՝ ըստ գույքի գտնվելու վայրի, իսկ հողի վաճառքի գումարը՝ «Պետական սեփականություն հանդիսացող հողի վաճառքից մուտքեր» գանձապետական հաշվին:

5.3 Համաձայն ՀՀ կառավարության 06.09.2007թ. N 1013-Ն որոշման, մրցույթի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի և հողամասի վաճառքի գնի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը գնորդի հետ կկնքի մասնավորեցման պայմանագիր՝ դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է՝
- իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ 1278371 դրամ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,
- գույքի ներդրմամբ հիմնադրել առանձին իրավաբանական անձ, եթե գնորդը ֆիզիկական անձ է,
- «Տաշիր» կինոթատրոնի գործունեության պրոֆիլը պահպանել առնվազն երեք տարի ժամկետով:

5.4. Մրցույթով մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման պահից հետո առաջացած իրավունքների և պարտավորությունների իրավահաջորդը:

5.5. Սահմանված ժամկետում վճարումները չկատարելու դեպքում մրցույթի հաղթողի վճարած նախավճարի գումարը նրան հետ չի վերադարձվում, և մրցույթը համարվում է չկայացած:

6. Մրցույթի անցկացման այլ պայմաններ

6.1	Մրցույթի նախավճարի չափը	1471250 դրամ
6.2	Մրցույթի նախավճարի մուտքագրման հատուկ հաշիվը	Թիվ1 տեղական գանձապետական բաժանմունք դրամային - 900013145017
6.3	Մրցութային առաջարկի ներկայացման վերջին ժամկետը	2007 թվականի նոյեմբերի 20-ը, ժամը՝ 13:00
6.4	Մրցութային առաջարկի ներկայացման վայրը	ք.Երևան, Տիգրան Մեծ-4 ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն, 438 սենյակ
6.5	Մրցույթի անցկացման օրը, ժամը և վայրը	2007 թվականի նոյեմբերի 23-ը, ժամը՝ 15:00 ք.Երևան, Տիգրան Մեծ-4 ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն
6.6	Ֆաքսիմիլային կապ	***(37410) 581441***
6.7	Ինտերնետ	***URL: //www.privatization.am***

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել հետևյալ հեռախոսահամարով՝ 58-14-41:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1013-Ն որոշման, «Ուռասարի հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-անը ամրացված գույքի կազմից հետ վերցված օտարման ենթակա գույքը

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Գնահատված արժեքը 12.06.07թ. դրությամբ /դրամ/	24.10.07թ. աճուրդի մեկնարկային գին /դրամ/	24.10.07թ. աճուրդի նախավճար /դրամ/
1	ՀՀ Լոռու մարզի Ուռասար գյուղում գտնվող 268.9ք.մ. մակերեսով հին մասնաշենք	1390000	1390000	69500

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1013-Ն որոշման՝՝
աճուրդի հաղթողին է օտարվում նաև գույքի զբաղեցրած և օգտագործման ու սպասարկման համար անհրաժեշտ 0.052 հեկտար հողատարածքը կադաստրային արժեքով.
ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության պետը աճուրդի հաղթողի կողմից առաջարկված գնի և հողամասի կադաստրային արժեքի վճարումից հետո մեկամսյա ժամկետում գնորդի հետ կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, դրանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված 447612 դրամ վճարը՝ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված օրենքով սահմանված կարգով:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ) ներկայացրել՝

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհանդիսացող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է քարտ: Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող հայտարարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 օրվա ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող հայտարարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 օրվա ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստանում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունները ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

Հայացք

Դ էջից

- Լավ, 600 տարի արդեն մենք չենք մասնակցում համաշխարհային շարժումներին, բայց հո դատապարտված չենք մշտապես, հնարավոր չէ՞ բեկում մեզանում, թե՞ ուշացումն անդառնալի է:

- Ինչ հայերուն կվերաբերի, մենք այսօր միշտ մեր բարձրագույն մակարդակով մասնակցինք, ոչ թե խաղեն դուրս զանք: Գլխավոր առավելությունը այս տղոց («Ռուբիկոն», «Սարգիս Խաչենց» հրատ.- Մ. Բ.) այն է, որ խաղին կմասնակցին: Իսկ որքան մեծ դարձնեն մասնակցության մասշտաբը, այնքան հեռանկարները մեծ կըլլան հայության համար, եւ հայությունն այդ ձեւով բեմ կիջնե, փոխանակ այսպես մեկուսացված, պրովինցիայի մեջն է՝ մենք ունեցե՞նք խոշոր մարդ, մեծ երաժիշտ ունեցանք, պատմայ՞ ձանձրացուցիչ մեղեդիներ, որոնք տեղ մը չեն հասներ: Եթե ունեցեր ենք ինչո՞ւ չունինք հիմա. ամեն մեկն իր հավկիթին մեջ, իրեն շատ մեծ մարդ կկարծե: Հավկիթեն երբ դուրս կու գաս, հարցերը առմասամբ փոփոխության կենթարկվեն:

- Ինչպիսի՞ մոտեցումներ ունեք:

- Հայությունը ոչ պետրոլ ունի, ոչ ուրիշ հարստություն, ոսկեղեն, միտքեն բացի: Եթե այդ ունի, թող շատ մշակե, առավելագույնի հասցնե: Այս տղաքը ինծի համար այդ ինիցիատիվն են ամենեն առաջ: XX դարու հայերու ավանգարդը «Ռուբիկոնի» մեջ կսկսվի եւ ամեն մարզ կընդգրկե, նույնիսկ գիտություն: Հրաշալին այն է, որ իրարմե համարձակեցան XX դարու Արեւմուտքի ինտելեկտուալ աշխարհը դրոշմած տասնյակ հեղինակներ եւ կլասիկներ ալ թարգմանած են եւ կշարունակեն գործը: Ոսկե դարեն ի վեր այս գործը չէր եղած: Այս կոնցեպտը, որ մոտիվացիոնն է իրենց աշխատանքին, ժողովրդի մը ոչ թե վերածնունդի, այլ ժողովուրդ մը հիմնելու գործ է: Նաեւ՝ մակարդակի նկատմամբ խոստումնալից ըլլալը- միտքի խնամքը այն կարեւն է, որի միջոցով ամեն տեղ կարելի է երթալ, որովհետեւ եթե միտքի արժեք ես, մեկը արգելք չի կրնար ըլլալ: Եվ կրնաս մրցակցության մեջ մտնել ենքի պատրաստվելով, բաց ճակատով կրնաս ամեն տեղ ներկայանալ: Փառահեղ գործողություն է, որ հիմա տեղի կունենա: Ես դարաբաղյան հարցով չզբաղեցա, այս հարցը ինծի համար շատ ավելի կենսունակ է, որովհետեւ բանալին է շատ մը ուրիշ հարցերու:

- Փիլիսոփայությունը արվեստ է մտքի, մտածողության: Մեր թերթի նախորդ հրապարակումներից մեկում Ձեր «Բաց նամակ»-ի մեջ ուշադրություն գրավեց «խնամված միտք» արտահայտությունը, ինչ է նշանակում դա:

- «Խնամք» բառը ես կգործածեմ մոտեցումի մը մեջ մեր հորիզոնները ընդարձակելու իմաստով: Եվ այդ ընդարձակումը տեղի կունենա, երբ ես իմ մտածումս կպահեմ ուրիշներու հետ. կոմունիկացիայի մեջ կմտնեմ եւ կտեսնեմ՝ միեւնույն հարցին ինչպե՞ս մարդիկ մոտեցած են, ինչ հեռանկարներ կբացվին իմ առջեւ: Այս մեկը անհրաժեշտ է նույնիսկ գիտության մեջ, ուր շատ ավելի օրինաչափությունները հստակ են: Խնամված միտքն է, որ ստեղծագործ կդառնա, բայց միեւնույնը կդասավի նաեւ գրականության մեջ, խնամված միտքն է, որ կրնա կոմպոզիցիոն ըլլալ գրականության մեջ եւ վերը պարզ պատմությունեն կզանազանվի: Խնամված միտք է նաեւ պոեզիան: Կըսեն ներշնչանք չէ: Վահան Թեքեյանը, օրինակ, մտածված բանաստեղծություն կգրե, անոր համար արժեք է: Թեքեյան իմ ամենեն շատ սիրած, հարգած բանաստեղծներեն մեկն է, որովհետեւ ամեն ինչ գեղեցիկ կերպով խնամված կգրե, իր բանաստեղծությունը գոհար մըն է:

Միեւնույնն է նաեւ քաղաքական գործիչի պարագային: Մեկը քաղաքականություն կընե որպես արհեստ, դրամ շահելու միջոց, մեկը քաղաքականությունը իր միտքին կհամարե, առաջնորդի դերը կառնե, հասարակությունը տեղ մը կտանի՝ դեմագոգիայով թե ճառով, հոդվածով կամ գործով: Այս բոլորը նույն միտքի գործողություններ են, եւ ինչ է քաղաքականության իմաստը՝ կոլեկտիվ մը առաջնորդել, իր շահերը պաշտպանել: Ինչպե՞ս կրնաս այդ շահերը պաշտպանել, երբ հազար ուժեր կքաշվին ու դուն չես գիտեր՝ ուր ես: Հայ դատ, ծովեծով Հայաստան, գենոցիդ եւ այլն: Ես չեմ ըսեր, որ այդոնք խորին մեջ պարապ պատմություններ են, գենոցիդի ցավը սարսափելի մեծ ցավ մըն է, բայց մեր մոտեցումը սարսափելի տխմար է: Եթե այսօր մտավորականություն գոյություն ունեցած ըլլար, քաղաքական մտածումի հորիզոն մը եթե ինքզինք պարտադրած ըլլար, ոչ թե մեր մասշտաբներով, այլ միջազգային մասշտաբներով, վստահաբար մեր գենոցիդի հարցը ուրիշ ձեւով մեջտեղ դրվեր: Այս տխմարությունը՝ այս սենասող միշտ ընտրենք, միշտ չընտրենք, միշտ համաձայնություն ըլլա, միշտ չըլլա, խանի մը արուտ բաներ ըրին՝ «Արարատ», աս-ան, թուրքերն ալ մեր վրա կրնան ծիծաղիլ հարյուր տարի եւ: Ես կորսված դատ մը չասեմ, բայց կորսված այն իմաստով, որ մակարդակ չկա: Ոչ թե դեմ եմ, թող խոսին ուզածին չափ, բայց քաղաքական միտքը այնքան նսեմացած է, որ գենոցիդը եթե օրակարգեն հանեն, անգործության կմատնվի: Այս ինչ քաղաքական կուսակցություններ են, իրենց հարցերն անգամ չեն գիտեր, կամ դեռ կմտածեն Միջին Արեւելքի տվյալներուն համաձայն, թրքահայություն, իրանահայություն, կուսակցություններ, բոլորն ալ մեռնելու վրա են, բայց տրադիցիայով դեռ կապրին:

- Այս ամենի մեջ մտավորականության ինչ դեր է վերապահված:

- «Մտավորական» բառը, որ ես կգործածեմ, այն իմաստը չունի, ինչ որ մեր օրաթերթերուն մեջ կգործածեն: Մտավորական՝ միտքի որակ կպահանջե ամեն կալվածքի մեջ: Միեւնույնը եւ բիզնեսի մեջ: Հոն եթե ունին միտքի որակ, իրենց բիզնեսը շատ լավ կվարեն, միլիոն դրամ կրնան շահիլ, քաղաքականության մեջ ինչո՞ւ չունին: Ես ինչ տեսակ դեմոկրատիա է հոս, որպես թե Սովետ Միութենեն ձերբազատված են, իշխանություն կա, օպոզիցիա չկա: Քաղաքական միտքը մեռնելու մոտ է: Ես մեկուն դեմ չեմ, թող մեկը իր թշնամին չհայտարարե ինծի: Բայց դիտել տված կեսը խոցելի է: Երբ կզգաս ցավ մը, ինչպես ժողովուրդ մը փրախտանած կենթարկվեն, իր անդամները կկտրատեն, որովհետեւ իր ուղեղը չաշխատիր, սարսենք արտահայտման ինչ միտքի տա, ինչ միտքի ըսե: Բացառ այս քաղաքական մտածության շհասությունն է, խեղճությունն չունիս ու մտրակներեմ ստենելու. առաջ ես միտք է տեսնեմ, այն ասեն է, որ հարցերը տարբեր ձեւով կդրվին: Ես այդ ձեւով կմոտեցնեմ, իմ բաղձալին չեմ ուզեր ըսել Հայաստան-Սփյուռք հարաբերություններու եւ այլնի վրա: Ժամանակին բաց նամակ մը գրած եմ, երբ ուզեցին առաջին համաժողովը ընել Սփյուռք-Հայաստան: Ինչ իմաստ ունի համաժողովը, եթե մեկը կոնցեպտ չունի: Կուսեմ, հեռու խորհրդանշի տեսակները շատ կրնան ըլլալ, կոմիտեներ կրնան հիմնվիլ, ես սեկցիան, են մյուսը, հեռու «Էհ, Վեհափառը եկավ, նախագահը եկավ», հետո՞: Հետո, ոչինչ: Ես ինչ սփյուռք է: Ինչ օգուտ միտք ունենա Հայաստանը: Չեմ ըսեր, թե բան մը չեղավ, անհատներ բաներ մը ըրին, բայց ներում գոյություն չունի:

- Ինչո՞ւ, ճանապարհներ վերանորոգեցին:

- 60 միլիոն դոլար տվեց ճանապարհներ շինելու, ոչ մեկ առարկություն ունիմ. լավ է, մաքուր ճանապարհներ, բայց 50-60 մլն տվող մարդը չի կրնար 10 մլն-ը Հայաստանի գիտական ակադեմիային տալ: Հարցը սա սկանդալ չէ, ինչ է: Ես բոլոր հարցերը լուրջի կառնեմ, եթե այդ հարցերուն խնամված միտքով ուզեք մոտենալ: Արդ թե ոչ հարց չունիմ, մեր հարցերը խոսքի հարցերուն կմնան, օր մըն ալ կվերջե հողը, Հայաստանն ալ կառնեն-կտանին:

- Ինչ առաջարկ ունեք:

- Առաջարկս այն է, որ այս խումբը, որ ստեղծվեց, միեւնույն գործը գիտության մեջ ընե, միեւնույնը տեխնոլոգիաներու, քաղաքական ասպարեզին մեջ, գրական ասպարեզին մեջ, բոլոր ասպարեզներուն մեջ ներդրումներ ըլլան: Օրենքներու կոնցեպտներու զարգացում կպահանջվի: Ասիկա շատ կարեւոր կոնցեպտ մըն է՝ դեմոկրատիան առաջ տանելու համար: Թեեւ դասավորները գոյություն ունին, բայց կոնցեպտը այն է, որ վարժություն ունենաս օրենքին, այլապես կողմնորոշ վիճակ մը կստեղծվի: Եթե օրենքը չգործե, երկիրը Միջին մաֆիոզներու մակարդակին կիջնի:

- Փիլիսոփայության նյութը անսպառ է, որքան աշխարհն ինքն է: Շատ հարցերի մասին խոսեցինք, ամենը այստեղ ներառել հնարավոր չէ: Բայց ազատության հարցը շրջանցել եւս անկարելի է: Ինչ է այդ ազատությունը:

- Հույները առաջինը ցույց տվեցին, թե ինչ կնշանակե արվեստ, արվեստը արվեստով, թեեւ իրենք ուրիշ կոնցեպտ մը ունեին, այսինքն իրենց էսթետիկական կոնցեպտը այսօր բնորոշիչ չէ անպայման, բայց հույներու միտքը կարողացավ անալիտիկ ձեւով բաժնել իրականության շատ մը երեսներ՝ կրոնը՝ կրոն, գիտությունը՝ գիտություն, քաղաքականությունը՝ քաղաքականություն, արվեստը՝ արվեստ, գրականությունը՝ գրականություն: Այս տարբերակումը կնշանակե նաեւ ազատության գործողություն մը: Հույները նույնիսկ պոլիսի կոնցեպտը, ազատ խոսող մարդու, քաղաքի շահերու հարցը առաջ քաշած են, յուրաքանչյուր քաղաքական փոքրիկ միություն հույներու մոտ ազատության էքզերսիզմ էր, ազատության գործողության մասնակցում եւ այդ գործողությունը ինծի համար մեծ կշիռ ունի, որովհետեւ առանց ազատության կոնցեպտի, անկարելի է, որ ես դատ մը մտածեմ բարոյականության, քաղաքականության, արվեստի, գրականության մասին:

- Ազատություն կոչվածը տարբեր ընկալումներ ունի:

- Մեր պարզ իմացումը այն է, որ մեկը կուզե ձերբազատվիլ որեւէ բռնությունե, ճնշումե, որեւէ արգելքե: Այո, ազատությունը արգելքներեն ձերբազատվիլ մը կնշանակե, ձերբազատվիլ տրադիցիոնալ նորմեն, ձերբազատվիլ Աստծո ճնշումեն, բնության ճնշումեն, ասիկա նեգատիվ ազատություն է: Ազատության երկրորդ մակարդակը կորոշե, թե ինչ նոր կոնցեպտի, նոր արժեքի կսկսիս հավատալ: Բայց գիտակցիլ, որ այս գործողությունը ըրիր: Եվ ոչ թե անոնց պես, որ կըսեն՝ ես կուզեմ ինքզինքս ըլլալ, ձերբազատվեցա ամեն ինչեն եւ հիմա իմ ինքնություն ունիմ. բան մըն ալ չունի՛ս: Ձերբազատվիլը կենթադրե կյանքի նոր նորմեր, նոր գաղափարներու հետամտում. այս պրոցեսին մեջն է, որ ազատությունը իմաստ մը ունի: Բանի մը ձերբազատվիլ՝ բանի մը համար: Թե այդ նոր բանը ինչ մասշտաբ ունի, անձե կախում ունի: Մեկը որ ռադիկալ ձեւով կմտածե, կտեսնե, թե ինչ ձեւով իր կյանքը դրոշմված է, ուր են եղած արգելքները, ինչպես այդ արգելքներեն կրնա դուրս ելլել, ինչպես իր հորիզոնը կրնա բանալ, ինչ նոր տվյալներ կրնա մտցնել իր կյանքին մեջ: Այդ բոլոր գործողությունները ներքին ազատությամբ տեղի կունենան: Այն ատեն, երբ մարդը իր նախապաշարումներեն կձերբազատվի, ինքը ազատ է: Մարդիկ ազատ չեն հաճախ. ոչ թե դրսեն բռնություն կա, այլ հենց իրենցմե, իրենց դոգմաներեն ոչ մեկ ձեւով կձերբազատվին: Այդ մարդիկը ոչ մեկ ձեւով ազատ են, ռեժիմները կրնան փոխվիլ՝ օր մը կոմունիստ են, օր մը ֆաշիստ, օր մը դեմոկրատ, այդ տեսակ մարդիկը միեւնույն խեղճերն են բոլոր ռեժիմներու մեջ:

Ազատությունը նախեւառաջ ինքնաձերբազատում է, որպեսզի մենք մեզ հասունության մը տանինք, խզություն ունենանք հասուն դառնալու: Ինքնաձերբազատումը հսկա աշխատանք է: Արվեստագետ մը եթե ինքնաձերբազատում չունի, չկոտրե դոգմաները, բան մը ալ չի ստեղծեր: Մուզիկի ըսածին պես առաջին գործողությունը, որ միշտ տեղի ունենա արվեստի մեջ՝ ինչպես մայթություն մը տեղի միշտ ունենա, երկրորդ քայլը՝ նոր կոնստրուկցիա մը ստեղծել, որպեսզի նոր մտածումի գործողության մասնակցի: Ազատությունը ինքնաձերբազատում կնշանակե: Ուրեմն կրկնեմ, որ շատ տարական հարցերու մասին կրնա խոսիլ փիլիսոփայությունը, բայց ազատության կոնցեպտեն չի կրնար խուսափիլ:

Զրուցեց
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

Ա էջից

տխուր տարտամութիւնը. եւ ան, իր անձնական դժբախտութեանց հետ «ծանրակշռեց»– ինչպէս ինք միշտ սիրէր ըսել– ամբողջ ճակատագիրը մեր ողջակիզեալ գրողներուն եւ ամբողջ նահատակ սերունդին. եւ այդ ճակատագիրը մռայլ ամպի մը նման միշտ առկախ մնաց անոր հոգեկան մթնոլորտին մէջ:

Արդար պիտի չըլլար մեղադրել բանաստեղծը իր տխուր ու մռայլ հանգամանքներուն համար. իրաւ բանաստեղծութիւնը անկեղծ ապրումի մը արտայայտութիւնն է, չէր կրնար էապէս հայ այս հանճարեղ բանաստեղծը ծիծաղիլ կամ անտարբեր մնալ՝ ականատես ըլլալով կատարուող «ահաւոր բան մը»ին, կամ «որբերուն ո՛րբ ծնողքեր»ուն. ան միշտ աղաղակէր Աստուծոյ, թէ «մեզ դժոխք ղրկէ անգամ մ'ալ, չէ՞ որ զայն լաւ կը ճանչնանք, զայն ճանչցուցիր մեզ, շատ լաւ»:

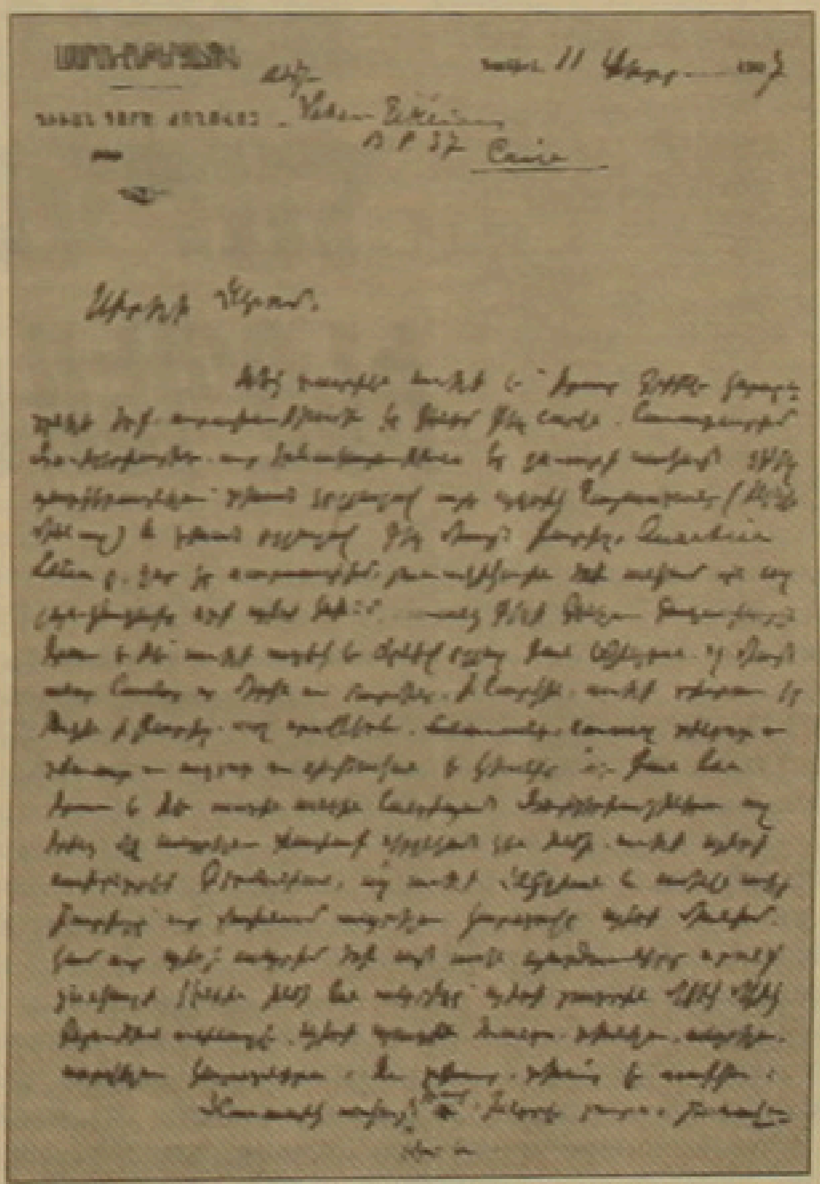

Միւս կողմէ, Թէքէեան տուած է մեր գրականութեան ամէնէն պայծառ էջերը, որոնք կ'արձակուին ներանձնական ապրումներէ, անցնելով ազգայինի շրջագիծէն՝ հասնելու համար համամարդկային ու տիեզերական համեմատութեանց: Թէքէեան հոգիի երգիչն էր, երգիչն էր ազգին ու մարդկութեան: Սակայն, երբեմն շփոթութիւն կայ նաեւ անոր ազգային լարին շուրջ, ան իր գեղջկական ցեխոտ տրեխներով չանցաւ գրական արահետներէ՝ իր դրոշմը ձգելու համար մեր ազգային գրականութեան մէջ. ան իր ազգային ցաւը տարալուծեց իր իմացական զգայարաններուն մէջ ու վեր առաւ անոր համամարդկային բնոյթը, իր խառնուածքն ալ արդէն տարբեր ընթացք թոյլ չէր տար իրեն: Ան իր ցաւին արցունքը ու սիրոյն խորութիւնը կրցաւ ամէնէն ազնուական արուեստով պարզել ու իր քերթողական նիւթը հասցնել եւրոպական ամէնէն գեղահիւս, նրբակերտ, խստապահանջ յղկումներու, առանց զանցելու իր ազգայնութեան խորխտութիւնը: Ան ֆրանսացի խորհրդապաշտ դպրոցի երկարաձգումն է մեր գրականութեան մէջ իր ուրոյն ձայնով ու տաղանդով: Թէքէեան հիացող մըն էր Պոդլէրի, Ռեմպոյի, Մալարմէի եւ խորհրդապաշտ դպրոցի միւս մեծերուն. ապացոյցը այն է, որ Թէքէեան յաջող թարգմանութիւններ կատարած է անոնցմէ. աւելի՝ վերածումներ ու հայացումներ կատարած է, այնպիսի արուեստով մը, որ անկասկած բուն հեղինակինը պիտի ըլլային, եթէ ան հայերէնով ստեղծագործած ըլլար: Թէքէեանի ազդեցութիւնները այդ դպրոցէն կը սահմանափակուին հոգեխառնութեան, կեանքը տեսնելու եւ երեւոյթները ստեղծագործական գործընթացէ մը անցընելու կերպերուն մէջ, որոնց վրայ կը կնքէ Թէքէեանի ինքնուրոյն եւ անշփոթելի տաղանդը:

Եղեռնի շրջանէն ետք շարունակեց տակաւին արգասաւորուիլ Թէքէեանի տաղանդը եւ ան հետզհետէ հանդէս եկաւ «Կէս գիշերէն մինչեւ արշալոյս» գործով (1919), «Սէր» հատորով (1933), որ հասուն տաղանդի մը վկայութիւնը կը բերէր, իր ազգային համանուագն էր, եւ իր «Տաղարան»ով (1944), որ շիջող տաղանդի մը մէջ բոցավառող կայծերուն վերջին արձակումն էր կարծէք:

Իր գրական ստեղծագործութեանց առընթեր Թէքէեան ունեցաւ ազգային-գաղափարական-քաղաքական հարուստ կեանք մը, որուն վրայ միշտ շողարձակեց իր իմացական պայծառութիւնը եւ սակայն այդ կեանքը զերծ չմնաց վերիվայրումներէ եւ արհաւիրքներէ. 1916-ին խոշտանգուեցաւ ան իր գաղափարական հակառակորդներէն եւ վայելչութեան այնքան գիտակից քերթողը կորսնցուց իր մէկ աչքը, շուրջ երեսուն տարի աշխարհը, կեանքն ու մարդիկը դիտեց իր «մէկ հատիկ»ով. սակայն կրցաւ անոնցմէ ներս թափանցել ամբողջական ու բոլորանուէր խորացումով. ան իր մէկ հատիկը փակեց ապրիլ 5, 1945-ին, «օտար տան մը՝ օտար սենեակին մէջ»: Անմահ Թումանեան գեղեցիկ բնորոշում մը ունի Շէյքսփիրի մասին ու կ'ըսէ թէ այն ազգերը, որոնք Շէյքսփիրը կը հասկնան՝ մշակութային գերագոյն մակարդակ մը ցոյց կու տան: Այսօր Թէքէեան կը գտնուի այնպիսի վաւերական բարձունքի մը վրայ, որ կրնանք անվարան կիրարկել Թումանեանի բացատրութիւնը այստեղ եւ ըսել, թէ անոնք որոնք Թէքէեան կը հասկնան ու կը գնահատեն՝ գեղարուեստական ճաշակի ազնուագոյն մակարդակի վկայութիւն մը կու տան:

Դետրոյթ, ԱՄՆ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

[illegible]

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՀԱՐԿԱՎՈՐ Է ՊԱՀՊԱՆԵԼ ԻՆՉՊԵՍ ԵՐԿՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ

ԲԵՐԴ ԲԱԲԱՅԱՆ

Դարեր շարունակ մշակույթը յուրաքանչյուր երկրի անկախությունն ու պետականությունը ձեւավորող-հաստատող ամբողջականության ռազմավարական նշանակություն ունեցող բաղադրիչներից մեկն է եղել, կա եւ կլինի: Ինչպես՝ հացը, ջուրը, ճանապարհը:

Իր տիրապետության սահմանները ընդլայնելու նպատակամղված յուրաքանչյուր նվաճող արշավանքից ու զավթումից հետո, խորտակելով տվյալ երկրի պետական ինքնուրույնությունը, նվաճումը լիակատար եւ հիմնավոր դարձնելու համար շտապել է անմիջապես ոչնչացնել նվաճված տարածքի հոգեւոր ինքնությունը, որպեսզի կարողանա մի ամբողջ ժողովուրդ տարրալուծել իր կայսրության-տիրակալության մարդաքանակի, ավանդույթների, ազգագրական կենցաղի, պատմագրության եւ ընչառության մեջ:

Եվ առաջին հերթին ձեռնամուխ է եղել տվյալ ազգի մշակույթը ոչնչացնելուն. երբեմն այն բառացիորեն հավասարեցնելով հողին:

Այսօր կայսրություններ կարծես թե չկան, տիրակալներն իրենց անվերջանալի ուղեւորություններն են շարունակում պատմության էջերում, արշավանքները վերածվել են նշանակետային ռմբակոծումների եւ «պատժամիջոց» են կոչվում, զորաբանակների տեղաշարժերի փոխարեն ճկուն ռազմավարական քաղաքականություն է գործադրվում, մի բան սակայն, բոլոր ժամանակների համար մնում է անփոփոխ՝ ուզում ես հիմնավորապես կործանել որեւէ երկիր, - կործանիր նրա ազգային մշակույթը:

Ուաշի այն երկիրը, որի ազգային մշակույթը կորցրել է իր անկախությունը, մինչեւ ո՞ր աստիճան կարող է արտահայտել իր պետականության ինքնուրույնության ամբողջականության մասին ...

Իսկ ի՞նչ նշանակություն է ստանում եւ իմաստ կուռ ու հզոր պաշտպանված այն պետական սահմանը, որի ներսում գտնվող երկրի հենց մայրաքաղաքում այդ երկրի տեր ազգը մասնատող, մշակութային եւ հոգեւոր արմատական արժեքները պղծող ու հոշոտող օտարամոլների բանակը ճամբար է խփել եւ ապտակում է ծայրեծայր:

Եթե ամեն մի ազգուրաց տգետ-դրամատենչի երախը հագեցնող գումարով կարելի է յուրաքանչյուր բեմահարթակ վարձել եւ այդ բեմից հիմարաբար կամ նպատակային ներկայացնել ամենատարբեր մակարդակի ու ոճի խոտելի ելույթ-կատարում, - դա հավասարազոր չէ՞ նույն երկրի պետական սահմանը որեւէ հատվածում խախտելուն, այդ հատվածը ազգադավորեն ծախելուն...

Նաիրի երկիր, Հայաստան, Մեծ ու Փոքր Հայք, Հայաստան ... Երկու ձեռքի իրար միացած ափերից մի ճկույթ է մնացել մեզ ... Եվ մեր վերջին ու ամենից շատ մեզ բարին չկամեցողներով շրջապատված երկիրը, որ գոյատեւել է ու հնարավոր եղել մինչեւ քաղաքակրթության դարավերջը միայն ու միայն մշակութային մաքառումների, ազգային մշակույթի շունչը պահպանելու շնորհիվ,- այսօր հեղեղված է բազում կրոնական աղանդներով ու ,,հոգեւոր-մշակութային,, քայքայիչ այլաբանումների դրսեւորումներով: Մեր ազգը մասնատելու համար՝ ներմուծում են ինչ ասես. խեղճ Հայաստան... Իսկ ովքեր են գնացողները. շատ են սրանք՝ ներմուծյալների ներքին դաշնակիցները եւ հատկապես, իրեն արդեն պատվավոր բնիկ համարող, մեր լեզուն ու ականջները, մեր ուղեղի խստեղին հոշոտող կլկլակոլկող ռաբիսը:

ՌԱԲԻՍ հապավումը լույս աշխարհ եկավ բոլշեւիկների օրոք: Արվեստի աշխարհն ի մի բերելու, արվեստագետներին մի կազմակերպության մեջ միավորելու նպատակով 1920-ական թվականների սկզբին ստեղծվեց ՍՍՌՄ արվեստի աշխատողների արհմիության միությունը եւ, համապատասխանաբար, ՌԱԲԻՍԻ հայաստանյան նահանգային բաժինը: Ուշագրավ է, որ Հայաստանում ՌԱԲԻՍԻ առաջին անդամներից են եղել՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանը, Հայկանուշ Դանիելյանը եւ ուրիշ մեծանուն ու հայտնի արվեստագետներ: Որոշ ժամանակ անց հիմնվեցին-կազմավորվեցին ստեղծագործական միությունները, արվեստագետներն ու գրողները ըստ ոլորտների առանձնացան եւ ՌԱԲԻՍԸ աստիճանաբար վերածվեց հարսանիքի եւ հուղարկավորություն սպասարկող սիրող երաժիշտների հիմնարկի ու կարճ ժամանակում դարձավ այստեղ-այնտեղ թափառող, քոչվորական երգի հավաքագրման ու զարգացման կենտրոն: Այնուհետեւ, աղճատելով մեր ազգը եւ կույր կլիմայական բարենպաստ պայմաններից օգտվելով, ռաբիսը փարթամացավ հանդուգն եւ վերջնականապես ձեռնոց նետեց մեր անաղարտ ազգային երգարվեստին՝ ասես որպես կանխամտածված քայքայիչ երեւույթ, որ շարունակվում է մինչ այսօր:

Եվ այսօր այդ շողոքորթ անպատասխանատվությունը, մոլեխի բանակի վերածված, վիճարկում է արդեն իր առաջնային լինելը, նպատակաուղղված՝ վերջնականապես խժռել մեր ազգային երգարվեստի արմատները:

Վա՜յ մեզ... պարտեցինք եւ այն օրն էլ տեսանք, որ մայրաքաղաքի կենտրոնական գլխավոր ճանապարհի եւ Ազգային ժողով տանող աստիճանների ստորոտում ազդագրեր խոյացան՝ «ՌԱԲԻՍ ԵՐԳԻ ՓԱՌԱՏՈՆ»:

Ուրիշ էլ ի՞նչ փառատոներ ենք նախապատրաստել, սերունդ կործանողներ...

Ռաբիս ասելով՝ մենք վաղուց արդեն միայն կլկլակոլկող երգը չէ, որ հիշատակում ենք ու որակում: Իրեն ու երկիրը հարգող յուրաքանչյուր հայ՝ անճաշակը, գռեհիկը ընդգծելու համար մի բառ է օգտագործում ընդամենը՝ ռաբիս: Եվ ինչպիսի համախականությամբ ենք մենք արտաբերում ճարահատ՝ ռաբիս երգ, ռաբիս պար, ռաբիս համերգ, ռաբիս ներկայացում, ռաբիս հաղորդում, ռաբիս նկար, ռաբիս հանդիսություն, ռաբիս հարսանիք, ռաբիս, ռաբիս, ռաբիս ...

Ի՞նչ տարբերություն աղանդի եւ ռաբիս երգի, ռաբիսի միջեւ առհասարակ. ոչ մի: Երկուսն էլ տանում են մարդու ազգային անհատականությունն ու ինքնուրույնությունը, մշուշում նրա ուղեղն ու հոգին եւ աստիճանաբար ստրկացնում: Երկուսն էլ վարակիչ են եւ զարգանում են՝ որպես օտարացման համաճարակ:

Օտար լեզվի հնչերանգներով ու շեշտադրությամբ հայերենով խոսելը աղա՞նդ է, թե՞ աղանդ չէ . . .

Հայերենի բացակայությամբ՝ օտարալեզու ցուցանակների, ազդագրերի, անվանագրերի, այցեքարտերի գերակայությունը ինչապաշտությու՞ն է...

Ունենալ սքանչելի, ոսկեղենիկ, իր բառապաշարով արտեցնող լեզու եւ արհամարհե՞լ այն...

Ունենալ արժեքավոր, հարուստ, մաքրամաքուր, մշակույթ եւ արհամարհե՞լ այն... Մենք հիվա՞նդ ենք ազգովին...

Մեսրո՞պ Մաշտոց, Գրիգո՞ր Նարեկացի, Ներսե՞ս Շնորհալի, մեր ազգի մյուս երախտավոր Մեծեր, ի՞նչ եք քնել դարերի խորքում, ելեք, եկեք ձեր ազգի մշակույթն ու լեզուն փրկելու...

▼▼▼

Երբեմն տպավորություն է, կարծես թե պայքարում ենք օտարամոլությունների եւ աղանդների դեմ: Սակայն ոչ մի կերպ հասկանալի չի դառնում՝ պայքարո՞ւմ ենք, թե՞ ոչ... Եթե պայքարում՝ ենք, ուրեմն եկեք չինացիների նման պայքարենք... Թույլ չե՛նք տալիս... Եվ մենք ազգովին դատապարտված ենք խեղդվելո՞ւ գռեհկության մեջ: Մենք պրծում չունե՜նք մեր լեզուն ու մշակույթը խժռող թրթուրներից:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի ցախավելային գիտելիքների տեր, շուկայական հարաբերությունների մեջ թրծված մազլցուն ճարպիկները խցկվեն շահութաբեր շոու-բիզնեսի վերածված մշակութային աշխարհ, հեռուստաընկերություններ վխտան ու պարտադրեն մեզ իրենց հետին, քստմնելի ճաշակը:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի ահ ու սարսափով հեռուստացույց միացնենք՝ սպասումով, որ գռեհկության հերթական, նոր մեկնաբանումի եւ մեր մայրենի լեզուն կախաղան հանելու կերպի նորարարության ականատեսը պիտի լինենք:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի գեղարվեստական աստղն ու մակարդակը բնորոշող պրոֆեսիոնալ կարծիքի բացակայությամբ, առանց պետական հսկողության՝ ով ասես ու ինչ ասես մեր ազգի անունից արտերկրներում ներկայացնի որպես հայ արվեստ, հայկական մշակույթ:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի ազգագրական անվանվող խայտաբղետ երգերը առանց ստուգաբանության համարվեն հայկական եւ հնչեն մեր բեմերից, հեռուստաէկրաններից ու նաեւ այլ երկրներում՝ որպես մեր ազգային ժողովրդական երգարվեստ:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի մեր հեռուստաընկերությունները ինքնուս ակումբականների (KBH) ղնդերեսությամբ նմանակեն-թութակեն հեռուստաալիքի մեկը մյուսի հետեւից թողարկվող գրավիչ ու հիացական նախագծերը ու առանց ամոթի ներկայացնեն մեզ:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի աչքներս ջուր կտրած սպասենք մշակութային այն երեւույթի հայտնվելուն, որ սթափեցնի ու սերնդին հիշեցնի մեր ով լինելը...

Վերջապես, որպես մխիթարանք, մի ինքնատիպ «ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻՉ» նախագիծ հայտնվեց իր տաղանդավոր մասնակիցներով ու զարմացած բացականչեցինք՝ փառք Աստծո... Սակայն ինչպե՜ս անվանենք նախորդող հաղորդումը, որ հայերենի ծխական, գռեհիկ լեզվամասուցման եւ քաղքենիության շերեփ էր պարզապես: Ինչպես կարելի է, արդի ցավով եմ ասում, երեք-չորս ժամվա ընթացքում նույն հեռուստաէկրանին համատեղել երկու հակաբաց ծայրահեղություն, մեկը հիացմունք, մյուսը՝ սոսկանք:

Մինչեւ ե՞րբ պիտի հեռուստաալիքից հեռուստաալիք ցատկող նմանօրինակ հաղորդավարերը, հաղորդումները ձյութաքնույթ, արգելակող դեր խաղան սերնդի ազգային լեզվամշակութային ձեւավորման ու կայացման միջնորդներում, այդպես էլ տասնամյակներ շարունակ հնարավորություն չտալով մի քայլ առաջ գնալու:

Բերեք վերահրատարակենք մոտ հարյուր տարվա վաղեմություն ունեցող՝ Տերյանի, Պասկանյանի, Թումանյանի, Բաշինջաղյանի, հայ մյուս մեծերի՝ մեր ծխականության, գավառականության, քաղքենիության, մեզ պատիվ չբերող բարքերի մասին դառնությամբ գրված հոդվածներն ու նամակները...

Հարյուր տարի անց ի՞նչ է փոխվել...

Ամեն օր մե՞ր հեռուստաալիքներով նորանոր, անճաշակության նույն կաղապարից դուրս եկած, մեկը մյուսին գովերգող դրամատուրգներ, դերասաններ, բանաստեղծներ, կոմպոզիտորներ, անվերջանալի ուրախ ժամանցային եւ գովազդային խեղկատակներ, հումորաբաններ, երգիչներ ու երգչուհիներ. ելույթ են ունենում, շուրջօրյա մարաթոնը շարունակվում է, եռ գալիս, ինքնամեծարման մի հարցազրույցը հետեւում է մյուսին, իսկ մշակույթ չկա: Մշակույթ չկա, բայց վերոթվարկվածների քանակը այնպիսի արագությամբ է աճում եւ այնպես առատորեն, որ ակամա մի առանձին հանրախանութի պահանջ է զգացվում՝ դրանց-բոլորին ըստ վաճառաբաժինների դարսելու համար, որպեսզի իր երկիրն ու ազգը չհարգող ու առանց գռեհկության ապրել չկարողացող ամեն մի ընտանիք մեկական գներ ամեն տեսակից, - տաներ իրենց տները, պատուհաններն էլ փակեր ամուր ու մեր հոգին ազատվեր վերջապես:

Ուշադիր եւ սթափ նայելով այսօր Հայաստանում տիրող լեզվամշակութային իրավիճակին՝ արդեն կարելի է եզրակացնել, որ բազմաբնույթ կաշառումների, հրապուրանքների եւ ազգադավ դրամավաստակների տեղատվության շնորհիվ մեր ինքնակործան ճեմընթացը մայրուղու վրա է: Իրականանում է ասես մեր բարին չկամեցողների վաղեմի երազանք-ծրագիրը: Եվ այս շարժումը համահայկական բնույթ է կրում, որովհետեւ դեռ ոչ վաղ անցյալում սփյուռքի մեր գաղթօջախները, որ ի տարբերություն մեզ, հայաշունչ պահպանողական օազիսներ էին եւ գաղափար անգամ չունեին ռաբիս երգի, ռաբիսի մասին ընդհանրապես,- նույնպես կորցրել են իրենց դեմքը եւ, մեր մոլուցքն ավելի խորացնելով, արդեն սփյուռքահայ կլկլակոլկող ռաբիս երգիչներն են ժամանում Հայրենիք՝ հյուրախաղերի:

Ի՞նչ է նշանակում այս բոլորը. մի՞թե հայկական առասպելը մոտենում է իր վերջնագծին: Մի՞թե մենք արդեն ավարտված «ՇՆՏԱՆԵԿԱՆ ՁԱՌԻ» ազգ ենք ընդամենը. կլկլակոլկող երգ, խորոված, քոչարի ու վե՞րջ ...

▼▼▼

Հիմա եկեք լեզվամշակութային ասպարեզից տեղափոխվենք սպորտի աշխարհ:

Շախմատ՝ համաշխարհային դափնեպսակ վերել, օլիմպիական ոսկե մեդալներ, մեկը մյուսին հաջորդող միջազգային աննախադեպ հաղթանակներ, համաշխարհային թագի համար պայքարի հույսեր եւ շախմատային նոր, սերնդի աճ:

Ծանրամարտ՝ հայկական փառապանծ ավանդույթների վերադարձ, նոր դյուցազունների եւ ասպարեզ մտած մեր տիրական աղջիկների ծանրաձողային փայլատակումներ, համաշխարհային եւ օլիմպիական մեդալների ակնկալիքներ:

Ֆուտբոլ՝ ակնհայտ առաջընթաց, արդեն ԱՐԱՐԱՏ-73 հիշեցնող մարտավարություն, ոճ, կամք, ձգտում եւ շուտով հայկական ֆուտբոլի անակնկալները աշխարհին մատուցելու քողարկված թրթիռ ու ընչառություն:

Օլիմպիական շարժում՝ վերոգրյալներից բացի մյուս մարզաձեւերի աշխուժացում, վարպետության բարձր մակարդակ, մրցունակության հաստատուն ցուցանիշներ եւ վճռականություն, հորիզոնում ուրվագծվող մրցանակային պատվանդաններ:

Բանն ինչու՞մն է, ի՞նչ է կատարվում ... Նույն երկիրը չէ՞ եւ նույն ազգի ներկայացուցիչները ... Ամպարանների՞ մասն է խաղը, էքստրասենսների՞, թե՞ մի ինչ որ այլ «հրաշքի» հետեւանք է այդ ամենը:

Ես միշտ այն կարծիքին եմ եղել ու մնում եմ անբեկբեկ, որ պատմությունը , վաս թե լավ, ստեղծել են-կերտել անհատները, ստեղծում են եւ այդպես շարունակվելու է, քանի դեռ կա մեր երկիր մոլորակը ու նրա վրա ապրող մարդկությունը:

Համապատասխան մարզաձեւերի ֆեդերացիաներ եւ օլիմպիական կոմիտե եկան հզոր նախագահներ: Այդքանը:

Է՜Վրիկա. անհապաղ անհրաժեշտ է ստեղծել եւս երկու ֆեդերացիա՝ մայրենի լեզվի եւ ազգային մշակույթի...

Վաղուց է հայտնի, որ առանց հզոր, պետական ուշադրության եւ հոգածության՝ արվեստը, գրականությունը, գիտությունը եւ սպորտը դատապարտված են ընչասպառության: Այսօր հրեշավոր չարչրկումների հետեւանքով արմատազրկման եզրին են հայտնվել մեր երկրի պետականությունն ու անկախությունը հաստատող հույժ կարեւոր գրավականներից երկուսը՝ մեր մշակույթն ու լեզուն:

Ուաշի ժամանակն է, հրամայականը՝ մեր ազգային մշակույթն ու մայրենի լեզուն անհետաձգելիորեն պաշտպանել՝ ինչպես մեր երկրի պետական սահմանը: ■

Անդրադարձ

ԵՐԵՔ ՄԵԴԻՏԱՑԻԱ ՄԵԿ ՀՈԴՎԱԾԻ ԱՌԻԹՈՎ

Հավասարիմ մամուլի օրենքին եւ իր դավանած սկզբունքներին, «Ազգը» ստորեւ որոշ հապավումներով տեղ է տալիս երիտասարդ երաժիշտ ու երաժշտագետ Արթուր Ավանեսովի հոդվածին՝ ի պատասխան մեր թերթի հավասարիմ հեղինակներից՝ արվեստագիտության դոկտոր, ճանաչված երաժշտագետ, արվեստի խորագիտակ քննադատ Սվետլանա Սարգսյանի «Գիտության հակառակ կողմը» հոդվածի (տես «Ազգ», 08.09.07), որն, ի դեմ եւ ի տարբերություն Ա. Ավանեսովի ինքնավստահ տողումների, մասնագիտական որոշ շրջանակներում գնահատվեց դրապես, քանզի գրագողության եւ աղբյուրը չնշելու երեւույթը համատարած է մեզ մոտ՝ թե՛ արվեստում, թե՛ մամուլում եւ թե՛ կյանքի այլ բնագավառներում: Համենայնդեպս, մեզ թվում է, որ կոնկրետ այս դեպքում գործ ունենք փոխադարձ անհանդուրժողականության հետ, մանավանդ՝ տարբեր սերունդների միջեւ անհանդուրժողականության, երբ ավագները եսակենտրոն են ու այլամերժ, իսկ կրտսերները՝ ինքնասիրահարված ու ցինիկ: Սերունդների միջեւ միշտ գոյություն ունեցող մի կոնֆլիկտ, որը մեր պարագայում երբեմն վերածվում է անձնական ոխակալության ու քաղքենիության: Բոլոր դեպքերում, ինքնահաստատվող սերնդի նկատմամբ պետք է ներողամիտ լինել, եթե վերջինս կարողանում է իրական արժեքներ ստեղծել:

Մեդիտացիա 1. Ձեն բուդդիզմը եւ փրկարար Ինտերնետը

Ինչպես արդարացիորեն նշում է արվեստագիտության դոկտոր, Երեւանի պետ.կոնսերվատորիայի տեսության ամբիոնի պրոֆեսոր Սվետլանա Սարգսյանը, «21-րդ դարի սկզբից մոլորակը ցնցող համընդհանուր աղետները եւ ահաբեկչությունը կործանարար կերպով ազդում են մարդու ներաշխարհը: Ստեղծարար ուժի նկատմամբ ավերիչ ուժի գերակշռությունը, տարերքների անկանխատեսելիությունը, ապագայի հանդեպ վախն առաջ են բերում արժեքների նոր համակարգ եւ բարոյական նոր վարքականոն: Դրա հիմքում ընկած է անձնական փրկության եւ անձնական բարօրության ու շահի սկզբունքը» («Գիտության հակառակ կողմը»/ «Ազգ» թերթի մշակութային հավելված, 08.09.2007):

Այո, ցավոք, այս խոսքերը չափազանց արդարացի են: Եվ երիցս ափսոս, որ դ-ր Սարգսյանի հիշատակած մարդկային բացասական հատկությունները տեղ են գտել նաեւ հայ երաժշտագետների նեղ շարքերում: Դա տարօրինակ է թվում. մեզանից՝ երաժշտագետներից, ոչինչ կախված չէ, մենք չենք լուծում համաշխարհային հիմնախնդիրներ, իսկ մեր բոլոր աշխատությունները դուրս չեն գալիս ընթերցողների սահմանափակ շրջանակից: Ուստի մեր բոլոր պառակտություններն ու մասնագիտական տարաձայնություններն անխուսափելիորեն անէական են թվում՝ «փոթորիկ՝ մի բաժակ ջրում»:

Այդ իսկ պատճառով ցանկություն կար անուշադրության մատնելու դ-ր Սարգսյանի վերոհիշյալ հոդվածը, որտեղ հեղինակը փորձում է «տնից հանել աղբը» «սենսացիոն դիմակազերծումների» ճանապարհով: Սակայն քանի որ այդ մտացածին դիմակազերծումներն ըստ էության չեն հետաքրքրում ոչ մեկին, նրանք եղան վերջին կաթիլը, որը լցրեց իմ եւ գործընկերներիս համբերության բաժակը, այնպես որ արդարության տարրական կարիքը ստիպում է հեղինակիս ժամանակավորապես թողնելու գիտնականի ուղիղ պարտականությունները եւ որոշակի պատասխան տալ արվեստագիտության վերոհիշյալ դոկտորի զրպարտություններին:

Ս. Ս.-ի (թող ներեն ընթերցողները գիտական գրականության մեջ ընդունված անվան այդ կրճատումը) «դիմակազերծումների» էությունը հետեւյալն էր: 2006-ի ապրիլին Ս. Ս.-ն դիմել է Երեւանի Կենտրոն-Նորք-Մարաշի 1-ին ատյանի դատարանին՝ մեղադրելով երիտասարդ երաժշտագետ, արվ. թեկն. Նարեկ Թովմասյանին գրագողության մեջ: Որպես փոխհատուցում Ս. Ս.-ն պահանջել է ոչ ավել եւ ոչ պակաս, քան 5520 եվրո (գումար, որը Նարեկը ստացել է Գերմանական ակադեմիական փոխանակման ծառայությունից DAAD՝ Գերմանիայում ապրելու եւ այդ երկրում կոմպոզիտոր Ավետ Տերտերյանի գործունեությունն ուսումնասիրելու համար): Տանուլ տալով գործը՝ Ս. Ս.-ն երկու անգամ դիմել է Երեւանի վերաքննիչ դատարանին: Ս. Ս.-ի դատապաշտպան Իզաբելլա Մուրադյանը պահանջել է դիմել ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ՝ անկախ փորձաքննություն անցկացնելու համար: Փորձագիտական հանձնաժողովը, որտեղ մտան արվ. թեկն. Աննա Ասատրյանը, արվ. դ-ր Մարգարիտա Ռուխկյանը եւ հեղինակս, ոչ միայն մանրամասն պատասխան է հղել դատարանին, այլ նաեւ հայցվորի պահանջով ներկայացել դատին՝ ցուցմունքներ տալու: Նաեւ երկրորդ դատավարությունը տանուլ տալուց հետո, մամուլում հայտնվեց վերոհիշյալ հոդվածը, որտեղ բառացիորեն կեղծ է թափվում բոլոր նրանց գլխին, ովքեր ինչ-որ չափով առնչվում էին դատին, այն է՝ Նարեկ Թովմասյանի, Արվեստի ինստիտուտի եւ փորձագիտական հանձնաժողովի, դատավորների, ինչպես նաեւ դատավարության հետ բոլորովին կապ չունեցող ՀՀ ԲՈՀ-ի, Երեւանի կոնսերվատորիայի դասախոսական կազմի եւ նույնիսկ ՀՀ Պաշտպանության նախարարության: Ընդ որում, առանձին անձնավորություններ հիշատակելիս, Ս. Ս.-ն ոչ միայն վերագրում է նրանց իր նկատմամբ թվացյալ անազնվությունը, այլ փորձում է մրոտել նրանց մասնագիտական եւ անձնական հատկությունները առհասարակ:

Պետք է նշել, որ մասնագիտական շրջանակներում Ս. Ս.-ի հոդվածի արձագանքը տարբերվում էր սպասվածից: Նմանօրինակ հոդվածը չէր կարող հարուցել ոչինչ՝ դառը հեգնանքից բացի: Սակայն այնտեղ ներկայացվող մեղադրանքները չափազանց ծանր են՝ դրանք առհասարակ անտեսելու համար:

Սկսեմ հենց իմ հասցեին նետված մեղադրանքներից: Մոռանալով հոդվածի ստեղծման բուն դրդապատճառները՝ Ս. Ս.-ն չգիտես թե ինչու որոշեց դիմել 2 տարի առաջ պաշտպանված իմ թեկնածուական ատենախոսությանը: Ահա թե ինչ է գրում նա. «Երեւանում ինտերնետային տեքստերի մոնտաժման իր խնդիրը հաջողությամբ կատարեց նորահայտ «գիտնականներից» մեկը, որը մի կերպ ատենախոսություն պաշտպանեց 20-րդ դարի երաժշտության մեջ (այդ թվում հայկական) ձեն-բուդդիզմի մասին: Հայաստանի ազգային բանակից շտապ կարգով փրկված 25-ամյա երիտասարդը (նրա մայրը կոնսերվատորիայում ինձ ասում էր, որ որդին մեծանում է առանց հոր, եւ որ ինքը չի կարող երկու տարի զրկված մնալ որդու խնամքից) որպես իր «գիտական» դիրքորոշման փաստարկներից մեկը վերցրել է կոմպոզիտորների կողմից չինացի եւ ճապոնացի բանաստեղծների գործերի օգտագործման փաստը: Իսկ գուցե դա նույնպես «պատվիրված» աշխատանք է, բայց պատվիրատուները ինչ-որ տեղ Արեւմուտքում են, նրանց հարկավոր են սեփական կրոնի եւ հավատքի հանդեպ ժխտարարությունը խորացնող այդպիսի թեմաներ»:

Ինչ խոսք, վատ չէ գրված, թեպետ դոկտորի համար փոքր-ինչ թույլ: Հետաքրքրական է, թե ինչպես են ժամանակի հետ փոխվում իմ տարաբախտ ատենախոսության առիթով Ս. Ս.-ի կարծիքները: Նա բզկտում է այն դեռ 2003-ին թեմայի հաստատման օրվանից: Երբ դեռ գրված չէր եւ ոչ մի բառ, նա, դեմքիս առաջ թափահարելով իր ինչ-որ գրքույկը, բղավում էր, որ ատենախոսությունը բառ առ բառ արտագրված կլինի հենց իրենից: Այնուհետեւ նա բողոքում էր կոնսերվատորիայի գործընկերներից մեկին, թե. «Հասարակ արտագրում է, սակայն այնպիսի վարպետությամբ, որ չեմ հասկանում, թե որտեղի՞ց»: Հիմա էլ հայտնվեց փրկարար Ինտերնետը: Սակայն իմ առումով տարբեր ինստանցիաներին Ս.Ս.-ի հղած բազմաթիվ մատնություններից եւ ոչ մեկում նշված չէր որեւէ կայք, որտեղից այն կարող էր թեկուզ տեսականորեն «թխված» լինել (արտահայտությունը հենց Ս. Ս.-ինն է): Ինչո՞ւ: Որովհետեւ այդպիսի կայք գոյություն չունի, իսկ ատենախոսությունը պարունակում է օգտագործված 5 լեզուներով գրականության պատկառելի ցանկ:

Այդ ժամանակ Ս. Ս.-ն սկսեց կոչ անել համախոհների կրոնական զգացմունքին (անտեսելով այն փաստը, որ ատենախոսությունը վերաբերում էր զուտ երաժշտության փիլիսոփայությանը): Եվ... փոխակերպվեց պարկեշտ քրիստոնյայի: Պաշտպանությանս նախորդող օրերին նա, իմ կողքով անցնելիս, ցուցադրաբար խաչակնքում էր՝ հեր, կորի՛ր, չար ոգի: Այժմ էլ՝ զարմանալի պայծառացում. պարզվում է, աշխատանքս պատվիրված էր թշնամական Արեւմուտքի անհայտ չար ուժերի կողմից: Ախ, Արեւմուտք: Սակայն ատենախոսը կարողացել է հիմարացնել նաեւ նրան՝ կլոր գումարով վաճառել ինտերնետից թխած աշխատությունը (հետաքրքրական է, արդյո՞ք նա տեղեկացել է անհայտ ինֆորմանտից նաեւ ստացածս գումարի կոնկրետ չափի մասին): Իսկ կարելի էր վճարել բուն «սկզբնաղբյուրին»՝ հենց Ս. Ս.-ին, որն իր գրքում մի ամբողջ նախադասություն է հատկացրել ձեն-բուդդիզմին: Այդ ժամանակ նա ստիպված չէր լինի դատարանի միջոցով նույնպիսի գումար պահանջել ձեն-ի հետ կապ չունեցող Նարեկ Թովմասյանից:

Ընթերցողի մոտ կարող է հարց ծագել. ինչո՞ւ Ս. Ս.-ն՝ որոշակի անուն ունեցող դոկտոր, այդքան մեծ ջանք թափեց սկսնակ երաժշտագետի ատենախոսությունը տապալելու համար: Պատասխանը բանալ եւ պարզ է. ժամանակակից արեւմտյան երաժշտության վերաբերյալ աշխատությունների իր ենթադրելի «մենաշնորհը» պահպանելու համար:

Ինչ վերաբերում է հայ կոմպոզիտորներին, ապա իմ աշխատանքում ես մեծ մասամբ հիմնվում էի նրանց հետ անձնական շփումներիս վրա, եւ հիշատակված բոլոր հեղինակները ողջունեցին նմանօրինակ աշխատության երեւան գալը:

Ի դեպ, մի կողմ թողնելով այն հարցը, թե որքանով բարոյական է հոդվածի մեջ մայրիկիս հիշատակումը, նշեմ, որ այն զրպարտում է նաեւ ՀՀ Ազգային բանակը: Ս. Ս.-ի վառ երեւակայությամբ, դա մի ինստանցիա է, որից անհրաժեշտ է փրկվել ցանկացած գնով՝ նույնիսկ Ինտերնետից ատենախոսություններ արտագրելով (մեկ այլ տեղում նա գրում է. «Ըստ երեւույթին, պատվիրված «բանակային» ատենախոսություններով շահագրգռված է նաեւ պետությունը»):

Մեդիտացիա 2: Ստալինյան վարչակարգի վերադարձները

Շարունակենք կարդալ Ս. Ս.-ի հոդվածը: «Նկատենք, որ 27-ամյա Ավանեսովը թե դաշնակահար է, թե երկրորդային մտածողությամբ կոմպոզիտոր, եւ թե երաժշտագետ, որն ատենախոսությունը գրել (եւ ինտերնետից արտագրել) է»: Ահա այստեղ ես վերջապես պետք է Ս. Ս.-ին պատշաճը հատուցեմ՝ շնորհակալություն հայտնելով նրան: Նախ, նա ընթերցողին ծանոթացրեց իմ երաժշտական գործունեության բոլոր դրսեւորումների հետ (ընդ որում, նույնիսկ չի էլ փնովել ինձ որպես դաշնակահարի, բրավո՜): Ապա, հիմարություն կլիներ նեղանալ «երկրորդային մտածողություն»-ից. չէ՞ որ այսպես կոչված «առաջնային» մտածողության տեր են Բախը, Մոցարտը, ծայրահեղ դեպքում Չայկովսկին: Եվ նրանցից հետո երկրորդ շարքում հիշատակված լինելն անձամբ ինձ համար մեծ պատիվ է: Շնորհակա՜լ եմ, սիրելի՛ Ս. Ս.: Եվ վերջապես, բացելով փակագծերն ու ինձ բացեիբաց գրագող անվանելով, նա ինձ հնարավորություն է տալիս դիմելու դատարանին՝ զրպարտանքի պատճառով:

Ինչ վերաբերում է իմ երաժշտության համերգներին, ապա ես ցնցված եմ, թե ինչպես Ս.Ս.-ին հաջողվեց ըմբռնել վերջինիս երկրորդային լինելը՝ մշտապես ունկնդրելով այն առաջին շարքից եւ ելույթներիս ժամանակ ցուցադրաբար թերթ կարդալով: Ի դեպ, ես բոլորովին էլ չունեմ Արեւմուտքի «պատվերով» աշխատություններ ստեղծելու կարիք, քանի որ ինձ համար միանգամայն հերիք են երաժշտությանս կատարման դիմաց ստացած հոնորարները տարբեր երկրներում, որտեղ միամտաբար դեռ չհասցրեցին ընկալել իմ մտածողության երկրորդայնությունը: Կարծում եմ, որ Ս. Ս.-ի հոդվածը կօգնի միամիտ արտասահմանցիներին ավելի լավ հասկանալ երաժշտության էությունը:

Սակայն Ս. Ս.-ի բուն «ադամանդը» դեռ առջեւում է: «Այդ ժամանակ Արվեստի ինստիտուտում հանձնաժողով կազմվեց ստալինյան վարչակարգի ոգով, ինձ հալածող հատկապես չարամիտ անձանցից. Աննա Ասատրյան (նախագահ), Մարգարիտ Ռուխկյան եւ Արթուր Ավանեսով»: Մի քիչ անճիշտ: Հալածեցի՜ն խեղճ Ս. Ս.-ին: Սակայն ինչպես հաջողվեց ինձ՝ ԵՊԿ-ի ասիստենտիս եւ արվեստագիտության թեկնածուիս, հալածել նրան՝ պրոֆեսորին եւ դոկտորին, մնում է անհասկանալի: Պարզվում է, դա էլ մի հատուկ շնորհ է: Ընդ որում, ես մասնություններ չեմ հիշում, «ստալինյան վարչակարգի ոգով» Արեւմուտքի քայքայիչ ազդեցության մասին չեմ արտահայտվում, սակայն՝ հալածեցի: Ինձ հետ էլ՝ Ա. Ասատրյանն ու Մ. Ռուխկյանը՝ մի ինստիտուտի գիտաշխատողներ, որտեղ Ս. Ս.-ն ընդհանրապես ներկա չէ:

Մեդիտացիա 3: Ահեղ դատաստան

Այժմ մի քանի խոսք դատավարության մասին: Փորձագիտական հանձնաժողովը հաստատել է (եւ նշել դատարանին հղած փաստաթղթում) Ն.Թովմասյանի կողմից Ս. Ս.-ի հանրագիտարանային հոդվածից մի քանի նախադասության փոխառման փաստը, որը տեղ է գտել նրա անտիպ աշխատանքում (վերջինս ուղարկված էր DAAD որպես հաշվետվություն եւ ռեֆերատիվ բնույթ էր կրում): Ինչպես մեզ բացատրեցին «Հայհեղինակ» կազմակերպությունում, որտեղ, ի դեպ, Ս. Ս.-ն հարուցել է մեկ այլ սկանդալ, ՀՀ Հեղինակային իրավունքի մասին գործող օրենքը նման «հանցագործության» համար պատիժ չի նախատեսում: Այդուհանդերձ հանձնաժողովը քննադատել է Ն.Թովմասյանին՝ նրա արարքն անվանելով «գիտական անկոռեկտություն»: Սակայն էլ ավելի մեծ անկոռեկտություն էր հենց Ս. Ս.-ի արարքը, որն իր հոդվածում չէր նշել այն հեղինակների անունները, ովքեր նույնպես զբաղվում էին այդ թեմայով եւ հանգեցին նույն եզրակացություններին: Այդ մասին էր գնում խոսքը դատարանում: Ինչ վերաբերում է Ն. Թովմասյանի տպագրված աշխատանքին, ապա այնտեղ թվարկվում էին բացառապես կենսագրական տվյալները, ուստի զարմանալի չէ, որ որոշ մտքեր համընկել են: Ի դեպ, այդ հոդվածում էլ կար Ս. Ս.-ից մեկ բացահայտ փոխառություն, որը նույնպես հիշատակվում էր զեկույցում, ուստի այն հնարավոր չէ «կանխակալ» անվանել:

Սակայն հասկանանք ինչի՞ն էր ձգտում Ս. Ս.-ն: Գիտական արդարությա՞նը: Հազիվ թե: Հապա ինչպես բացատրել այն փաստը, որ նա դիմել է մամուլին միայն երկու դատավարությունները տանուլ տալուց, այսինքն, Ն. Թովմասյանից փող կորզելու հույսը կորցնելուց հետո, ձեռքի հետ էլ՝ բաց չի թողել ուրիշներին մրոտելու առիթը: Ի դեպ, Ն. Թովմասյանն ըստ էության լավ ինքնուրույն աշխատանք է տվել՝ համակարգելով կոմպոզիտորի որոշ կենսագրական տվյալները: Իր պահանջների էությունը ինքը Ս. Ս.-ն շատ հստակ է սահմանել. «Պետք է շրջանցել առաջին հեղինակին, նամանավանդ եթե նա ինչ-որ ժամանակ եղել է քո ուսուցիչը»: Սակայն արդյո՞ք տարօրինակ չէ ուսուցիչներին հիշելու Ս. Ս.-ի առաջարկած մեթոդը. վճարիր 5520 եվրո եւ գնա-կորիր: Այո՛, Ս. Ս.-ի ինդուլգենցիան էժան չէ: Ու եթե Նարեկը վճարեր այդ գումարը, հասարակությունը ոչինչ չէր իմանա նրա «չարագործությունների», ինչպես նաեւ այլ երաժշտագետների «հանցանքների» մասին: Տեղեկությունները կպահվեին հաջորդ անգամվա համար:

Վերջում կցանկանայի դիմել Ս. Ս.-ին խնդրանքով: Եթե իրոք անհնար է հանգիստ թողնել գործընկերներին եւ զբաղվել ազգանվեր աշխատանքով (որին նա իրոք ընդունակ է), հետագայում ցանկալի կլիներ էլ ավելի մեծ երեւակայություն ցուցաբերել նրանց վերագրվող հանցանքներում: Ինչ-որ մեկին հասարակ գրագողության մեջ մեղադրելն անհետաքրքիր ու տափակ է: Որքա՜ն ավելի հետաքրքիր է դիմել գեղարվեստական գրականության ժանրին եւ ուժերը փորձել այդ ասպարեզում: Ի դեպ, վատ չէր լինի սկզբի համար փորձել Ինտերնետը: Մի գուցե, նոր, բարդ թեմաներ որոնելիս հանկարծ կբացահայտի այն նյութը, որից «թխված» է եւ այս հոդվածը: Այդ ժամանակ արդեն հնարավոր կլինի մաքուր խղճով դիմել դատարանին: Ոչինչ կորած չէ դեռեւս:

ԱՐԹՈՒՐ ԱՎԱՆԵՍՈՎ
Արվ. թեկն., ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ կրտսեր գիտաշխատող, Կոմիտասի անվ. ԵՊԿ-ի ասիստենտ

100-ամյակ

ԳԱՌՆԻԿ ՇԱՀԿՅԱՆ

Ամենայն հայոց բանաստեղծի տաղանդաշատ դուստրը

Հովհաննես Թումանյանի հանճարի վկայությունները ոչ միայն նրա ստեղծագործություններն են, այլեւ՝ զավակները, որոնք իրենց բարձր արժանիքներով, ոմանք էլ իրենց տխուր ճակատագրերով մտան մեր ժողովրդի պատմության մեջ որպես նրա նվիրյալ, թումանյանական ոգին եւ դաստիարակության դրոշմները կրող դեմքեր: Յուրաքանչյուրի կյանքի պատմությունը մի ուսանելի, ճանաչողական, դաստիարակչական արժեք է ներկայացնում, որ բացում է ոչ միայն բարձր նկարագիր ունեցող այդ անհատների կյանքի էջերը՝ իրենց լույսով եւ ողբերգականությամբ, այլեւ կարեւոր է Մեծ բանաստեղծի մարդկային եւ ծնողական նկարագիրն առավել ամբողջականությամբ ու խորությամբ ճանաչելու համար:

Թամար Թումանյանը Հովհաննես Թումանյանի տասը զավակներից ամենակրտսերն էր: Ծնվել է Թիֆլիսում 1907 թվականին, սովորել տեղի Գայանյան օրիորդաց դպրոցում, ապա Երեւանի համալսարանի տեխնիկական ֆակուլտետում, 1931-ին ավարտել է Երեւանի Շինարարական ինստիտուտը (որ 1933-ին դարձավ պոլիտեխնիկական)՝ ճարտարապետի մասնագիտությամբ: 1931-36 թվականներին աշխատել է Ալեքսանդր Թամանյանի ճարտարապետական արվեստանոցում, մասնակցել է կառավարական տան, օպերայի եւ բալետի թատրոնի շենքի նախագծերի մշակմանը՝ անցնելով մասնագիտական ուսանելի բովով: Ավելի քան 35 տարի աշխատելով որպես ճարտարապետ՝ նախագծել է մեծ թվով շենքեր եւ շինություններ՝ ՔանաքեռՀԷԿի եւ թիվ 447 գործարանի բնակելի տները, Հիդրոմետծառայության վարչական շենքը, Սիսիանի հյուրանոցը, ժողդատարանը, ամառանոց Նորքում, հանրակացարանային, վարչական շենքեր, տիպային բնակելի տներ եւ այլն: Դրանցում հմտորեն լուծված են ճարտարապետական-հատակագծային շատ խնդիրներ, շատերն էլ տեղ են գտել մասնագիտական գրքերում: Մասնավորապես Հիդրոմետծառայության շենքն իր հորինվածքով եւ կերպավորմամբ հետպատերազմյան հայ ճարտարապետության բնութագրական եւ արժեքավոր օրինակներից է:

Հոր՝ Հովհ. Թումանյանի ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում հայրենի ճարտարապետական հուշարձանների ճանաչողությունն ու արժեւորումը, դրանց խնամքի եւ պահպանության համար մտահոգությունը, ճարտարապետության տարբեր խնդիրներին, ճարտարապետ Թորոս Թորամանյանի գործունեությանը նվիրված հրապարակումները, որոնցից ակնհայտ է, որ բանաստեղծն օժտված էր նաեւ հայրենագիտական-ճարտարապետական որոշակի ձիրքով եւ տաղանդով, ինչն իր դրոշմն էր դրել նրա ստեղծագործական խառնվածքի վրա: Եվ, երեւի թե, այդ ճարտարապետական ոգու ժառանգորդական փոխանցման, պատկերավոր մտածողության եւ երեւակայության գեների դրսեւորումն է դստեր՝ Թամարի՝ ճարտարապետի մասնագիտության ընտրությունը եւ այդ ոլորտում ունեցած ստեղծագործական արգասաբեր գործունեությունը:

Թամար Թումանյանը եղել է Հայաստանի ճարտարապետների միության քարտուղարը (1945-49), Հայաստանի ճարտարապետական ֆոնդի նախագահը (1947-51): Մասնագիտական տեւական, արդյունավետ գործունեությունից հետո նա 1966-ից ստանձնեց Երեւանի Հովհ. Թումանյանի թանգարանի տնօրենությունը (փոխարինելով քրոջը՝ Աշխենին) եւ մինչեւ մահը (1989) ողջ էությամբ եւ կարողությամբ նվիրվեց հոր գրական ժառանգության պահպանման, թանգարանի շենացման ու հարստացման, այն մշակութային առաջնակարգ կենտրոն դարձնելու խնդրին՝ 23 տարի անընդմեջ լինելով հայրական օջախի, ինչպես ասում են, եւ՛ տերը, եւ՛ ծառան:

Թանգարանի հնարավորությունները մեծացնելու նպատակով գոյություն ունեցող շենքի արեւելյան կողմին կից՝ շենքի հեղինակ Գրիգոր Աղաբաբյանի որդու՝ ճարտարապետ Արա Աղաբաբյանի նախագծով 1969-ին կառուցվեց ցուցադրման լայն հնարավորություններով երկհարկանի մասնաշենքը, որի առաջին հարկում ցուցասրահներ են, «Ձմեռային այգին», երկրորդում՝ ընդարձակ դահլիճը կից գրադարանով, բնական լուսավորությունն իրագործելով վերեւից՝ հայկական ժողովրդական տների երդիկանման բացվածքների ձեւով: Ստեղծվեց նաեւ թումանյանական «Վերնատան» երեւանյան տարբերակը՝ նույնանման կահավորմամբ, հարդարմամբ, ինչպես ժամանակին եղել է Թիֆլիսի Բեհբության փողոցի թիվ 50 տանը: Նորոգվեց, հարստացվեց ողջ ցուցադրույթը, բարեկարգվեց, արդիականացվեց ձեւավորումն ու ներկայացումը: Բարձր հնչեղությամբ իրականացվեց Լոռվա ձորի ծավալատարածական գեղամանչ համայնապատկերը (նկարիչներ՝ Նիկոլայ Քոթանջյան, Վալերի Պողոսյան)՝ ուղեկցվելով Ա. Տիգրանյանի «Անուշ» օպերայի լուսեղեն եւ սրտահույզ երաժշտությամբ: Այդ ամենով մեծ բանաստեղծի աներեւույթ ներկայությունն առավել ներկայանալի դարձավ: Հատկապես մեծ եղավ Թամար Թումանյանի դերը բանաստեղծի 100-ամյա հոբելյանի միջոցառումների կազմակերպման եւ անցկացման գործում: Նա արդյունավետորեն իրականացրել է միջոցառումներ՝ կապված բանաստեղծի կյանքի եւ ստեղծագործության տարբեր կողմերի հետ (թումանյանական ընթերցումներ, հրատարակչական, հավաքչական աշխատանքներ, հետազոտություններ, պրոպագանդ եւ այլն): Թումանյանի թանգարանը գործունեության ծիրի մեջ առավ թումանյանագետ-մտավորականների մի գործուն համախումբ (Արամ Ինճիկյան, Էդվարդ Ջրբաշյան, Լեւոն Հախվերդյան, Լուսիկ Կարապետյան, Վարագդատ Հարությունյան, Էդմոնդ Տիգրանյան, Սուսաննա Հովհաննիսյան, Ֆրիդա Հակոբյան, Լյուսի Թաշճյան, Մարինա Բաղդասարյան, Նաիրա Ազարյան եւ ուրիշներ), որ շատ օգտակար եղավ թանգարանի առջեւ դրված խնդիրների լուծման գործում: Թանգարանի մշտական հյուրերն են եղել եւ նրա գործունեությանն իրենց նպաստն են բերել Ավետիք Իսահակյանը, Դերենիկ Դեմիրճյանը, Մարտիրոս Սարյանը, Սուրեն Քոչարյանը, Սիլվա Կապուտիկյանը, Հրաչյա Հովհաննիսյանը, Հրանտ Մաթեւոսյանը եւ ուրիշներ: Թանգարանը, Հովհ. Թումանյանի խոսքերով ասած, «բանում էր մեղվի փեթակի պես»՝ գտնվելով հասարակության ուշադրության եւ հնչողության շրջանակում:

Թամար Թումանյանն արժանապատվորեն կրում էր Թումանյանների մեծ գերդաստանի բարի ավանդույթները եւ ծառայեցնում ժողովրդին: Իրոք, ժառանգել էր «ծով բարություն, շնորհք ու սեր»: Ժամանակակիցները վկայում են, որ «ուժեղ եւ ինքնատիպ բնավորություն էր Թամարը՝ լայնախոհ ու առատաձեռն, միշտ բարձր կանգնած կյանքի մանրուքներից, միշտ ուղղամիտ եւ սկզբունքային» (Էդվարդ Ջրբաշյան), որ «ընտանիքն ու հոր շրջապատն անջնջելի հետք էին թողել Թամարի խառնվածքում: Հորից էր ժառանգել այնպիսի բարեմասնություններ, որպիսիք են մարդամոտությունը, մարդասիրությունը, մարդկանց նկատմամբ կարեկցությունը, անխառն հայրենասիրությունը եւ, իհարկե, եռանդալից, պարտաճանաչ ու նվիրյալ գործունեությունը» (Վարագդատ Հարությունյան): Ավելացնենք նաեւ հումորը եւ անմիջականությունը, որ դրսեւորվել են շատ վաղ հասակից: Քույրը՝ Նվարդը պատմում էր, որ Հովհ. Թումանյանի ծննդյան 50-ամյակի օրերին բանաստեղծը հագնում է իր նոր վերնաշապիկը, կապում շեղ փողկապը, պատրաստվում դուրս գալու: «Հայրիկ, այդ ո՞ւր ես այդպես պատրաստվում,- հարցնում է իննամյա Թամարը: «Շատ լոռեցիները» հավաքվել են, ինձ էլ հրավիրել: - Հայրիկ, դու ամենամեծ լոռեցին ես, ուրեմն ամենամեծ շաշն ես», վրա է բերում աղջիկը:

Թումանյանի հարաբերությունները զավակների հետ եղել է այնպես, ինչպես հավասարը հավասարի: Ծնողի եւ զավակների դասական, իդեալական հարաբերությունների օրինակ, լի սիրով, կիրթ, բարի, ազնիվ, նվիրական զգացումներով: Ընտանեկան բացառիկ երանելի միջավայր: Թամարի կրտսեր լինելը չէր խանգարում, որ նա էլ գրեթե հավասարժեք տեղ ունենար մյուս զավակների շրջանակում եւ նրանց հավասար արժանանար հոր ուշադրությանն ու ջերմագին վերաբերմունքին:

Թամարի անունը հոր կենսագրության հետ կապվում է ամենավաղը, երեւի թե, 1909-ի սկզբներին, երբ Մետեխի բանտում գտնվող Թումանյանը տեսակցության ժամանակ՝ 1,5 տարեկան Թամարին գրկելիս, ծխախոտի ծալծլած թուղթ է դնում նրա հագուստի ծալքում: Պարզվում է, որ թղթի վրա գրված են բանաստեղծի «Մի կաթիլ մեղրը» բալլադը եւ «Վայրէջք» բանաստեղծությունը: Պատկերացնելի է, թե ինչ կստացվեր, եթե Թումանյանի այդ «կոնսպիրատիվ» քայլը՝ Թամարի ակամա մասնակցությամբ, հաջողություն չունենար:

Բանաստեղծը կազմել է հայրենագիտական խաղերի շարք՝ նվիրված հայոց գրերին, աստղերին, ծաղիկներին, ծառերին, քարերին, գույներին, առածներին, հանելուկներին՝ «որ մեր երեխաներն ու պատանիները ճանաչեն ու սիրեն իրենց հայրենիքը»: Զավակները ստեղծում են «Մանուկ» ընկերությունը եւ փորձում կյանքի կոչել հոր մտահղացումները: Թումանյանի խորհուրդներով եւ ավագ որդու՝ Մուշեղի ղեկավարությամբ բեմադրվեց «Ծաղիկների երգը» խաղը, որում Թամարը ներկայացել է կակաչի կերպարով: Բանաստեղծին հասկապես մեծ բերկրանք են պատճառել կրտսերների՝ Թամար կակաչի, Սեդա-աղջկա, Արփիկ-սուսանի դերակատարումները:

Թամարն ընդամենը տասը տարեկան էր, եւ ինչ «մեծական» նամակ է գրում եղբորը՝ Արտավազդին. «Ինչի՞ նամակ չես գրում: Էնպես լավ անցկացրինք հայրիկի տոնը (հունվարի 14-ը՝ անվանակոչության օրը- Գ. Շ.), վաթսունհինգ հոգի եկան, աթոռներս պակասեց, գնացինք Աշխենի տնից բերեցինք: Անդրանիկը հարբած եկել էր, էնքան ուշունց էր տալիս: Փետրվարի մեկին կամ երկուսին Բրյուսովը կգա» («Թումանյանի ընտանիքի նամականին», կազմեց եւ ծանոթագրեց Իրմա Սաֆրազբեկյան, Եր., 2002, էջ 90): Դեռ փոքր հասակից դրսեւորվել է ապագա ճարտարապետ Թամարի նկարչական ձիրքը եւ սերը գեղարվեստի հանդեպ: Այդ մասին Փարիզից Համլիկ եղբայրը վեցերորդ դասարանում սովորող քրոջը գրում է. «Արդեն ինձ համա՜ր... VI դասարան, ես դրանից դենը չեմ գնացել: Ուրախացա, որ դու նկարում ես եւ սիրում գեղարվեստը... Կարդա, միշտ կարդա ռուսերեն, ճիշտ, ճիշտ, շատ եմ խնդրում, մի մոռանա հայերենդ եւ լավ սովորի ռուսերեն»: Համլիկը Թամարին թե՛ սովորելու ժամանակ, թե՛ հետագայում՝ արդեն որպես ճարտարապետ աշխատելիս, ուղարկել է գրքեր, նկարներ, նկարչական պարագաներ, նաեւ խորհուրդներ տվել մասնագիտության մեջ խորանալու ուղղությամբ: Թամարին ուղղված նամակը վերջացնում է հոր՝ մահվանից առաջ արտասանած վերջին բառերով՝ «Ողջաղ կացէք», որ թեւավոր էր դարձել ընտանիքի համար:

Բանաստեղծն ընծայական է թողել «Անուշ» պոեմի 1916-ի հրատարակության անվանաթերթի վրա. «Իմ Թամարիկին/ Որ իր հայրիկին/ Ճանաչեց նոր/ Էսօր»: Դրա շարժառիթի մասին Թամարը պատմել է, որ «ինքը մի անգամ դասագրքից կարդացել է «Անուշ» պոեմի «Ամպերը դանդաղ, ուղտերի նման» տողով սկսվող հատվածը եւ արտահայտել է իր հիացմունքը: Բանաստեղծը ժպտալով ասել է՝ «Աղջիկս ինձ նոր ճանաչեց» եւ տեղնուտեղը գրել է այս ընծայականը»: Մայրը՝ Օլգան Թամարին կնքել է նաեւ Սեւուկ անունով: Այդ մասին Հովհ. Թումանյանը տիկնոջն ուղղված 1907 օգոստոսի 2-ի նամակում գրել է. «Մի ուլիկի հեքիաթ եմ գրել. անունը դրել եմ «Սեւուկ», դու էլ էդտեղ երեխի անունն ես Սեւուկ դրել» (նկատի ունի իր «Ուլիկը» հեքիաթը, որի վերնագիրը նախապես եղել է «Սեւուկ»): Քույրը՝ Աշխենը գրում է. «Թումանյանը առաջին շրջանի գրվածքներից շատերը չէր հավանում՝ համարելով թույլ բաներ: Լեգենդներից «Ախթամարը» չէր սիրում, ուզում էր հանել (ժողովածուից), կատակի ձեւով, թե՝ Թամարի խաթեր համար դեռ մնա»: 1917 հունվարի 1-ին Թումանյանը Թամարի ալբոմում գրել է շնորհավորանքի սրտառուչ խոսքեր:

Գրել է նաեւ 1920-ին, որ պատած է տխրության, կարոտի երանգով:

1920 թվականին սիրագորով հայրը Թամարի ալբոմում թողել է մի թանկագին, բայց տխուր մասունք եւ, որ մթագնում է նաեւ այսօրվա ընթերցողին մեծ լավատեսի տրտմալի թախիծով, «կայծակնահար կաղնու» վշտի ու հոգսի ահագնությամբ:

Լուսը լուսին խո ժպիտն է իմ երեսին ճառագում,
Երբ, ախ, արդեն անբույժ զարկըված, դեպի մահն եմ ես հակվում,
Էնպես են վառ արեգակի շողերի տակ կենսաւոր
Կայծակնահար կաղնին ոտի ջրանում է օրեգոր:

▼▼▼

Կարծես երեկ էր, որ, ասես, ողջ աշխարհը տոնում էր հոր՝ մեծ հումանիստ-Մարգարեի, «Տիեզերքի տիրոջ» 100-ամյակը: Վերջին զավակն էլ դարձավ 100 տարեկան...

Թամար Թումանյանի մահով (1989 թ.) դատարկվեց «Թումանյանի պալատը», ունեցանք, ինչպես Էդ. Ջրբաշյանն է գրում. «Ոչ միայն «կենդանի Թումանյանի» հետ շփվելու հնարավորության կորուստ, այլեւ մի ամբողջ դարաշրջանի եւ կուլտուրայի ավարտ, որոնք էլ երբեք ետ չեն դառնա...»:

Թամար Թումանյանը, մեծ չափով ընդլայնելով թանգարանի գործունեության շրջանակը, ձգտում էր բարձրացնել նաեւ թանգարանի դերը Հովհ. Թումանյանի կյանքի եւ ստեղծագործական ժառանգության ուսումնասիրության գործում, ինչն այսօր շատ կարեւոր է եւ անհրաժեշտ: Ակադեմիկոս Էդ. Ջրբաշյանն է գրել. «Ինչպես Պուշկինը եւ Գյոթեն իրենց ազգերի համար, այնպես էլ Թումանյանը մեր ազգի համար երբեք չի սպառվի, նա անընդհատ նոր դիրքերից կուսումնասիրվի»:

Դեռեւս կան մեծ գրողի կյանքի եւ գործունեության հետ կապված շատ խնդիրներ (կյանքի տարեգրությունը, գիտական կենսագրությունը, «Թումանյանական հանրագիտարան» եւ այլն), որոնց իրագործումը շատ կարեւոր կլինի թումանյանագիտության, մեր ազգային մշակույթի հետագա զարգացման համար:

Այսօր քիչ է Թումանյանի ժառանգության պահպանման եւ սերունդների սեփականությունը դարձնելու ուղղությամբ կատարվող աշխատանքը: Լիովին հասունացած է, որպեսզի թանգարանը հետայսու լինի ոչ միայն թումանյանական արժեքների պահպանության վայր, այլ նաեւ՝ այդ արժեքների հետազոտման, հայտնաբերման, գնահատման կենտրոն, այսինքն պահանջ է առաջանում վերափոխել Թումանյանի թանգարանի կարգավիճակը՝ նրա գործունեությանը տալով նաեւ գիտահետազոտական ուղղվածություն, դարձնելով թանգարան-ինստիտուտ, ինչպես Երեւանի Մատենադարան-ինստիտուտը: ■

Թամար Թումանյան

Հովհաննես Թումանյանի ընտանիքը

Ոստիկանատանը Թուրքիայի դրոշը ձեռքին նկարվել է նաեւ քահանա Սանտորոյին սպանողը

Նա դատապարտվել է 18 տարվա ազատազրկման

Հոկտեմբերի 1-ին Ստամբուլի քրեական դատարանում գումարվել էր «Ակօսի» գլխավոր խմբագիր Հրանտ Դինքի սպանության գործով դատական 2-րդ նիստը, 3-րդը նշանակվել է փետրվարի 11-ին: Հոկտեմբերի 4-ին Թուրքիայի գերագույն դատարանը հաստատել է Տրապիզոնի քրեական դատարանի վճիռը, ըստ որի, կաթոլիկ քահանա Անդրեա Սանտորոյին սպանելու համար 18 տարի 10 ամիս ազատազրկման է դատապարտվել Օ. Ա.-ն: Մարդասպանը, ինչպես նշում է «Միլլիեթը», դեռեւ 16 տարեկան է, այդ իսկ պատճառով կալանավայրում կմնա 8 ու կես տարի եւ ազատ կարձակվի 26 տարեկան հասակում: Դրան, ըստ թուրքական թերթի, նպաստում է քրեական օրենսգրքի դրույթների ի կատար ածման հոդվածը, նկատի ունենալով անչափահասությունը:

Այս մարդասպան պատանին 2006-ի փետրվարի 5-ին, ներխուժելով Տրապիզոնի Սանտա Մարիա կաթոլիկ եկեղեցի, աղոթքի պահին ատրճանակի կրակոցով սպանել էր Սանտորո քահանային: Սպանության համար նախատեսվող ցմահ բանտարկությունը մարդասպանի անչափահասության պատճառով կրճատվել էր նախ մինչեւ 20 տարվա, ապա եւ 18 տարի 10 ամսվա ազատազրկման: Դատարանն այդ վճիռը կայացնելիս մարդասպանին մեղադրել է կանխամտածված սպանության, բնակչության մեջ խուճապ առաջացնելու եւ ապօրինի զենք կրելու մեջ:

Թեեւ գերագույն դատարանը մերժել է վճիռը բեկանելու դատապաշտպանների դիմումը, սակայն դրանով փակվել է սպանության այս գործը: Այսինքն, չի բացահայտվելու նաեւ քահանա Անդրեա Սանտորոյի սպանությունը, այսպիսով, բուն կազմակերպիչները շարունակելու են մնալ ազատության մեջ:

Թուրքիայի գերագույն դատարանի վերոհիշյալ որոշումը խիստ զայրացրել է մարդասպանի հորը՝ Հիքմեթին: Նա, «Ենի շաֆաքի» վկայությամբ, հայտարարել է, որ դիմելու է Եվրոպայի մարդու իրավունքների դատարան, ավելացնելով. «Այսպիսի որոշման չէինք սպասում: Սպասում էինք, որ կկրճատվի իմ որդու ազատազրկման ժամկետը: Չեմ վարկաբեկում դատապաշտպաններին, սակայն նրանք ակտիվ չեն եղել: Որդիս այս հանցանքը դեռեւս 15 տարեկան հասակում է կատարել: Հետամուտ եմ լինելու նրա իրավունքների պաշտպանությանը»:

«Վաքթը» մարդասպանի հոր խոսքերը ներկայացրել է հետեւյալ կերպ. «Իմանալով վճիռը հաստատելու գերագույն դատարանի որոշման մասին, ցնցվեցի: Մինչդեռ դատապաշտպաններն ասում էին, որ պատիժը 100 տոկոսով կրճատվելու է: Թյուրիմացություն է եղել: Մենք տերտերի դեմ որեւէ նկրտում չենք ունեցել: Եթե իմ որդին սպաներ քաղաքի մուֆթիին, ապա 3 տարվա ընթացքում ազատ կարձակվեր: Ինչ առանձնահատկություն ունի տերտերը: Որդիս արածի համար արդեն զղջացել է: Իմ տղային ներել են տերտերի մայրը, քույրը, քրոջ որդին, իսկ մեր պետությունը՝ ոչ: Մի՞թե դրա համար, որ սպանվողը տերտեր է եղել»:

Ի դեպ, թուրք ոստիկանները, ինչպես Հրանտ Դինքի մարդասպան Օգյուն Սամասթի, այնպես էլ Սանտորո քահանայի սպանողի ձեռքին թուրքական դրոշ են տվել, որ նկարվի: Երկու դեպքում էլ նրանք լուսանկարներն ուղարկել են իրենց ծնողներին: Քահանայի սպանողի հայրը դա կախել է իր արհեստանոցի պատից:

Հիշեցնենք, որ քահանայի սպանությունից հետո մարդասպանի մայրը հայտարարել էր. «Ինչ որ արել է իմ որդին, հանուն հայրենիքի եւ պետության է արված: Մինչդեռ մեր պետությունը ողջ-ողջ թաղում է նրան»:

Մարդասպանի մոր խոսքերի տրամաբանական շարունակությունը ենթադրում է ոչ թե պատժել մարդասպանին, այլ պարգեւատրել, ընդհուպ ազգային հերոս հռչակել: Դրա օրինակն Ադրբեջանում արդեն կա: Թերեւս այդ առումով պատահական չեն թուրք եւ ադրբեջանցի պետական գործիչների արտահայտությունները. «Թուրքերն ու ադրբեջանցիները մեկ ազգ են, երկու պետությամբ»: Ըստ երեւույթին, նրանց մեկ ազգ դարձնող գլխավոր գործոնը բռնության պաշտամունքն է, մարդասպանին հերոսացնելու այլանդակ դրսեւորումը:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Իսպանիայում ձերբակալվել են բասկ առաջնորդներ

Իսպանական «Էլ Մունդո» թերթը տեղեկացնում է, որ հինգշաբթի օրը ձերբակալվել են բասկերի ETA խմբավորման քաղաքական թեւի՝ «Բատասունայի» 22 անդամներ: Ձերբակալությունները կատարվել են բասկերի երկրի Սեգուրա քաղաքում, որտեղ կուսակցության առաջնորդները հավաքվել են ընտրել նոր «ազգային խորհուրդ»: Դրա կազմում ընդգրկվելու էին նոր ղեկավարներ՝ վերջին մեկ տարում ձերբակալվածների փոխարեն:

Ձերբակալված գործիչներին այսօր եւ վաղը կհարցաքննի դատավոր Բալթասար Գարսոնը, որը պետք է որոշի նրանց կալանքի տակ առնելու կամ ազատ արձակելու հարցը:

Ավելի վաղ՝ երեքշաբթի օրը Սան Սեբաստիանում ձերբակալվել էր «Բատասունայի» միջազգային ներկայացուցիչ Խոսեբա Ալվարեսը: «Բատասունայի» գործունեությունը 2003-ից արգելված է ETA-ի հետ կապերը չխզելու եւ բռնարարքներից չհրաժարվելու պատճառով: Դրանից առաջ Իսպանիայի շրջանային ընտրություններում 2001-ին կուսակցությունը ստացել էր քվեների 10 տոկոսը, իսկ 1999-ի տեղական ընտրություններում՝ գրեթե 20 տոկոս:

Մուշարաֆը եւ Բհուտոն կկիսեն իշխանությունը

Բհուտոն կվերադառնա հոկտեմբերի 18-ին

Պակիստանի տարագիր նախկին վարչապետ Բենազիր Բհուտոն եւ նախագահ Փերվեզ Մուշարաֆը համաձայնության են եկել ազգային հաշտեցման շուրջը, որը ճանապարհ է հարթում իշխանությունը կիսելու համար:

Պակիստանի երկաթուղիների նախարար Շեյխ Ռաշիդը Ֆրանսպրեսի թղթակցի հետ զրուցելիս հաստատել է համաձայնության փաստը: Նույնն է արել նաեւ Բհուտոյի «Պակիստանի ժողովրդի կուսակցության» ղեկավարներից մեկը:

Ազգային հաշտության որոշումը նախատեսում է քաղաքական գործիչների համաներում: Տիկին Բհուտոն անցյալում ամբաստանվել է կաշառակերության մեջ եւ 1999-ից ապրում է Լոնդոնում: Բհուտոն Պակիստանի վարչապետն է եղել երկու անգամ՝ 1988-1990, եւ 1993-1996 թվականներին:

Պակիստանի նախագահական ընտրությունների նախօրեին Բհուտոյի եւ Մուշարաֆի կողմնակիցները լավատես են երկրում իշխանությունը կիսելու հեռանկարի հարցում: Կառավարությունը խոստացել է շուտափույթ վերջ դնել Բհուտոյի նկատմամբ ավելի վաղ ծավալված դատական հետապնդումներին:

Պակիստանի ժողովրդի կուսակցությունն իր հերթին պահանջում է նախագահի եւ վարչապետի միջեւ իշխանության արդար վերաբաշխում, ինչպես նաեւ սահմանադրության փոփոխություն, որը Բհուտոյին թույլ կտա 3-րդ անգամ զբաղեցնել վարչապետի պաշտոնը:

Ինչ վերաբերում է նախագահական ընտրություններին, վերլուծաբանները չեն կասկածում, որ Մուշարաֆը կվերընտրվի, քանզի քվեարկությունն անուղղակի է եւ տեղի կունենա Մուշարաֆին հավատարիմ խորհրդարանում եւ նահանգային ժողովներում:

160 միլիոնանոց իսլամական երկիր Պակիստանում Բհուտոն վարչապետի պաշտոնն զբաղեցրած միակ կինն է: Ֆրանսպրեսի տեղեկությունների համաձայն, նա հայրենիք կվերադառնա հոկտեմբերի 18-ին:

ՏԱՋԻԿՍՏԱՆ

Դուշանբեում բացվեց ԱՊՀ գագաթաժողովը

Ուկրաինայի նախագահը բացակայում է

Նորագույն պատմության մեջ առաջին անգամ Տաջիկստանը դարձել է ԱՊՀ քաղաքական կյանքի կենտրոնը: Հանրապետության ազգային բանկի շենքը երեք օրով վերածվել է ժամանցի կենտրոնի: Տարբեր երկրներից այստեղ հավաքվել են ԶԼՄ-ների մոտ 400 ներկայացուցիչներ:

Տաջիկ խոհարարները հյուրերի համար պատրաստել են ավանդական «շուրպո» ապուր, տաջիկական փլավ, մանթը, լոլա-քեբաբ եւ խորոված: Ճաշացուցակում կան նաեւ ռուսական պելմեններ, ուկրաինական բորշ, հայկական տոլմա, ղազախական բեշբարմակ:

ԱՊՀ պետությունների ղեկավարներից բացակայում է միայն Ուկրաինայի նախագահը, որի փոխարեն Դուշանբեում է երկրի արտգործնախարարը: Յուշչենկոյի բացակայությունը պատճառաբանվում է շաբաթավերջին Ուկրաինայում անցկացված խորհրդարանական ընտրությունների քվեների հաշվարկին ներկա գտնվելու անհրաժեշտությամբ:

Ռուսական հեռուստատեսության հաղորդումների համաձայն, ԱՊՀ գագաթաժողովի օրակարգի 20 հարցերից ամենագլխավորը ԱՊՀ երկարաժամկետ բարեփոխման շրջանակներում հանրակցության հետագա զարգացման հայեցակարգն է: Պետությունների ղեկավարների խորհուրդը նաեւ կքննարկի ներգաղթի քաղաքականությունը եւ կընտրի կազմակերպության նոր նախագահ:

Օրակարգի հարցերի թվում են ներգաղթը, թմրադեղերի առեւտուրը, ապօրինական եկամուտների լվացումը, տնտեսական համագործակցության հեռանկարները, ԱՊՀ սահմաններում ազատ առեւտրի ռեժիմը եւ ներդրումային համատեղ նախագծերի իրականացումը:

Գագաթաժողովի մասնակիցների եւ հյուրերի անվտանգությունն ապահովում են Տաջիկստանի իրավապահ մարմինների ավելի քան 6000 աշխատակիցներ, հաղորդում է Ինտերֆաքս գործակալությունը:

ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Վիկտոր Ռուշայլոյի պաշտոնավարման ժամկետի ավարտին ընտրվեց նոր քարտուղար՝ Սերգեյ Լեբեդեւը, իսկ նախագահող երկրի կարգավիճակ ստացավ Ուզբեկստանը:

Պինոչետի այրին եւ զավակները մեղադրվում են յուրացումների մեջ

Պետական միջոցների յուրացման մեղադրանքով Չիլիում ձերբակալվել են նախկին բռնապետ Աուգուստո Պինոչետի այրին եւ հինգ զավակները:

Դատարանի կարծիքով, Պինոչետի ընտանիքը մեղսակից է ամերիկյան Riggs բանկի հաշիվներում 2004-ին հայտնաբերված առնվազն 27 մլն դոլարի յուրացմանը: Պինոչետի այրի Լուսիա Իրիարտի եւ զավակների ձերբակալության մասին հաղորդել է Չիլիի ոստիկանությունը:

Դատավոր Կառլոս Սերդան կարգադրել է կալանավորել գործի հետ կապված 17 այլ կասկածյալների: BBC-ն հաղորդում է, որ նրանց մեջ են Պինոչետի նախկին օգնականը, փաստաբանը եւ առնվազն երեք պաշտոնաթող գեներալներ:

Պինոչետների ընտանիքի փաստաբան Պաբլո Ռոդրիգեսը դատարանի վարքագիծը համարում է «անօրինական եւ վիրավորական»:

Իսկ Չիլիի նախագահ Միշել Բաշելետը հայտարարել է, որ երկրում «ամենքը հավասար են օրենքի առջեւ»:

Պինոչետի բանկային հաշիվները հայտնաբերվել էին ամերիկյան Սենատի հանձնաժողովներից մեկի անցկացրած քննության ընթացքում: Այս կապակցությամբ նախկին բռնապետին կասկածում են հարկեր չվճարելու, խարդախության եւ պետական միջոցների հափշտակման մեջ:

2006-ին Պինոչետը 91 տարեկանում մահացավ սրտի նոպայից: Այն ժամանակ նա արդեն տնային կալանքի տակ էր: Ավելի վաղ նա զրկվել էր անձեռնմխելիությունից, մեղադրվել իրավախախտումների եւ հարկ չվճարելու մեջ: Սակայն նրա փաստաբանները հայտարարել էին, թե Պինոչետը չի կարող դատվել առողջական վիճակի պատճառով:

Գեներալ Աուգուստո Պինոչետը Չիլիում 1973-ին Մ. Նահանգների քաջալերությամբ իշխանության գլուխ էր անցել՝ զինվորական հեղաշրջման միջոցով տապալելով Սալվադոր Ալիենդեի ձախամետ կառավարությունը:

Հետագայում Ալիենդեի ավելի քան 3000 կողմնակիցներ մահապատժի էին ենթարկվել, հազարավոր չիլիացիներ խոշտանգվել կամ աքսորվել էին:

Չնայած այս ամենին, ներկայումս Չիլիի հասարակության զգալի մասը համոզված է, որ Պինոչետի զինվորական խունտան երկիրը փրկել է կոմունիզմից, դարձնելով Հարավային Ամերիկայի ամենահարուստ պետություններից մեկը:

Վստահաբար այս երջանկութիւնը կը բաժնէ աշխարհատարած թէքէեանական անդամակցութիւնը, երբ ԹՄՄ-ի միակ թատերախումբը՝ «Միհր Մկրտչեան», օրերս պիտի բարձրանայ հայրենի բեմ, հիւրախաղերով ներկայանալու Հայաստանի մեր թատերասէր հասարակութեան: Արդարեւ, հոկտեմբերի 9-ին Ժ. Անանեանի «Տախի-տախի», 10-ին՝ Թոմայի «Ծուղակը» եւ 11-ին՝ Պարոնեանի «Արեւելեան ատամնաբոյժը» ներկայացումներով Երեւանի Պատանի հանդիսատեսի թատերասրահին մէջ մկրտչեանականները առաջին անգամ Ամերիկայի այս ափերէն պիտի բարձրանան հայրենի բեմ:

Իր հիմնադրութեան 10-ամեակին առթիւ

ԹՄՄ Նիւ Եորքի «Միհր Մկրտչեան» թատերախումբը հիւրախաղերով կը բարձրանայ հայրենի բեմ

Տասը տարի առաջ հայ թատրոնով խանդավառ ափ մը տղաք այս մեծ ոստանին՝ Նիւ Եորքի մէջ դրին հիմը մեր թատերախումբին: Դիւրին չեղաւ անցուցած երթը մեր թատերախումբին, երբ նկատի ունենանք աշխարհի այս մեծագոյն քաղաքին հեռաւորութիւնները, եղանակի պարտադրած դժուարութիւնները, քաղաքին կեանքի արագութիւնը, կեդրոն ու մինչեւ վերջերս հասանելի չըլլալու անորոշութիւնը: Սակայն հայ թատրոնին նկատմամբ ունեցած մեր սէրը եւ մանաւանդ նոր սերունդին մօտ հայախօսութիւնն ու թատերական մեր երկհազարամեայ ժառանգութիւնը տարածելու առաքելութիւնը պատճառ դարձան, որ թատերական յանձնախումբին անդամները առանց վհատելու շարունակեն իրենց աշխատանքը այս ուղղութեամբ:

Տասը տարիներ «Միհր Մկրտչեան» թատերախումբը անդադրում կերպով բեմ հանեց հայ թէ օտար հեղինակներ, սկսած Պարոնեանով, Սարոյեանով, Մելքոնեանով ու Անանեանով եւ շարունակած՝ դէ Ֆիլիփօ, Գոլդոնի, Թոմա, Շէյքսփիր ու Հէնըրիէն, աւելի քան քառասուն փորձառու թէ սկսնակ դերասաններով եւ նոյնքան թէքնիք աշխատողներով: Թատերախումբը ունեցաւ բեմադրիչներ Թամար Յովհաննիսեանը՝ այրին Ֆունզիկի, որուն անունով մկրտուեցաւ 1997-ին թատերախումբը, Վարդան Գ. Յովհաննիսեանը, Յակոբ Չաքմաքճեանը եւ անշուշտ իր բեմադրիչ՝ հայ բեմի վաստակաւոր Պերճ Ֆազլեանը, որուն թատերական ծառայութեան 60-ամեակը աննախընթաց կերպով տօնուեցաւ թատերախումբին նախաձեռնութեամբ 2006 ապրիլին, ի ներկայութեան սփիւռքահայ բեմի երախտաւորներու:

Նիւ Ջըրզիէն անդին «Մկրտչեան» թատերախումբը ունեցաւ իր տասնամեայ երթին ընթացքին հիւրախաղեր զանազան հայաշատ կեդրոններու մէջ. այսպէս՝ Բոստոն, Լոս Անճելըս, Մոնրէալ, Նիւ Եորք, Ֆիլատելֆիա եւ շուտով՝ Հայաստանէն վերադարձին՝ Չիկագօ:

Որեւէ այլ թատերախումբը որպէս արհեստավարժ խումբ չէ հիմնուած, սակայն, բարեբախտաբար, Նիւ Եորքի փոքրաթիւ դերասաններէն գրեթէ բոլորը մաս կազմած են մեր խումբին, մինչեւ իսկ անգամ մը համար Լոս Անճելըսէն՝ Գրիգոր Սաթամեանը: Բայց պէտք է արձանագրել, որ շուտով երիտասարդ տաղանդներու մասնակցութիւնը թատերախումբին նոր ոգեւորութիւն մը ստեղծեց մեր թատերական կեանքէն ներս: Վերջապէս յանձնախումբը յաջողած էր իր առաքելութեան մէջ նոր սերունդին մասնակցութիւնը ապահովելով:

Այս հաղորդագրութեամբ անվերապահօրէն արձանագրելու ենք մեր գնահատանքն ու շնորհակալութեան խօսքը այն ազգանուէր բարերարներուն, որոնք իրենց բարոյական ու մանաւանդ նիւթական մասնակցութեամբ կարելի դարձուցին «Մկրտչեան» թատերախումբին ծրագիրները, առանց անոնց օգնութեան դժուար թէ ԹՄՄիութիւնը կարենար յանդուգն կերպով շարունակել իր մշակութային աշխատանքները Նիւ Եորքի մէջ:

Պէտք ենք յիշել նաեւ այն անվերապահ աջակցութիւնը, որ ցուցաբերեց Նիւ Եորքի մայր մասնաճիւղը սկսած ու հիմնադրութեան օրէն մինչեւ օրս թատերախումբին նկատմամբ: Պրն. Նուպար Մկրտիչեանի եւ տրն. Միսաք Պօղոսեանի ատենապետութեամբ վարչութիւնը միշտ ալ հասաւ թատերախումբին բոլոր կարիքներուն:

Տասնամեայ իրենց հայ թատրոնի ազգանուէր ծառայութեան համար շնորհակալութեամբ արձանագրելու ենք նաեւ ԹՄՄ թատերական յանձնախումբի անդամներուն ներդրումը, ատենապետութեամբ տրն. Յակոբ Վարդիվառեանի, այս գործի յաջողութեան մէջ, ինչ որ խթան հանդիսացաւ «Մկրտչեան»-ի այսպէս արագ կերպով տարածած լայն գործունէութեան եւ մշակութային մակարդակի պահպանման:

Բարի ճանապարհ եւ ամենայն յաջողութիւն կը մաղթենք Նիւ Եորքի թատերական խումբին: Վստահ ենք, ոգեւորուած վերադառնալով Մայր հայրենիքէն, խումբը պիտի կարենայ փոխանցել թարմ յուշեր ու նոր յայտագիրներ սփիւռքահայ թատերասէրներուն, վստահաբար մկրտուած Փափազեաններու, Աճեմեաններու եւ Մկրտչեաններու ոգիով:

ԳՐԱԽՈՍԱԿԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

«Սերը ապստամբի պես խռովահույզ...»

Մատիկ դղյակ են կառուցում քեզ համար,
Իսկ ո՞վ պիտի վերականգնի
Ավերակները հոգուս...

Հասմիկ Զարենց
(«Սիրո սահմանը», Երեւան, Գասպրինտ, 2004 թ.)

Հարգելի Հասմիկ Զարենց, երկար ժամանակ է, որ գիրդ («Սիրո սահմանը») ինձ հետ է: Զարմանալիորեն հետաքրքրական է, բայց սիրո մեջ սահման որոնելը... ընդամենը՝ խաղ է: Ճիշտ է, որ անկողնում «կցվելը» սիրո հարցերից... դուրս է: Բայց... սերը սահման ունի՞ արդյոք. սիրո վեհատանջ զգացումը, մախրազարդող ապրումները, վեհացնող, թեւավորող ձգտումները ոչ մի սահմանի մեջ չեն կարող տեղավորվել: Դա մարդկային հոգում եւ սրտում մի աստվածային տիեզերաշինություն է: Բայց եւ դրախտին չհասած սկսվում է դժոխքը տառապանքի: Համաձայն եմ. դա հենց սերն է:

[illegible] չգտած կորցրել եմ, քանզի ըստ իմ ապրած կյանքի, սիրո սահմանը... գտնված ու չգտնված մարդկային երջանկությունն է: Իսկ դու ձեւակերպում ես. «Սիրո սահմանը զգայական է ու մտավոր»: Գուցե եւ այդպես է: Բայց ինչպե՞ս է լինում, որ հաճախ մարդ չի գտնում իր զգացածն ու մտավոր ապրածը. գուցե հենց դրա՞ համար: Չգիտեմ. երբ որոնում ես սիրո սահմանը, սերը չքանում է...անհունանում: Սերը թակարդված կրքի ձգտումն է դեպի անկանխատեսելին, հոգու եւ ոգու գեղեցկության ձգտումն է դեպի... անկանխատեսելին՝ արյան կանչերի մեջ, գոյության միակ փրկությունը՝ երջանկության խորանում: Դու ճիշտ ես. **«Ես միայն քեզ եմ [illegible]/ [illegible]/ [illegible]»**: Սա է սերը: Եվ սիրել է պետք, որ դիմանա: Եվ հայ մարդու հպարտություն ու կամք... միաժամանակ՝ ազատագրվելու հոգեւոր ու մարմնական ճգնաժամից:

Գիրդ միանգամից չէ, որ ընկալեցի՝ իր ինքնատիպ սիմվոլիկայով: Արդեն շուրջ երեք տարի է թերթում եմ դեմքից դեմք, մտորում, դնում մի կողմ: Իմ դեմ հառնում է չարենցյան առեղծվածն ու ճակատագիրը. դաժան ու եղերական, որը բաժին ընկավ նաեւ դուստրերին, հիմա էլ թոռանը՝ քեզ: Ես որպես ընթերցող, որպես հրաշալի մայրիկիդ համալսարանական դասընկեր, պատրաստ չէի միանգամից ընկալելու քո բանաստեղծական ընդվզումներն ու դժոխային բռնկումները: Ժամանակները այնքան են փոխվել, հակադրվել, օտարացել, որ ինձ դժվար եկավ քո մտքերի, կրքերի, հույզերի ու դավանանքների ապստամբությունը... Ում դեմ: Բայց հետզհետե ինքս էլ խառնվեցի քո ապրած ու ստեղծած հոսանքին: Անցա քո սիրո դժոխքի խորխորատներով՝ հաղորդակցվելով նեֆերտիտիների, անտիգոնեների, ժաննա դ'արկերի, կարմենների գեղեցկություններին, առեղծվածներին՝ ընդունելով տաքուներ կորցնելու քո կարողությունը, սակայն զուրկ մնալով «տիեզերքի կորիզը» հանդիսացող նրանց մահճակալներից: Սիրո ու վայելքի «Սկիզբն ու վախճանը» որոնելու ճանապարհին միշտ էլ առկա է անորոշությունը...

Սա արվեստ է՝ կյանքը կրելով իր մեջ:

Դու լույս գող ես, բանաստեղծ՝ մինչ օրս թաքնված: Բայց ճախրում ես աշխարհի վերեւում՝ հին ժամանակների սահմանագծերից մինչեւ ներկայի արբունքը...

Դու ժառանգորդ ես քո հանճարեղ Պապի ընդվզող հոգու եւ կարողանում ես անձնական ու անանձնական դժբախտություններին նայել սթափ հայացքով: Այսօր անկախության այս անցումային շրջանում հենց դա էլ պետք է: Դու չես գրում գրելու համար, դու տառապում ես, դրա համար էլ գրում ես: Քեզ մաղթում եմ նորանոր տառապանքներ կյանքի եւ մարդկանց խաչմերուկներում, որը քեզ կհասցնի գրական ավելի ինքնատիպ ձեռքբերումների:

Դու լիովին արժանի ես դառնալու Հայաստանի գրողների միության անդամ:

Միաժամանակ գտնում եմ, որ Գրողների միության անդամ դառնալու իրավունքը վաղուց նվաճել է նաեւ քո գրականագետ մայրիկը՝ չարենցագիտության ասպարեզում մատուցած իր երկարամյա ու անգնահատելի ծառայությունների համար: Դրա առհավատչյան է վերջերս լույս տեսած Ե. Չարենցի «Վերջին խոսք» խիստ արժեքավոր ժողովածուն («Հայագիտակ», 2007 թ.), ուր տեղ են գտել «Գիրք ճանապարհի» աստվածաշունչ վերջին գրից հետո մեծ հանճարի ծանոթ եւ անծանոթ գործերը, որոնք հնարավոր չէ կարդալ առանց սարսուռի եւ առանց ատելության ստալինյան դժնդակ օրերի հանդեպ:

Եվ ողջունելի է, որ մեր օրերում գրականության եւ գրականագիտության ասպարեզը շարունակում է լուսավորվել նվիրյալ գիտակների շնորհիվ:

Փառք եւ պատիվ:

ՀԱՄԼԵՏ ԿԱՐՈՒԿՅԱՆ

Գլազգոյում հայտնաբերվել է 2003-ին գողացված Լեոնարդոյի կտավը

Շոտլանդիայի Գլազգո քաղաքում հինգշաբթի օրը ոստիկանները ձերբակալել են 4 անձանց, որոնց մոտ հայտնաբերվել է Լեոնարդո դա Վինչիի՝ 2003-ին գողացված «Աստվածամայրը իլիկով» կտավը: 2003-ի օգոստոսին Շոտլանդիայում այն գողացել էին Դրամլանրիգ դղյակից:

BBC-ի տվյալներով, ձերբակալվածներից մեկը Գլազգոյի բնակիչ է, մյուս երեքը Լանկաշիրի կոմսությունից են: Կասկածյալները երեկ ներկայացել են դատարան:

Ոստիկանությունը նախօրոք տեղեկացված է եղել Գլազգոյում նախատեսված գաղտնի հանդիպման մասին: Ենթադրվում է, որ դրա ընթացքում պետք է համաձայնեցվեր գողացված կտավի վաճառքի գինը:

Ֆրանսպրեսը նշում է, որ կտավը գնահատվում է 15 միլիոն ֆունտ (մոտ 31 մլն դոլար): Բաքլուի դքսին պատկանող Դրամլանրիգ դղյակից 2003-ին այն հափշտակել էին երկու կողոպտիչներ, որոնք դղյակ էին մտել որպես զբոսաշրջիկներ, նկարը հանել հատուկ ցուցափեղկից եւ փախուստի դիմել ավտոմեքենայով:

«Աստվածամայրը իլիկով» կտավը Բաքլուի դքսերի սեփականությունն է գրեթե 200 տարի: Նրանց դղյակը բաց է զբոսաշրջիկների առջեւ: Ամեն տարի այնտեղ հազարավոր այցելուներ հիացել են Լեոնարդոյի աշխատանքով:

Պ. Ք.

Աշխարհը Գավառի հատուկ դպրոցի սաների աչքերով

Գավառի հատուկ գիշերօթիկ դպրոցն ունի 31 տարվա պատմություն: Այսօր դպրոցում սովորում է մտավոր զարգացման խնդիրներ ունեցող 90 երեխա: 8-ամյա դպրոցը Գեղարքունիքի մարզի միակ նմանատիպ կրթօջախն է: Հոկտեմբերի 5-ին «Նարեկացի արվեստի միության» ցուցասրահում տեղի ունեցավ «Մենք սիրում ենք կյանքը» խորագրով ցուցահանդես, որտեղ ներկայացված էին դպրոցի 32 սաների 100 նկարչական եւ ձեռագործ աշխատանք: Այդ աշխատանքներում արտացոլված են տարբեր կարիքներ ունեցող երեխաների աշխարհընկալումն ու հույզերը: 13-ամյա Լուսինեն ծաղկե կոմպոզիցիայի վրա աշխատել է 2 օր: Պատմում է, որ դպրոցում ուրախ ու հետաքրքրական ժամանակ են անցկացնում՝ գիրք կարդում, տարբեր խաղեր խաղում ու կազմակերպում միջոցառումներ: Թեհմինեն ասեղնագործել է Աստծո 10 պատվիրանները: Ասում է, որ ուսուցիչներն իրենց սովորեցնում են միայն լավ ու բարի գործեր կատարել: Վերջերս կարդացել է «Կարմիր գլխարկը» հեքիաթը, շատ էր ուրախացել, երբ բարին հաղթեց, կցանկանար, որ իրական կյանքն էլ նմանվեր վարդագույն հեքիաթի:

Միջոցառման կազմակերպիչ Աննա Շահնազարյանը հավաստիացնում է, որ այսօրինակ ցուցահանդեսները շատ կարեւոր նշանակություն ունեն երեխաների համար: Մայրաքաղաքից հեռանում են նոր ու դրական լիցքերով: Օրվա հերոսներն էլ խոստովանում են, որ մի քիչ շփոթված են, հուզված: Սա նրանց առաջին այցելությունն է Երեւան, եզակի հնարավորություն ծանոթանալու ու շփվելու իրենց հասակակիցների հետ: Ամենից շատ սիրում են նկարել հեքիաթի ու մուլտֆիլմերի հերոսներին: Աշխատանքներում գերիշխում են վառ ու պայծառ գույները, կյանքի հանդեպ մեծ սերն ու լուսավոր հավատը:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ-ՆՅՈՒ ՋԵՐՍԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

Միհր Մկրտչյան թատերախմբի հյուրախաղերը Երեւանում

Հոկտեմբերի 9-11-ը
Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի շենքում
9-ին՝
Ժիրայր Անանյան
«Տախի-տախի»
Բեմադրություն՝ Վարդան Հովհաննիսյան
10-ին՝
Ռոբեր Տոմա
«Ծուղակը»
Բեմադրություն՝ Հարութ Չաքմաքչյան

11-ին՝
Հակոբ Պարոնյան
«Ատամնաբույժն արեւելյան»
Բեմադրություն՝ Վարդան Հովհաննիսյան

Թատերախմբի գեղարվեստական ղեկավար՝
Վարդան Հովհաննիսյան
Տոմսերը վաճառվում են Թեքեյան կենտրոնում (Երեւան, Խանջյան 50), հեռ.՝ 57-02-83
Ներկայացումների սկիզբը՝ ժամը 19.00-ին

«Միկան» ու «Բանկերի արխան» երկրորդ հաղթանակները տոնեցին

Անթալիայում ընթացող շախմատի եվրոպայի ակումբային առաջնության 2-րդ տուրն էլ հաջող էր Հայաստանի ներկայացուցիչների համար: «Բանկերի արխան» 4,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեց «Ագրոարդֆիշին»: Առաջին երեք խաղատախտակների վրա գրանցվեց ոչ-ոքի: Կարեն Ասրյանը միավորը բաժանեց Վասիլիոս Կոտրոնիասի հետ, Սմբատ Լպուտյանը հաշտություն կնքեց Կոնստանտին Լուպուլեսկու հետ, իսկ Ռաֆայել Վահանյանը ոչ-ոքի խաղաց Լուկա Լենիչի հետ պարտիայում: Փաստորեն, հաղթանակն ապահովեցին մյուս երեք խաղատախտակների վրա հանդես եկած մեր շախմատիստները: Տիգրան Պետրոսյանը պարտության մատնեց Անդրաս Ազաբոյին, Արտաշես Մինասյանն առավելության հասավ Ալբերտ Բոկրոսի նկատմամբ, իսկ Աշոտ Անաստասյանը հաղթեց Իվան Ֆարագոյին:

2 տուրից հետո 12 թիմեր ունեն 4-ական միավոր: Բոլոր պարտիաներում վաստակած միավորների խանակով առաջատարը Սվերդլովսկի «Ուրալն» է, որը շահել է բոլոր 12 պարտիաները: 2-րդ տուրում էլ «Ուրալը» 6-0 հաշվով ջախջախեց «Կլուբի Շահուրթին»: Թիմի կազմում հաղթանակ տարավ նաեւ Վլադիմիր Հակոբյանը, որը պարտության մատնեց Էզզոն Ելեզիին: 11-ական միավորով 2-3-րդ տեղերն են բաժանում «Բադեն Բադենը» եւ «Ալկալոիդը»: «Բադեն Բադենը» 5,5-0,5 հաշվով առավելության հասավ «Նովոբորսկի» թիմի նկատմամբ, իսկ «Ալկալոիդը» 5-1 հաշվով հաղթեց «Կանեին»: «Բանկերի արխան» 10 միավորով բաժանում է 4-6-րդ տեղերը:

«Բոսնայում» հանդես եկող Սերգեյ Մովսիսյանը ոչ-ոքի խաղաց Տրոստոր Թորհալսոնի հետ, իսկ Գաբրիել Սարգսյանը, որ խաղում է «Լինեխում», միավորը կիսեց Բորիս Ավրուխի հետ: «Լինեխը» ոչ-ոքի (3-3) խաղաց «Աշդոդի» հետ, իսկ «Բոսնան» 4-2 հաշվով հաղթեց «Ռեյկյավիկին»:

Կանանց մրցապայքարում «Միկան» 2-րդ տուրում հանդիպեց Թուրքիայի «Անթալիայի» հետ: Մեր թիմի կազմում նախորդ տուրի համեմատ բացակայում էր Մայա Չիբուրդանիձեն, որին փոխարինել էր Լիանա Աղաբեկյանը: «Միկան» հաղթեց 3-1 հաշվով: Բոլոր պարտիաներն էլ արդյունավետ ելք ունեցան: Առաջին խաղատախտակի վրա Էլինա Դանիելյանը հաղթեց Գերմանիան ներկայացնող Էմինե Յանիկին: Նինո Խուրցիձեն առավելության հասավ Ալգի Ացարբարտի նկատմամբ, իսկ Լիլիթ Մկրտչյանը պարտության մատնեց Սելեն Սոդին: Եվ միայն Լիանա Աղաբեկյանն անհաջող խաղաց` պարտվելով Ֆաթմա Դումազին:

«Միկան» վաստակեց 4 միավոր եւ 5 թիմերի հետ առաջատարների թվում է: Բոլոր պարտիաներում վաստակած միավորներով (6,5) միկացիները 3-4-րդ տեղերն են բաժանում: Իսկ աղյուսակը 7-ական միավորով գլխավորում են «Կրասնոտուրինսկը» եւ «Յուժնի Ուրալը», որոնք միեւնույն` 3-1 հաշվով հաղթեցին համապատասխանաբար «Լադյային» եւ «Ֆինեսին»:

Պայքարն աստիճանաբար ավելի թեժ բնույթ է կրում, քանի որ հաջորդ տուրերում առաջատարները մրցելու են միմյանց հետ: 3-րդ տուրում «Բանկերի արխան» կմրցի Սարաեւոյի «Բոսնայի» հետ, որը եւս 4 միավոր է վաստակել: Ուշադրության կենտրոնում կլինեն նաեւ «Բադեն Բադեն»-«Գրոս Հակե», «Վեսնիանկա Գրան»-«Ուրալ», «Ուտրեխտ»-«Տոմսկ-400» հանդիպումները:

Կանանց մրցապայքարում «Միկան» կհանդիպի «Յուժնի Ուրալի» հետ: Հետաքրքրական պայքար է սպասվում նաեւ մյուս առաջատարների` «Կրասնոտուրինսկի» եւ «Ինստրոլաստի» մրցավեճում:

Հանրակրթական դպրոցների մարզական խաղերի մասսայականությունն աճում է

Դրամական պարգեւներ մրցանակակիրներին

ՀՀ կառավարության որոշմամբ, կրթության եւ գիտության, սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունները քայլեր են ձեռնարկում հանրակրթական դպրոցներում ֆիզիկական դաստիարակության աշխատանքներն աշխուժացնելու, աշակերտների առողջությունն ամրապնդելու, ազգային բանակի համար ֆիզիկապես կոփված, ուժեղ ու համարձակ զինակոչիկներ պատրաստելու նպատակով: Տարեցտարի ավելանում են դպրոցաշինության ծրագրերը:

Արդեն 6-րդ տարին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի նախաձեռնությամբ ու հովանավորությամբ անցկացվում են Երեւանի հանրակրթական դպրոցների մարզական խաղերը, որոնք տարեցտարի ավելի մեծ մասսայականություն են վայելում: Եթե առաջին խաղերին մասնակցել էին 6519 աշակերտներ, ապա մարզական 6-րդ խաղերում իրենց ունակությունները դրսեւորեցին շուրջ 10 հազար երեխաներ: Երեւանի 193 դպրոցներից 160-ը (մոտ 80 տոկոս) մասնակցեցին մարզական 6-րդ խաղերին, որի ծրագրում ընդգրկված էր 5 մարզաձեւ` կրոսավազք, վոլեյբոլ, բասկետբոլ, շախմատ, սեղանի թենիս:

Մրցումներն անցկացվեցին 2 փուլով: Առաջին փուլին մասնակցեցին Երեւանի բոլոր համայնքների հանրակրթական դպրոցները: Երկրորդ փուլում հանդես եկան տարբեր համայնքներում 1-3-րդ տեղեր զբաղեցրած դպրոցների թիմերը:

Ավանդույթի համաձայն, մարզական 6-րդ խաղերը եզրափակվեցին բասկետբոլի մրցումներով: Երկրորդ փուլին մասնակցում էին տղաների եւ աղջիկների 8-ական թիմեր, որոնք բաժանվել էին երկու ենթախմբի: Դրանում հաղթած թիմերն էլ եզրափակիչում վիճարկեցին գլխավոր մրցանակը:

Աղջիկների մրցաշարի հաղթող դարձավ թիվ 118 դպրոցի թիմը, որը վճռորոշ խաղում պարտության մատնեց թիվ 119 դպրոցի բասկետբոլիստուհիներին: 3-րդ տեղը զբաղեցրեց թիվ 132 դպրոցի թիմը, որը 47-14 հաշվով հաղթեց թիվ 171 դպրոցի թիմին:

Տղաների մրցաշարի հաղթող ճանաչվեց Մխիթար Սեբաստացի վարժարանի թիմը, որը եզրափակիչում 60-52 հաշվով պարտության մատնեց թիվ 189 դպրոցի թիմին: Երրորդ տեղը գրավեց թիվ 78 դպրոցի թիմը` հաղթելով թիվ 170 դպրոցի բասկետբոլիստներին (36-34):

Եզրափակիչ հանդիպումից հետո «Դինամո» մարզադահլիճում տեղի ունեցավ մրցանակակիրների պարգեւատրման արարողությունը: Մինչ այդ, մասնակիցներին ողջունեց ՀՀ սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Արմեն Գրիգորյանը. «Այսօր իսկապես տոն է Երեւանում, որտեղ մարզական խաղեր են անցկացվում: Այս միջոցառումը ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հովանու ներքո է: Մեր հանրակրթական դպրոցները դարձել են մեծ սպորտի դարբնոցներ, որի համար բոլորից շնորհակալ եմ: Մեր նպատակն է կոփել երիտասարդներին, սովորեցնել նրանց առողջ ապրելակերպին, որ պիտանի լինեն հայկական բանակին: Միեւնույն ժամանակ սպորտի, կրթության եւ գիտության նախարարությունները, մարզպետարանները դեռ բավական աշխատանք ունեն կատարելու մեր հանրակրթական դպրոցներում ֆիզկուլտուրան ավելի լուրջ հիմքերի վրա դնելու եւ մարզադահլիճները բարեկարգելու ուղղությամբ: Վերջին տարիներին մոտ 150 մլն դրամի գույք է գնվել ու հասկացվել հանրակրթական դպրոցներին: Մեկ անգամ եւս շնորհավորում եմ այս գեղեցիկ միջոցառման բոլոր մասնակիցներին»:

Ընդհանուր թիմային հաշվարկով մարզական 6-րդ խաղերի հաղթող ճանաչված Ավանի թիվ 171 դպրոցի (տնօրեն` Արամ Սաֆարյան) կոլեկտիվը պարգեւատրվեց 1,5 մլն դրամով: 1 մլն դրամ պարգեւավճար հանձնվեց Արաբկիրի թիվ 132 դպրոցին (տնօրեն` Լեւոն Դանիելյան): Երրորդ տեղն զբաղեցրած Էրեբունու համայնքի թիվ 43 դպրոցի (տնօրեն` Ռուզաննա Զոհրանյան) հանձնվեց 500 հազար դրամ: Այդ գումարները կծախսվեն դպրոցների մարզադահլիճների վերանորոգման եւ գույք ձեռք բերելու համար: Նշենք, որ առաջին փուլի մրցանակակիր դպրոցները պարգեւատրվեցին համապատասխանաբար 300, 250 եւ 200 հազարական դրամով:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջատարներն ի հայտ են եկել

Մինչեւ 20 տարեկան աղջիկների եւ պատանիների աշխարհի առաջնության 3-րդ տուրում առաջատարների խմբում գտնվող Արման Փաշիկյանը սեւերով ոչ-ոքի խաղաց հնդիկ գրոսմայստեր Նեգի Պարիմարիանի հետ եւ վաստակեց 2,5 միավոր: Մեր մյուս առաջատարը` Տիգրան Մածիկոնյանն անհաջողության մատնվեց` զիջելով ֆիլիպինցի Վեսլեյ Սոյին: Վերջինս 3-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց եւ Մախիմ Ռոդշտեյնի ու Լինգ Հովելի հետ 3 միավորով գլխավորեց աղյուսակը:

Ավետիք Գրիգորյանը պարտվեց Վիկտոր Լազնիչկային: Անհաջողության մատնվեց նաեւ Սամվել Տեր-Սահակյանը` պարտվելով Իվան Պոպովին: Մեր երկու շախմատիստներն էլ վաստակել են 1,5-ական միավոր: Հրանտ Մելքումյանը հաղթելով Վյաչեսլավ Կուլակովին, վաստակեց 2 միավոր: Իսկ ահա Հովիկ Հայրապետյանը, որ մեկ միավոր ուներ, պարտություն կրեց Ահմեդ Ադլիից:

Աղջիկների մրցաշարում ուշադրության կենտրոնում էր Աննա Հայրապետյանի մրցախաղը գրոսմայստեր Բելա Խոտենաշվիլու հետ: Վերջնախաղում Աննայի նավակը պայքարում էր մրցակցի երկու անցորդիկ զինվորների դեմ: Վրաց շախմատիստուհուն հաջողվեց զինվորներից մեկը փոխակերպել թագուհու, որից մի քանի քայլ անց Աննան հանձնվեց: Այսպիսով, Խոտենաշվիլին վաստակեց 3 միավոր եւ Վերա Նեբոլսինայի, Սանյար Կարնավասեի, Սոփիկո Գուրամիշվիլու եւ Սարահ Հոլթի հետ ստանձնեց առաջատարի դերը:

Երկու անընդմեջ հաղթանակներից հետո Տաթեւ Աբրահամյանը զիջեց Վերա Նեբոլսինային: Դիանա Հարությունովան ոչ-ոքի խաղաց, իսկ Նունե Դարբինյանը, Իրինա Գեւորգյանը, Լիա Մարտիրոսյանը, Մարինե Գրիգորյանը, Դիանա Մնացականյանը, Տաթեւիկ Հայրապետյանը հաղթեցին:

Կրկին պարտվեցին

Մինչեւ 17 տարեկանների Հայաստանի ֆուտբոլի պատանեկան հավաքականն ընտրական մրցաշարի 2-րդ խաղում էլ պարտվեց` 1-5 հաշվով զիջելով չեխերին: Այսպիսով, մեր պատանիները դուրս մնացին հետագա պայքարից: Երկրորդ հաղթանակը տոնեց Իտալիայի հավաքականը` պարտության մատնելով Կիպրոսի ընտրանուն (7-1): Չեխերն ու իտալացիները 6-ական միավորով գլխավորում են ընտրական 13-րդ խմբի աղյուսակը եւ արդեն ապահովել են հաջորդ փուլի ուղեգրերը: Ավարտական խաղում հայ ֆուտբոլիստները կմրցեն Կիպրոսի հավաքականի հետ:

«Սեւիլիան» կրկին լավագույնն է

Ֆուտբոլի պատմության եւ վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիան հրապարակել է աշխարհի ուժեղագույն 350 ակումբների ցանկը, որը հաշվի է առնում թիմերի ցուցանիշները 2006-ի հոկտեմբերի 1-ից 2007-ի սեպտեմբերի 30-ն ընկած ժամանակահատվածում: Ինչպես եւ նախորդ ամիսներին, ցուցակը գլխավորում է իսպանական «Սեւիլիան»: Որևան էլ որ տարօրինակ է, երկրորդ հորիզոնականը զբաղեցնում է չիլիական «Կոլո Կոլոն», որը նախորդ ցուցակում 6-րդն էր: Իսկ ահա «Չելսին» 2-րդ տեղից նահանջել է 5-րդ հորիզոնական:

Ինչպես եւ նախորդ ցուցակում, այս անգամ էլ 350 ակումբների թվում Հայաստանը ներկայացված է 3 թիմով: Ամենաբարձր գործակիցը (73) ունի «Միկան», որը 267-րդ տեղից նահանջել է 275-րդ հորիզոնական: Նահանջ է ապրել նաեւ «Փյունիկը», որը ներկայումս 281-րդ տեղում է նախկին 251-ի փոխարեն: «Բանանցը» 64 գործակցով մեկ հորիզոնականով բարձրացել է եւ այժմ 342-րդն է:

Լավագույն տասնյակն այսպիսի տեսք ունի:

1. «Սեւիլիա»	Իսպանիա	285
2. «Կոլո Կոլո»	Չիլի	275
3. «Սանթոս»	Բրազիլիա	272
4. «Բոկա Խունի.»	Արգենտինա	268
5. «Չելսի»	Անգլիա	262
6. «Մանչեսթր յուն.»	Անգլիա	262
7. «Միլան»	Իտալիա	248
8. «Ռոմա»	Իտալիա	242
9. «Ինտեր»	Իտալիա	239
10. «Լիվերպուլ»	Անգլիա	237

Սկոլարիի պատիժը մեղմացվել է

ՈւԵՖԱ-ն մեղմացրել է Պորտուգալիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Լուիս Ֆելիպե Սկոլարիի պատիժը: Նախկին չորս խաղի փոխարեն նա որակազրկվել է երեք խաղով սերբ ֆուտբոլիստ Դրագուտինովիչին հարվածելու համար: Այսպիսով, Սկոլարին հնարավորություն կունենա կրկին իր սաների գործողությունները ղեկավարելու միայն ընտրական մրցաշարի վերջին խաղում` նոյեմբերի 21-ին ֆինների հետ կայանալիք մրցավեճում: Իսկ ահա նոյեմբերի 17-ին Հայաստանի հավաքականի հետ խաղում Սկոլարին կարգելվի գտնվել թիմի հանդերձարանում, շփվել ֆուտբոլիստների հետ ինչպես խաղից առաջ, այնպես էլ խաղի ժամանակ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/265 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ` **ՀՀ Արմավիրի մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի Շահումյան փ. թիվ 11, Մաշտոցի փ. թիվ 3/ա, եւ Երեւանյան փ. 38/ա շենքերի եւ Դալարիկ գյուղի 14 բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 3700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Էրեբունու մասնաճյուղ «Բեջ-Գալ» ՍՊ ընկերության N 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով` ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-27, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում` նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը` մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 16.00-ն:

Ծանուցում

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԾՁԲ - 07/33 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արմավիրի մարզպետարանի կարիքների համար շինարարական աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար՝ Կ. Դրամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 14.05-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/41» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության Հայաստանի փրկարար ծառայության կարիքների համար հատուկ նշանակության ավտոմեքենաների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դրամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/256 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արարատի մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Արարատի մարզի Քաղցրաշենի, Արմաշի, Շաղափի համայնքների մշակույթի տների ու Արտաշատ քաղաքի պիոներ պալատի տանիքների, Նոր Կյանք, Վեդու գինու գործարանին կից, Նարեկի, Եղեգնավանի, Ոստանի, Շահումյանի համայնքների մանկապարտեզների ու Նոր ուղու համայնքի մշակույթի տան հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 3500 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Էրեբունու մասնաճյուղ «Բեջ-Գալ» ՍՊ ընկերության N 2477230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/259 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Շիրակի մարզպետարանի կարիքների համար Գյումրի քաղաքի «Անի» թաղամասի Պ. Սեւակ 13 բ/շ /190բնակարան/ բակի բարեկարգման եւ ասֆալտապատման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Հուրոյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 16.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/260 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Շիրակի մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Շիրակի Արթիկ քաղաքի 300մմ տրամագծի 1կմ երկարության կոյուղու կոլեկտորի, 150մմ տրամագծի 1.5կմ երկարության կոյուղու ներքին ցանցի կառուցման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 3740 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Հուրոյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 17.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ - ՄԲԱՇՁԲ - 07/261» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արարատի մարզպետարանի կարիքների համար անհրաժեշտ գույքի արտադրության աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 850 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», Հ/Հ 247230066158 «Բեջ-Գալ» ՍՊԸ -ի հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Հ. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 15:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 19-ին եւ 20-ին Երեւանում կանցկացվի սլովակ-հայ-արցախյան **գործարարների ֆորումը,** կազմակերպված Սլովակիայի հայկական համայնքի, Զարգացման ու ներդրումների գործակալության եւ Հայկական զարգացման գործակալության կողմից: Ֆորումի աշխատանքային ոլորտներն են. էներգետիկա (փոքր ՀԷԿ-երի կառուցում եւ ֆինանսավորում), բանկեր եւ ապահովագրություն, սննդամթերք եւ կահույք /փայտե պատուհաններ- ֆինանսավորում 5 տարի հետո վճարման պայմանով /, սանտեխնիկա, շին. նյութեր, առողջապահություն /տեխնիկա, տեխնոլոգիաներ/ կապ, տելեկոմունիկացիա եւ ճանապարհային ավտոմատիկա, օդորակման համակարգեր / ֆինանսավորում 5 տարի հետո վճարման պայմանով / եւ այլ ոլորտի ֆիրմաներ:

Բոլոր գործարքները կֆինանսավորվեն 5-15 տարի ժամանակով, տարեկան 8.5-9%:

Գործարար ֆորումի բացումը տեղի կունենա հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 11:00-ին ԳԱԱ դահլիճում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Նոյյան տապան» տպագրատունը **աշխատանքի է հրավիրում** բանվորի: Ամսական աշխատավարձը՝ 60000 դրամ:

Մանրամասների համար զանգահարել 56-59-65 հեռախոսահամարով, Մարի Պետրոսյանին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/262 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արմավիրի մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի թիվ 6 միջնակարգ դպրոցի հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2100 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-27, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 14.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/263 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արմավիրի մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Արմավիրի մարզի Մարգարա գյուղի միջնակարգ դպրոցի հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2800 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-27, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/264 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արմավիրի մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Արմավիրի մարզի Խանջյան գյուղի մշակույթի տան հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Էրեբունու մասնաճյուղ «Բեջ-Գալ» ՍՊ ընկերության N 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-27, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15.30-ն:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 5.10.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: